

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΘΕΜΑ: Περιφέρεια Αττικής-Τουριστικές Περιοχές &
Υποδομή-Εποχικότητα & Προοπτικές
Ανάπτυξης(2000-2008)**

ΟΝΟΜΑ: ΚΟΥΝΕΛΗ ΕΛΕΝΗ

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ

ΠΑΤΡΑ 2011

**Ευχαριστώ τον κ. Παναγόπουλο,
επιβλέποντα καθηγητή μου , για την βοήθειά του στην
εκπόνηση της πτυχιακής μου εργασίας**

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η Αττική αποτελεί μία από τις 13 περιφέρειες της Ελλάδας με βάση το άρθρο 61 του Νόμου 1622/86, όπως αυτές καθορίστηκαν από το Προεδρικό Διάταγμα 51/1987, αποτελούμενη από το Νομό Αττικής με έδρα την Αθήνα. Η περιφέρεια Αττικής διαιρείτο σε τέσσερις νομαρχίες που προστίθεντο αυτόνομα στον αριθμό των λοιπών Νομαρχιών της Ελλάδας: τη Νομαρχία Αθηνών, τη Νομαρχία Πειραιώς, τη Νομαρχία Ανατολικής Αττικής και τη Νομαρχία Δυτικής Αττικής. Τα νομαρχιακά διαμερίσματα Αθηνών και Πειραιώς συγκροτούσαν τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αθηνών - Πειραιώς, η οποία ήταν γνωστή και ως Υπερνομαρχία Αθηνών - Πειραιώς. Η παρούσα διοικητική διαίρεση της Αττικής ίσχυε μέχρι το τέλος του 2010. Σύμφωνα με το πρόγραμμα Καλλικράτης το οποίο τέθηκε σε εφαρμογή από την 1η Ιανουαρίου 2011, η υπάρχουσα διοικητική διαίρεση της Αττικής έπαψε να υφίσταται και οργανώθηκαν νέες διοικητικές μονάδες. Με βάση το νέο νόμο και τη νέα διοικητική διαίρεση που προκύπτει από αυτόν, καταργούνται τα τέσσερα νομαρχιακά διαμερίσματα και η περιφέρεια θα διαιρείται σε οκτώ περιφερειακές ενότητες. Η Νομαρχία Αθηνών διασπάται σε τέσσερις περιφερειακές ενότητες, Κεντρικού Τομέα Αθηνών, Βορείου Τομέα Αθηνών, Δυτικού Τομέα Αθηνών και Νοτίου Τομέα Αθηνών, η Νομαρχία Πειραιώς διασπάται στην περιφερειακή ενότητα Πειραιώς και στην περιφερειακή ενότητα Νήσων, ενώ οι Νομαρχίες Ανατολικής Αττικής και Δυτικής Αττικής μετατρέπονται στις αντίστοιχες περιφερειακές ενότητες. Επίσης, σύμφωνα με το νέο νόμο συνίσταται η Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής, η οποία εκτείνεται στα όρια της περιφέρειας Αττικής με έδρα την Αθήνα.

Είναι εύκολο να συμπεράνουμε πως η Περιφέρεια Αττικής, με πρωτεύουσα το λίκνο του πολιτισμού, την Αθήνα, σε συνδυασμό με το μεγαλύτερο επίγειο της χώρας, τον Πειραιά, έχει τις δυνατότητες να εκμεταλλευτεί τα στρατηγικά ανταγωνιστικά της πλεονεκτήματα και να αναπτύξει τις δομές της όσον αφορά τον τουριστικό τομέα αποκομίζοντας τεράστια οικονομικά οφέλη.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα μελέτη θα εξετάσουμε τις υποδομές της Περιφέρειας Αττικής, σε συνολικό επίπεδο και κυρίως, τον τρόπο που εκμεταλλεύεται τις υποδομές της σχετικά με τον τουρισμό. Επιπροσθέτως θα παρουσιάσουμε την τουριστική κίνηση στην Αττική επικεντρώνοντας στην πρωτεύουσα (πριν και μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες) την περίοδο 2000-2008, χωρίς να αγνοήσουμε σαφώς τις υπόλοιπες περιοχές της Περιφέρειας κάνοντας ειδική μνεία και σε αυτές. Παράλληλα δε, θα αναλύσουμε τον τρόπο με τον οποίο η Περιφέρεια Αττικής απορροφάει και απορρόφησε τα προηγούμενα χρόνια αναπτυξιακά προγράμματα και θα δούμε που κατέληξαν και πως αξιοποιήθηκαν αυτά. Πέραν των προαναφερθέντων , θα αναλύσουμε το φαινόμενο της εποχικότητας που εμφανίζεται στην Αττική και θα αναφέρουμε τα βασικότερα αξιοθέατα που αποτελούν πόλο έλξης τουριστών και ταυτόχρονα θα κάνουμε αναφορά στους πιο σημαντικούς τουριστικούς προορισμούς .

Τέλος , οι προοπτικές ανάπτυξης της Περιφέρειας Αττικής ως προς τον τουρισμό και όχι μόνο, θα εξεταστούν στο τελευταίο κομμάτι της εκπονηθείσας εργασίας και θα αναφερθούμε σε μια εναλλακτική μορφή τουρισμού, στον συνεδριακό τουρισμό , η οποία μορφή τουρισμού μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες έχει βρει πρόσφορο έδαφος για περαιτέρω ανάπτυξη.

Πίνακας περιεχομένων

Πρόλογος.....	3
Περίληψη.....	4
Εισαγωγή.....	8
Κεφάλαιο 1 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΙΟΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ.....	10
1.1.Οικονομικά στοιχεία.....	11
1.2.Πληθυσμός(Δήμοι).....	12
1.3.Τουριστικοί Προορισμοί Περιφέρειας Αττικής.....	14
1.3.α Αρχαιολογικοί χώροι.....	14
1.3.β.Μουσεία.....	15
1.3.γ.Αξιοθέατα.....	17
1.3.δ.Άλλοι τόποι τουριστικού ενδιαφέροντος.....	18
1.4.Παραλίες.....	21
Κεφάλαιο 2 ΥΠΟΔΟΜΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ.....	27
2.1.Τουριστικές υποδομές την προηγούμενη δεκαετία και σύγκριση με το σήμερα.....	27
2.2.Ξενοδοχειακές Υποδομές-Τουριστικά καταλύματα(2009).....	27
2.3.Επιχειρηματικές υποδομές.....	29
2.4.Μεταφορές.....	33
2.5.Τηλεπικοινωνίες.....	39
2.6.Χρηματοπιστωτικές υποδομές.....	40
2.7.Υγεία- Πρόνοια.....	40
2.8.Εκπαίδευση.....	41
2.9.Οι μαρίνες της Αττικής πόλος έλξης για το ακριβό τουρισμό.....	44
Κεφάλαιο 3 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΙΚΟΤΗΤΑ.....	47
3.1.Εποχικότητα(ορισμός και απασχόληση).....	47
3.2.Ανάγκες σε εξειδικευμένο προσωπικό.....	48
3.3.Τουρισμός όλον τον χρόνο.....	50
3.4.Η θέση της Αθήνας-Αττικής στο διεθνές τουριστικό γίγνεσθαι.....	51
3.5.Ανάλυση της τουριστικής ζήτησης της Αθήνας.....	51
3.6.Πλεονεκτήματα-Μειονεκτήματα Περιφέρειας Αττικής-Αθήνας.....	53
3.7.Στρατηγική για μείωση της εποχικότητας στην Περιφέρεια Αττικής-Αθήνα και διατήρηση τουριστικής ελκυστικότητας.....	54

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΣΤΗΝ ΑΤΤΙΚΗ-ΑΘΗΝΑ 2000-2008.....57

4.1.Εκτίμηση της ημερήσιας κατά κεφαλήν τουριστικής δαπάνης στην Αθήνα.....	57
4.2.Ξενοδοχειακό Δυναμικό Αθήνας –Αττικής.....	58
4.3.Διανυκτερεύσεις στα καταλύματα της Αθήνας και της Αττικής.....	60
4.4.Γεωγραφική κατανομή της τουριστικής κίνησης στην Αττική.....	61
4.5.Εποχικότητα Διανυκτερεύσεων.....	62
4.6.Συνεδριακός Τουρισμός.....	66
4.7.Επισκεψιμότητα αρχαιολογικών χώρων.....	70
4.8.Προς μελέτη η ανάκαμψη του Σεπτεμβρίου 2008.....	72
4.9.Έρευνα μεταξύ των ξενοδοχείων Αττικής και Αθήνας.....	73
4.10.Δυνατά-Αδύνατα σημεία της Αθήνας-Αττικής από την σκοπιά των tour operators.....	75
4.11.Βαθμός ικανοποίησης των επισκεπτών.....	75
4.12.Συμπεράσματα-Προτάσεις.....	77

Κεφάλαιο 5 ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ.....80

5.1. ΠΕΠ Αττικής 2007-2013.....	80
5.2.Η πρόκληση του σήμερα.....	84
5.3.Η πτώση του 2009-2010.....	86
5.4.Απολογισμός Α΄ εξαμήνου 2010 & συμπεράσματα.....	86
5.5.Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού που μπορούν να αναπτυχθούν στην Περιφέρεια Αττικής- Αθήνα.....	87
5.5.α.Αθλητικός τουρισμός αναψυχής.....	88
5.5.β.Πολιτιστικός τουρισμός.....	88
5.5.γ.Θαλάσσιος τουρισμός.....	89
5.5.δ.Τουρισμός υπαίθρου.....	89
5.5.ε.Γαστρονομικός τουρισμός.....	90
5.5.στ.Τουρισμός υγείας και ευεξίας.....	91

Κεφάλαιο 6 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....93

Παράρτημα -Προτάσεις ΕΒΕΑ για ανάπτυξη της Αττικής.....96

...Μια κρυφή δύναμη...

Συνεδριακός τουρισμός με επίκεντρο την Αθήνα.....98

Βιβλιογραφία.....101

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο τουρισμός αποτελεί ένα οικονομικό και κοινωνικό φαινόμενο που αναπτύχθηκε δυναμικά μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Η διεθνής πρακτική απέδειξε ότι κάτω από προϋποθέσεις μπορεί να συμβάλει αποφασιστικά στην ανάπτυξη και στην μεγέθυνση της οικονομίας μιας χώρας υποδοχής και φιλοξενίας τουριστών. Τα κυριότερα οικονομικά οφέλη, που μπορεί να αποκομίσει από την ανάπτυξη του τουρισμού, είναι η εισροή συναλλάγματος, η δημιουργία εισοδημάτων για τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό που απασχολείται στην τουριστική βιομηχανία και όχι μόνο, η δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης, η τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας στην περιφέρεια και η δημιουργία εσόδων για το κράτος και την τοπική αυτοδιοίκηση.

Στην αλματώδη ανάπτυξη του τουρισμού συνέβαλαν πολλοί παράγοντες, οι κυριότεροι από τους οποίους είναι ο εκδημοκρατισμός του, η λαϊκοποίηση των συγκοινωνιακών μέσων, η αύξηση του ελεύθερου χρόνου και των εργαζομένων και τέλος τα υψηλότερα εισοδήματα τους.

Έχουν γίνει σημαντικά βήματα στην ανάπτυξη του τουρισμού, παρ' όλα αυτά πολιτεία, ιδιωτικοί φορείς και όλοι οι εμπλεκόμενοι στον τουρισμό θα πρέπει να συνεννοηθούν για το πώς η Ελλάδα μπορεί να πρωταγωνιστήσει τόσο στην ευρωπαϊκή τουριστική αγορά όσο και στην παγκόσμια

Έχει αποδειχθεί πως υπό ορισμένες προϋποθέσεις ο τουρισμός μπορεί να αποτελέσει μοχλό ανάπτυξης για πολλές περιφέρειες αναπτυσσόμενων χωρών

,αλλά και αναπτυγμένων χωρών για περαιτέρω ανάπτυξη. Αυτό οφείλεται στο ότι η φύση του τουρισμού είναι τέτοια που έχει ως βασική προσδιοριστική δραστηριότητα να αναπτύσσεται κυρίως σε περιφερειακό επίπεδο και στην δυναμική να ενεργοποιεί την αναπτυξιακή διαδικασία ,προκαλώντας θετικές οικονομικές επιπτώσεις στην παραγωγική βάση της περιφερειακής οικονομίας.

Στην περίπτωση της Ελλάδας ,η αποκεντρωμένη δομή του τουρισμού είναι εμφανής στην περίπτωση της Ελλάδας της οποίας η πολυνησιακή μορφή, η γεωγραφική κατανομή των πολιτιστικών της πόρων, αλλά και των φυσικών της στοιχείων αποτελούν πρώτη ύλη για την «τουριστική βιομηχανία». Ποιο είναι όμως το χαρακτηριστικό πλεονέκτημα που έχει ο τουρισμός όμως και του δίνει το δικαίωμα να "αυτοχαρακτηριστεί" ως ο σημαντικότερος παράγοντας προώθησης της περιφερειακής ανάπτυξης και να λειτουργεί ως αντίβαρο σε υπανάπτυκτες περιοχές;

Στην μελέτη αυτή θα δοθεί απάντηση στο παραπάνω ερώτημα και συγκεκριμένα για την τουριστική ανάπτυξη στην Περιφέρεια Αττικής. Η απάντηση στο παραπάνω πολύπλοκο ερώτημα επιχειρείται να δοθεί μέσα από τα ακόλουθα κεφάλαια-ενότητες κάνοντας ειδική μνεία όπως προαναφέρθηκε, στην Περιφέρεια Αττικής:

-Τουριστική προσφορά και τουριστικό προϊόν στην Περιφέρεια Αττικής (υποδομές, τουριστικοί πόροι, τουριστικές περιοχές με αυξημένο ενδιαφέρον της Περιφέρειας Αττικής κ.α)

-Τουριστική Ζήτηση στην Περιφέρεια Αττικής(μορφές κατανάλωσης τουριστικού προϊόντος, εποχικότητα, διανυκτερεύσεις κ.τ.λ)

-Τουριστική Ανάπτυξη στην Περιφέρεια Αττικής (ανάπτυξη στις παρεχόμενες υπηρεσίες, στην ποιότητα ,την εξειδίκευση, το προσωπικό που απασχολείται στον τουριστικό κλάδο, εισροή χρημάτων στην οικονομία, κοινωνικό επίπεδο και αναβάθμισή του με έργα υποδομής και ανοδομής, προγράμματα αναπτυξιακά)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Η Περιφέρεια Αττικής βρίσκεται στο κεντρικό τμήμα της χώρας και ειδικότερα καταλαμβάνει το νοτιοανατολικό τμήμα της Στερεάς Ελλάδας. Έχει έκταση 3.808 τετραγωνικά χλμ. και καλύπτει το 2,9% της συνολικής έκτασης της χώρας. Έχει έδρα την Αθήνα η οποία αποτελεί και την πρωτεύουσα της Ελλάδας.

Η Περιφέρεια Αττικής γεωγραφικά χωρίζεται σε δύο μεγάλες υποενότητες, την περιφέρεια πρωτεύουσας και το υπόλοιπο Αττικής. Η περιφέρεια πρωτεύουσας περιλαμβάνει το πολεοδομικό συγκρότημα της Αθήνας και οριοθετείται από τα βουνά της Πάρνηθας, του Υμηττού και της Πεντέλης (λεκανοπέδιο Αττικής). Η έκταση της περιφέρειας πρωτεύουσας είναι 427 χμ² και καλύπτει το 11,2% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας Αττικής.

Το υπόλοιπο Αττικής καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος της έκτασης της Περιφέρειας Αττικής. Ειδικότερα, έχει έκταση 3.381 χμ² και καλύπτει το 88,8% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας. Χωρίζεται στην δυτική, βόρεια και ανατολική Αττική και τη νομαρχία Πειραιά. Στη νομαρχία Πειραιά, εκτός από την ευρύτερη περιοχή του Πειραιά, ανήκουν επίσης από διοικητική άποψη τα νησιά Σαλαμίνα, Αίγινα, Ύδρα, Πόρος, Σπέτσες, Κύθηρα, Αντικύθηρα, καθώς και η επαρχία Τροιζηνίας που βρίσκεται στην Πελοπόννησο.

1.1.Οικονομικά στοιχεία

Η Περιφέρεια Αττικής, με έδρα την Αθήνα, παράγει 38% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της χώρας. Στην περιφέρεια παράγεται 3,2% του προϊόντος του αγροτικού τομέα της χώρας, 38% της μεταποίησης (ποσοστό αυξανόμενο τα τελευταία χρόνια) και 41% των υπηρεσιών, από τις οποίες προέρχονται τα 4/5 του προϊόντος της. Με κατά κεφαλή προϊόν 14,8 χιλ. ευρώ το 2003, κατατάσσεται 3η με βάση το κριτήριο αυτό, μετά τη Στερεά Ελλάδα και το Νότιο Αιγαίο, με 106% του μέσου όρου της Ελλάδας. Με το κατά κεφαλή προϊόν της Ελλάδας να αντιστοιχεί σε 80,9% του μέσου της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 25 το 2003 σύμφωνα με την Eurostat, της αναλογεί ΑΕΠ ανά κάτοικο ίσο με 86% του μέσου της ΕΕ-25, με αποτέλεσμα να κινδυνεύει να τεθεί εκτός του Στόχου 1 για μαζικές κοινοτικές χρηματοδοτήσεις σε έργα υποδομής (η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει προτείνει να λαμβάνουν μαζί με το Ν. Αιγαίο και τη Στερεά Ελλάδα μόνο το 2/3 των χρηματοδοτήσεων που θα ελάμβαναν αν ήταν επιλέξιμες για τον Στόχο 1). Με δηλωθέν εισόδημα 14,9 χιλ. ευρώ ανά φορολογούμενο το 2003 (άνοδος 5%, 119% του μέσου όρου της Ελλάδας), οι φορολογούμενοι του πλήρωσαν το 2003 κατά μέσο όρο για φόρο εισοδήματος 1.570 ευρώ, έναντι μέσου όρου χώρας 1.076.

Έχει το 5ο χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας στη χώρα, μετά την άνοδο κατά 0,6 μονάδες το 2004 στο 9,2% του εργατικού δυναμικού με μέσο χώρας 10,5%. Στην περιφέρεια αναλογεί 30% των συνολικών επενδύσεων στη χώρα το 2002 και 35% των επενδύσεων στη μεταποίηση. Την πενταετία 1997 - 2001 δόθηκαν 1.655 άδειες λειτουργίας μεταποιητικών επιχειρήσεων, 40% των συνολικών, με τον αριθμό τους να αυξάνεται σημαντικά το 2001 (4.094 σε ολόκληρη την Ελλάδα). Στις επιχειρήσεις της αναλογεί 38% των επενδύσεων των βιομηχανικών επιχειρήσεων της χώρας την περίοδο 2000-2001, σύμφωνα με την Ετήσια Βιομηχανική Έρευνα της ΕΣΥΕ, οι οποίες το 2001 αυξήθηκαν 9%.

Στην Αττική αναλογεί 40% των φορολογουμένων (+ 0,6% το 2002), 47,6% του δηλωθέντος εισοδήματος της χώρας (+6,9%) και 58,8% του φόρου εισοδήματος

φυσικών προσώπων (+6,9%). Συγκεντρώνει τον κύριο όγκο των αποταμιευτικών καταθέσεων, 50% το 2003. Στις επιχειρήσεις που έχουν την έδρα τους στην περιοχή αναλογεί ποσοστό 69% του κύκλου εργασιών των μεταποιητικών μονάδων της χώρας, 71% των κατασκευαστικών και 58% των εμπορικών. Στα ξενοδοχεία της αναλογεί ποσοστό 9% (το 2002 με 9,8% το 2001) των διανυκτερεύσεων αλλοδαπών, η 4η μεγαλύτερη συμμετοχή μετά το Νότιο Αιγαίο, την Κρήτη και τα Νησιά του Ιονίου. Της αναλογεί 1,8% των καλλιεργούμενων εκτάσεων στη χώρα, 34% της παραγωγής αυγών (1η στη χώρα) και 5% της παραγωγής κρέατος το 2003. Οι πωλήσεις καινούριων επιβατικών αυτοκινήτων αυξήθηκαν 12% το 2004, στις 149 χιλ. ή 51% των συνολικών, με τον αριθμό αυτοκινήτων ανά 100 κατοίκους υψηλό (49 με μέσο χώρας 33). Στα πλαίσια του Γ' Κ.Π.Σ. (2000-2006), ο συνολικός προϋπολογισμός του Π.Ε.Π. Αττικής ανέρχεται στα 1.426 εκ. ευρώ. Η συνολική κοινοτική συμμετοχή ανέρχεται σε 1.120 εκατ. ευρώ, και από αυτά ως τις 31/12/2004 είχε απορροφηθεί το 37%.

1.2.Πληθυσμός

Η Περιφέρεια Αττικής συγκεντρώνει το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού της χώρας. Ειδικότερα, ο πληθυσμός της Περιφέρειας ανέρχεται σε 3.761.810 κατοίκους σύμφωνα με την απογραφή του 2001 και καλύπτει το 34,3% του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Ωστόσο, ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 ο ρυθμός αύξησης του πληθυσμού στην Αττική μειώνεται, ενώ τα τελευταία χρόνια είναι αρνητικός. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη του πληθυσμού της Αττικής.

Η πληθυσμιακή συγκρότηση της Περιφέρειας Αττικής επηρεάζεται σημαντικά τα τελευταία χρόνια από την αθρόα εισροή οικονομικών προσφύγων κυρίως από τις χώρες των Βαλκανίων (σύμφωνα με εκτίμηση του ΕΙΕ, ο αριθμός των οικονομικών προσφύγων της Αττικής φθάνει περίπου τις 450.000). Όσον αφορά την διάρθρωση του πληθυσμού κατά ηλικίες, το Μητροπολιτικό Κέντρο της Αθήνας παρουσιάζει ηλικιακή διάρθρωση ευνοϊκότερη από τη διάρθρωση του συνόλου της χώρας. Ωστόσο, η υπεροχή αυτή παρουσιάζει σχετική κάμψη μετά το 1998, περίοδο κατά την οποία η Αθήνα παρουσιάζει μείωση του πληθυσμού. Τέλος, η περιφέρεια Αττικής διαιρείται σε τέσσερις νομαρχίες που προστίθενται αυτόνομα στον αριθμό των λοιπών Νομαρχιών της Ελλάδας: τη Νομαρχία

Αθηνών, τη Νομαρχία Πειραιώς, τη Νομαρχία Ανατολικής Αττικής και τη Νομαρχία Δυτικής Αττικής. Τα νομαρχιακά διαμερίσματα Αθηνών και Πειραιώς συγκροτούν τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αθηνών - Πειραιώς, η οποία είναι γνωστή και ως Υπερνομαρχία Αθηνών - Πειραιώς. Η παρούσα διοικητική διαίρεση της Αττικής θα ισχύει μέχρι το τέλος του 2010.

Ακολουθούν αναλυτικά οι δήμοι της Περιφέρειας Αττικής ανά Τομέα.:

Δήμοι Περιφέρειας Αττικής - Κεντρικός Τομέας

- Αθηναίων, Φιλαδέλφειας Χαλκηδόνας, Γαλατσίου, Ζωγράφου, Καισαριανής, Βύρωνος, Ηλιούπολης, Δάφνης-Υμηττού

Δήμοι Περιφέρειας Αττικής - Νότιος Τομέας

- Γλυφάδας,Ελληνικού-Αργυρούπολης, Αλίμου, Νέας Σμύρνης,Μοσχάτου-Ταύρου,Καλλιθέας,Παλαιού Φαλήρου,Αγίου Δημητρίου

Δήμοι Περιφέρειας Αττικής - Βόρειος Τομέας

- Πεντέλης (Μελίσσια, Πεντέλη, Νέα Πεντέλη), Κηφισιάς (Κηφισιά, Νέα Ερυθραία, Εκάλη), Μεταμόρφωσης, Πεύκης-Λυκόβρυσης, Αμαρουσίου, Ψυχικού- Φιλοθέης (Ψυχικό, Νέο Ψυχικό, Φιλοθέη),Χολαργού- Παπάγου, Ηρακλείου,Νέας Ιωνίας,Βριλησσιών,Αγίας Παρασκευής, Χαλανδρίου

Δήμοι Περιφέρειας Αττικής - Δυτικός Τομέας

- Αιγάλεω ,Περιστερίου,Πετρούπολης, Χαϊδαρίου, Αγίας Βαρβάρας, Ιλίου, Αγίων Αναργύρων ,Καματερού

Δήμοι Περιφέρειας Αττικής - Ανατολική Αττική

- Ωρωπού (Ωρωπός, Αυλώνα, Κάλαμος, Συκάμιнос, Πολυδένδρι, Μαρκόπουλο Ωρωπού, Μαλακάσα, Καπανδρίτι, Αφίδνες), Μαραθώνος (Μαραθώνας, Νέα Μάκρη, Γραμματικό, Βαρνάβας), Ραφήνας - Πικερμίου,Διονύσου (Άγιος Στέφανος, Δροσιά, Διόνυσος, Άνοιξη, Σταμάτα, Κρυονέρι, Ροδοπόλεως),Αχαρνών (Αχαρνές, Θρακομακεδόνες), Παλλήνης

(Παλλήνη, Γέρακας, Ανθούσα), Παιανίας (Παιανία, Γλυκά Νερά) , Σπάτων-Αρτέμιδος, Λαυρεωτικής (Λαυρεωτική, Κερατέα, Άγιος Κωνσταντίνος), Σαρωνικού (Καλύβια Θορικού, Ανάβυσσος, Σαρωνίδα, Κουβαράς, Παλαιά Φώκαια), Βάρης , Βούλας- Βουλιαγμένης, Κρωπίας, Μαρκοπούλου- Μεσογαία

Δήμοι Περιφέρειας Αττικής - Δυτική Αττική

- Ελευσίνας (Ελευσίνα, Μαγούλα), Μάνδρας - Ειδυλλίας (Μάνδρα, Βίλια, Ερυθρές, Οινόη) ,Μεγαρέων (Μέγαρα, Νέα Πέραμος) ,Φυλής (Άνω Λιόσια, Ζεφύρι, Φυλή),Ασπροπύργου

Δήμοι Περιφέρειας Αττικής – Πειραιάς

- Πειραιά,Κορυδαλλού ,Νίκαιας - Αγίου Ιωάννη Ρέντη, Κερατσινίου – Δραπετσώνας , Περάματος

Δήμοι Περιφέρειας Αττικής – Νήσοι

- Αίγινας,Τροιζηνίας (Τροιζήνα, Μέθανα) ,Κυθήρων (Κύθηρα, Αντικύθηρα), Αγκιστρίου ,Σαλαμίνας (Σαλαμίνα, Αμπελάκια) ,Σπετσών ,Ύδρας, Πόρου

1.3.Τουριστικοί προορισμοί Περιφέρειας Αττικής

Το σήμα κατατεθέν της Περιφέρειας Αττικής,αλλά και σχεδόν όλης της Ελλάδας είναι η πρωτεύουσα Αθήνα,το λίκνο του πολιτισμού.Πλήθος ιστορικών-αρχαιολογικών μνημείων συναντάται σχεδόν σε όλο το εύρος της Αθήνας κάτι που αποτελεί αν μη τι άλλο αφορμή για την προσέλκυση τουριστών.Ακολουθεί αναφορά των σπουδαιότερων, από τουριστικής άποψης,αρχαιολογικών χώρων:

1.3.α.ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

ΑΚΡΟΠΟΛΗ

Σήμα κατατεθέν της πόλης, μνημείο μοναδικό στο είδος του, με παγκόσμια

ακτινοβολία, ο ιερός βράχος της Ακρόπολης αποτελεί το πλέον ενδεικτικό στοιχείο του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού και ένα από τα μεγαλοπρεπέστερα οικοδομήματα της αρχαιότητας.

Σύμφωνα με απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, ανακηρύχθηκε ως το πρώτο Αρχαιολογικό Μνημείο της Ευρώπης το 2007. Τα πρώτα δείγματα ανθρώπινης παρουσίας στην Ακρόπολη χρονολογούνται από τη Νεολιθική εποχή, ενώ λίγα θραύσματα αγγείων και μερικά απομεινάρια κατοικιών μαρτυρούν ότι η Ακρόπολη κατοικείται από το 5000 π.Χ.. Πάνω στον ιερό βράχο της Ακρόπολης κατά τη διάρκεια του Χρυσού Αιώνα του Περικλή εκφράσθηκε κατά τον ιδανικότερο τρόπο ο αρχαίος ελληνικός πολιτισμός και οικοδομήθηκαν ορισμένα από τα κορυφαία μνημεία του. Τα πιο σημαντικά μνημεία και αρχιτεκτονικά σύνολα της Ακρόπολης είναι ο Παρθενώνας, σύμβολο του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού διεθνώς, το Ερέχθειο, γνωστό σε όλο τον κόσμο για τις Καρυάτιδες, ο ναός της Αθηνάς Νίκης, τα Προπύλαια.

ΘΕΑΤΡΟ ΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΟΥ

Στη νότια πλευρά της Ακρόπολης βρίσκεται το Θέατρο του Διονύσου, το αρχαιότερο θέατρο της Ελλάδος, όπου παρουσιάστηκαν τα αριστουργήματα αρχαίων τραγικών, όπως ο Σοφοκλής, ο Αισχύλος.

ΚΕΡΑΜΕΙΚΟΣ

Το νεκροταφείο της Αρχαίας Αθήνας, το οποίο σήμερα λειτουργεί ως ανοικτή γλυπτοθήκη.

ΝΑΟΣ ΟΛΥΜΠΙΟΥ ΔΙΟΣ

Ο μεγαλύτερος ναός της αρχαιότητας, αφιερωμένος στον Ολύμπιο Δία, πατέρα των Ολύμπιων Θεών.

ΑΡΕΙΟΣ ΠΑΓΟΣ

Ο λόφος της Δικαιοσύνης, το δικαστήριο της αρχαίας Αθήνας, χώρος απ' όπου κηρύχθηκε ο Χριστιανισμός στην πόλη, από τον Απόστολο Παύλο.

1.3.β. ΜΟΥΣΕΙΑ

ΕΘΝΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Το μεγαλύτερο αρχαιολογικό Μουσείο της χώρας και ένα από τα σημαντικότερα διεθνώς στον τομέα της αρχαίας τέχνης. Εδώ εκτίθενται τα πιο σημαντικά έργα που μας κληροδότησε η αρχαιότητα, όπως τα χρυσά κοσμήματα και το χρυσό προσωπείο του Αγαμέμνονα.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ

Ένα από τα σημαντικότερα μουσεία στον κόσμο, στους κόλπους του οποίου φιλοξενούνται, προσωρινά, και έως ότου αναγερθεί το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης, αριστουργήματα του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού, που έχουν αφιερωθεί στο πιο σπουδαίο από τα ιερά αρχαίας Αθήνας: το τέμενος της Αθηνάς Παρθένου.

της

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο ιδρύθηκε το 1914, και πρόκειται για ένα από τα πιο πλήρη του είδους του. Τα εκθέματα του Μουσείου συγκροτούν οι συλλογές των βυζαντινών και μεταβυζαντινών εικόνων, των γλυπτών, της μικροτεχνίας, των τοιχογραφιών, των κεραμεικών, των ψηφιδωτών, από τον 4ο έως το 19ο αιώνα.

ΕΘΝΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ (Μέγαρο Παλαιάς Βουλής)

Είναι το παλαιότερο μουσείο του είδους του και περιλαμβάνει πλούσιες συλλογές από τις πλέον αντιπροσωπευτικές ιστορικές περιόδους του Νεώτερου Ελληνισμού, από την Άλωση της Κωνσταντινούπολης και έπειτα.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΥΚΛΑΔΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Αφιερωμένο στη μελέτη και προβολή της Αρχαίας Ελληνικής τέχνης είναι το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, το οποίο ιδρύθηκε το 1986 για να στεγάσει την

ιδιωτική συλλογή της Κυκλαδικής και της Αρχαίας Ελληνικής τέχνης του Νικολάου και της Αικατερίνης Γουλανδρή.Περισσότερα από 2.000 αντικείμενα Κυκλαδικής, Αρχαίας Ελληνικής και Κυπριακής Τέχνης από την 4η χιλιετία π.Χ. έως τον 6ο αιώνα μ.Χ., εκτίθενται στις αίθουσές του.

Άλλα μουσεία:Μουσείο Σπυρου-Βασιλείου,Μουσείο Νεώτερης Κεραμικής,Μουσείο της πόλεως των Αθηνών(ΒΟΥΡΟΥΕΥΤΑΞΙΑ),Θωρηκτό Αβέρωφ,Πολεμικό Μουσείο.

1.3.γ.ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Η ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Το κτίριο της Βουλής των Ελλήνων, στην Πλατεία Συντάγματος, είναι η έδρα του Ελληνικού Κοινοβουλίου. Νεοκλασικό κτίριο, σχεδιασμένο από το Βαυαρό αρχιτέκτονα Γκέρντερ, χρησιμοποιήθηκε σαν κατοικία της βασιλικής οικογένειας της Ελλάδας μέχρι το 1910.Μπροστά από το κτίριο του Κοινοβουλίου, επί της οδού Βασιλίσσης

Αμαλίας, βρίσκεται το μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη, το οποίο δημιουργήθηκε για να τιμήσει τους νεκρούς των πολέμων, και φυλάσσεται επί 24ώρου βάσεως από τους γνωστούς Εύζωνες, τους στρατιώτες της Προεδρικής Φρουράς.

ΠΛΑΤΕΙΑ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Σε σημείο συνάντησης των Αθηναίων έχει καθιερωθεί η Πλατεία Συντάγματος, που αποτελεί την «καρδιά» της σύγχρονης πόλης. Στην πλατεία, το 1843, πλήθος συγκεντρωμένων διαδήλωσε για την παραχώρηση Συντάγματος στον ελληνικό λαό, κάτι στο οποίο αναγκάστηκε να προχωρήσει ο βασιλιάς των Ελλήνων Όθωνας. Εξ ού και το όνομα της πλατείας.

ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΗΠΟΣ

Ο μοναδικός, ίσως, πνεύμονας στο κέντρο της πόλης, ο Εθνικό Κήπος, δημιουργήθηκε το 1839, με πρωτοβουλία της πρώτης βασίλισσας των Ελλήνων, Αμαλίας. Την εικόνα του κήπου σήμερα, συνθέτουν ένας μικρός ζωολογικός

κήπος, ένα μικρό βοτανικό μουσείο, οι προτομές του Καποδίστρια, του Βαλαωρίτη και άλλων επιφανών ανδρών. Άλλα σημεία τουριστικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος είναι το Ζάππειο, ο λόφος του Φιλοπάππου, το Παναθηναϊκό

Στάδιο, ο Λυκαβηττός κ.ά. Ωστόσο, πέραν των αρχαιολογικών χώρων και των αξιοθεάτων της Αθήνας, θα πρέπει να αναφέρουμε και τις υπόλοιπες περιοχές που μπορούν να τραβήξουν το ενδιαφέρον των τουριστών.

1.3.δ. Άλλοι τόποι τουριστικού ενδιαφέροντος

Εκκλησίες

Μεταμόρφωσης, Άγιος Μηνάς, Άγιος Δημήτριος, Άγιος Πέτρος, Άγιος Γεώργιος, Άγιος Διονύσιος, Άγιος Νικόλαος ο Θαλασσινός, Εισόδια της Θεοτόκου, Εκκλησία της Παναγίας, Παναγία του Μπόσκου, Άγιος Ιωάννης Καλυβίτος, Υπαπαντούλα.

Λίμνες

Λίμνη του Μαραθώνα

Δάση

Εθνικός Δρυμός Πάρνηθας, Δάσος Αιάντειου, Εθνικός Δρυμός Σουνίου, Δάσος Καισαριανής.

Αγορές

Ψώνια στην κεντρική αγορά της Αθήνας

Σκι

Σκι κοντά στην Πάρνηθα

Εκδηλώσεις

Φεστιβάλ Αθηνών - Επιδαύρου

Περιηγήσεις σε χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς

Δημαρχείο Σαλαμίνας, Αμπελάκια, Περιηγήσεις με τα πόδια Περιήγηση στην Κυψέλη-Αίγινα, Περιήγηση στον Γαλατά-Πόρος, Περιήγηση στο Ιστορικό κέντρο της Αθήνας, Περιήγηση στο Ιστορικό κέντρο της Αθήνας 3, Τσάμι, Περιήγηση στο Ασκέλι-Πόρος, Απο την πλατεία Ομονοίας στην Κυψέλη, Περίπατος στο Διακόφτι Κυθήρων, Αθήνα - Περίπατος στον Εθνικό Κήπο, Περίπατος στον Αβλέμονα Κυθήρων, Περιήγηση στο Βαθύ-Μέθανα, Περιήγηση στη Σκάλα-Αγκίστρι, Περίπατος στην Αγ. Πελαγία, Περίπατος στο Ποταμό Κυθήρων, Περιήγηση στην περίοδο της Τουρκοκρατίας, Κολωνάκι-Περιοχή Ρηγίλλης-Μετς, Ιστορική βόλτα στο κεντρο της Αθήνας, Περίπατος στα Αρωνιάδικα Κυθήρων, Σελήνια, Αγκίστρι, Περιήγηση στην Παλαιοχώρα (Άγιος Νεκτάριος), Απο το λόφο Λυκαβηττού στο λόφο Στρέφη

Ελληνικά νησιά

Αίγινα, Πόρος, Σαλαμίνα, Μέθανα, Αγκίστρι, Σπέτσες, Ύδρα, Αντικύθηρα

Φαράγγια

Φαράγγι της Λαγκάδας

Περιηγήσεις με αυτοκίνητο

Αθήνα - Allou Fun Park, το θεματικό πάρκο της Αθήνας, Αθήνα - Νότια Προάστια,

Κάστρο Χριστού, Φιλιάτι Κορωπίου, Αθήνα - Αττικό Ζωολογικό Πάρκο, Αθήνα - Βόρεια Προάστια

Άλλα μνημεία

Κάστρο Χριστού, Φιλιάτι Κορωπίου, Εϋνάρδειο, Ανεμόμυλοι, Σπίτι του Κανάρη, Προπύλαια, Σπίτι του Τρικούπη, Τσάμι, Ορφανοτροφείο, Σπίτι του Νίκου Καζαντζάκη, Πύργος του Μάρκελλου, Τείχος της Ακρόπολης, Κυβερνείο, Ναός Αθηνάς Νίκης, Δημόσια Καποδιστριακή Βιβλιοθήκη, Ερέχθειο

Παραλίες

Παραλίες Σαλαμίνας, Αγία Μαρίνα, Παραλίες Αθήνας, Κολώνα, Παραλία της Φανερωμένης

Σπήλαια

Σπήλαιο Νταβέλη, Σπήλαιο Αγίας Σοφίας, Σπήλαιο Ευριπίδη, Σπήλαιο Μπεκίρη,

Σπήλαιο Παιανίας

Μοναστήρια

Άγιος Νικόλαος Λεμονιών, Μονή της Φανερωμένης

Περιηγήσεις

Απόδραση στην Χαλκίδα

Νησιά Αργοσαρωνικού

Αίγινα, Πόρος, Σαλαμίνα, Μέθανα, Αγκίστρι, Σπέτσες, Ύδρα.

Παράλληλα με τα αξιοθέατα και τα μουσεία τα οποία μπορούν να προσελκύσουν τουρίστες,θα πρέπει να εξετάσουμε τις υποδομές της Περιφέρειας Αττικής τόσο ξενοδοχειακού περιεχομένου,όσο και γενικότερης οργανωτικής υποδομής.

1.4.Παραλίες

Γεωγραφικά, ιστορικά και νομοτελειακά, η Αττική και η Αθήνα συνδέονται με τη θάλασσα. Στο λεκανοπέδιο της Αττικής υπάρχουν πάρα πολλές παραλίες στις οποίες μπορούν να καταφύγουν και ν' απολαύσουν οι Αθηναίοι κι οι τουρίστες το μπάνιο τους κατά τους θερινούς μήνες. Οι παραλίες αυτές στην πλειοψηφία τους έχουν αμμουδιά, ενώ άλλες βότσαλα. Τα νερά είναι καθαρά και πολλές περιοχές έχουν πιστοποίηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι οργανωμένες παραλίες είναι λίγες σε σχέση με τις ελεύθερες και οι πρώτες φημίζονται για τις υπηρεσίες τους, ενώ οι δεύτερες για την γραφικότητα τους. Οι ήσυχες παραλίες προτιμώνται συνήθως από οικογένειες και άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, χωρίς να υπάρχει βέβαια κάποιος κανόνας.

Ακτή Βουλιαγμένης: Βρίσκεται περίπου 15 χλμ. από το κέντρο της πρωτεύουσας. Είναι μια όμορφη, οργανωμένη παραλία. Διαθέτει μπαρ, εστιατόριο, καφετέριες, εγκαταστάσεις για σπορ. Επιπλέον, είναι

προσβάσιμη σε άτομα με κινησιακά προβλήματα. Μπορεί να πάει κανείς με τα λεωφορεία 114, 116, 340, E22.

Λίμνη Βουλιαγμένης: Η λίμνη της Βουλιαγμένης είναι μια καλή εναλλακτική

πρόταση για καλοκαιρινό μπάνιο. Απέχει περίπου 12 χλμ. από το κέντρο και είναι μια πολύ ωραία τοποθεσία. Τα νερά είναι συνήθως ζεστά. Είναι εξοπλισμένη με ομπρέλες και ξαπλώστρες. Ακόμη, διαθέτει καφετέρια, αλλά και μονάδα υδροθεραπείας. Οι γραμμές των λεωφορείων που

εξυπηρετούν την περιοχή είναι 114,116, Γ1, E22.

Παραλία Αγίας Μαρίνας (Πόρτο Ράφτη): Βρίσκεται στο Πόρτο Ράφτη, 30 χλμ. από την Αθήνα. Πηγαίνει κανείς με το κτελ από το Πεδίο του Άρεως. Αξίζει τη διαδρομή γιατί είναι ιδιαίτερα γραφική πλαζ με αμμουδιά. Δεν είναι οργανωμένη, όμως στην περιοχή υπάρχουν εστιατόρια και ταβέρνες για φαγητό.

Παραλία Αγίου Κοσμά: Πρόκειται για μια πολύ γνωστή παραλία με αμμουδιά, που βρίσκεται αρκετά κοντά στο κέντρο. Είναι οργανωμένη με ξαπλώστρες,

ομπρέλες κι άλλες υπηρεσίες. Οι επισκέπτες εξυπηρετούνται στις μετακινήσεις τους με το τραμ.

Παραλία Αγίου Νικολάου Αρτέμιδος: Στην περιοχή της Λούτσας, περίπου 32 χλμ. από το κέντρο βρίσκεται η όμορφη παραλία του Αγ. Νικολάου. Δεν είναι ιδιαίτερα οργανωμένη, αλλά υπάρχει μπαρ και οι επισκέπτες μπορούν να ενοικιάσουν ιστιοσανίδες. Στην παραλία μπορεί να πάει κανείς με αυτοκίνητο.

Παραλία Αγίων Αποστόλων (Ωρωπός): Βρίσκεται στον Ωρωπό. Είναι παραλία με βότσαλα και έχει καθαρά νερά. Είναι οργανωμένη. Προσεγγίζεται με το κτελ.

Παραλία Αλίμου: Αποτελεί την κοντινότερη παραλία (8 χλμ.) στο κέντρο της πρωτεύουσας. Βρίσκεται κατά μήκος του παραλιακού δρόμου και είναι οργανωμένη. Οι ξαπλώστρες είναι δωρεάν τις καθημερινές, ενώ το σαβ/κο

στοιχίζουν περίπου 7€ Λόγω της μικρής απόστασης συγκεντρώνει πολύ κόσμο. Μπορεί να την επισκεφτεί κάποιος με το τραμ.

Παραλία Ανάβυσσος: Η παραλία στην Ανάβυσσο, μπροστά από το ξενοδοχείο Eden ιδιαίτερα οργανωμένη και προσφέρονται πολλές υπηρεσίες. Υπάρχει παιδική χαρά, αίθουσα ψυχαγωγίας, γήπεδο beach volley French ball, αποδυτήρια. Επίσης, θεωρείται παράδεισος για τους σέρφερς. Απέχει περίπου 47 χλμ. και μπορεί να την προσεγγίσει κανείς με αυτοκίνητο ή με το κτελ.

είναι
και

Παραλία Αστέρα Βουλιαγμένης: Πρόκειται για μια από τις καλύτερες, αλλά και από τις πιο αγαπημένες παραλίες της Αττικής. Είναι βραβευμένη με γαλάζια σημαία από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Βρίσκεται 20 χλμ. περίπου από την Αθήνα και είναι οργανωμένη. Υπάρχει δυνατότητα για σπορ, όπως θαλάσσιο σκι, τζετ-σκι, ιστιοπλοΐα και windsurfing. Ακόμη, διαθέτει

πρατήριο τύπου και σταθμό πρώτων βοηθειών. Θεωρείται από τις ακριβότερες παραλίες. Οι γραμμές λεωφορείων που εξυπηρετούν την περιοχή είναι 114, 116, 340, E22.

Παραλία Αστέρια Γλυφάδας: Στην περιοχή της Γλυφάδας, 20 χλμ. περίπου

νότια της Αθήνας και πολύ κοντά στο κέντρο της Γλυφάδας, βρίσκεται παραλία με αμμουδιά. Είναι οργανωμένη και πολύ δημοφιλής. Διαθέτει θαλάσσιο πάρκο, γήπεδο volley και ποδοσφαίρου και volley στο νερό. Η στάθμευση είναι δωρεάν.

Μπορεί να την επισκεφτεί κανείς και με τα λεωφορεία E22, 114, 116, 147, E1, E2, A1, A2.

Παραλία Αυλάκι (Πόρτο Ράφτη): Βρίσκεται στην περιοχή του Πόρτο Ράφτη, περίπου 30 χλμ. από την Αθήνα. Είναι οργανωμένη παραλία με ομπρέλες και ξαπλώστρες. Έχει γήπεδο μπάσκετ, μπαρ. Στην περιοχή υπάρχουν εστιατόρια, ταβέρνες και φαστ φούντ. Μπορεί να πάει κανείς με το κτελ, που έχει αφετηρία στο Πεδίο του Άρεως.

Παραλία Βάρκιζας: Στην περιοχή της Βάρκιζας, περίπου 25 χλμ. νότια έξω

από την Αθήνα, υπάρχει οργανωμένη παραλία με αμμουδιά. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δώσει πιστοποίηση καθαρότητας της θάλασσας με τη γαλάζια σημαία. Οι επισκέπτες έχουν τη δυνατότητα να παίζουν

μίνι ποδόσφαιρο και τα παιδιά να περάσουν χρόνο στην παιδική χαρά. Επίσης, υπάρχουν μπαρ, εστιατόριο, αλλά και σταθμός πρώτων βοηθειών και ναυαγοσωστική μονάδα. Μπορεί να πάει κανείς με τα λεωφορεία 115, 116, 125, 340, 171.

Παραλία Ερωτοσπηλιά (Πόρτο Ράφτη): Βρίσκεται στην περιοχή του Πόρτο Ράφτη, περίπου 30 χλμ. από την Αθήνα. Πρόκειται για έναν μικρό κόλπο με αμμουδιά, με βράχια και σπηλιές. Δεν είναι οργανωμένη παραλία, υπάρχει όμως

σνακ μπαρ. Συγκεντρώνει τον περισσότερο κόσμο το Σαββατοκύριακο. Μπορεί να την επισκεφτεί κανείς με το κτελ.

Παραλία Ζούμπερι (Νέα Μάκρη): Βρίσκεται στη Ν. Μάκρη κι απέχει περίπου 35 χλμ. από την Αθήνα. Η παραλία είναι πολύ δημοφιλής. Υπάρχει γήπεδο ποδοσφαίρου και beach-volley, αλλά και δυνατότητα για θαλάσσια σπορ, όπως καταδύσεις. Για φαγητό προσφέρονται οι ψαροταβέρνες εκεί κοντά. Την περιοχή εξυπηρετούν τα δρομολόγια του κτελ.

Παραλία Κακιά Θάλασσα (Κερατέα): Η παραλία είναι οργανωμένη με

ξαπλώστρες, ομπρέλες, αποδυτήρια, ντουζιέρες. Διαθέτει εστιατόριο και εκεί κοντά υπάρχουν και άλλες ταβέρνες. Την επισκέπτεται κανείς με το κτελ.

Παραλία Κάλαμου: Πρόκειται για μια σχετικά ήσυχη παραλία, που δεν συγκεντρώνει πολύ κόσμο. Η θάλασσα είναι καθαρή και υπάρχει αμμουδιά. Η παραλία είναι ελεύθερη, ενώ στην περιοχή υπάρχουν αρκετά εστιατόρια και ταβέρνες για φαγητό. Μπορεί να πάει κανείς με το κτελ ή το αυτοκίνητο του.

Παραλία Κόκκινο Λιμανάκι (Ραφήνα): Απ' τις γνωστότερες πλαζ στην περιοχή της Ραφήνας είναι το Κόκκινο Λιμανάκι. Δεν είναι οργανωμένη, συγκεντρώνει όμως αρκετό κόσμο. Απέχει περίπου 2,5 ώρες από το κέντρο με το αυτοκίνητο. Μπορεί να πάει κάποιος και με το κτελ από το σταθμό Εθνικής Άμυνας του μετρό.

Παραλία Λαγονήσι: Απέχει περίπου 35 χλμ. από το κέντρο και έχει πάρει την πιστοποίηση της γαλάζιας σημαίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το δημόσιο κομμάτι της παραλίας στο Λαγονήσι είναι μέρος του Grand Resort Lagonissi Hotel. Η παραλία έχει αμμουδιά κι είναι οργανωμένη. Οι υπηρεσίες που προσφέρονται είναι πολλές και γι' αυτό είναι πολύ ακριβή παραλία. Υπάρχει

δυνατότητα πρόσβασης από άτομα με κινησιακά προβλήματα. Η στάθμευση χρεώνεται, όμως είναι προτιμότερο να πάει κανείς μ' αυτοκίνητο. Δρομολόγια εκτελεί και το κτελ.

Παραλία Λεγραινών: Βρίσκεται κοντά στο Σούνιο κι απέχει περίπου 60 χλμ. από το κέντρο της πόλης. Είναι πολύ δημοφιλής τους καλοκαιρινούς μήνες. Έχει αμμουδιά και δεν είναι οργανωμένη. Κοντά υπάρχουν ταβέρνες για φαγητό. Την περιοχή εξυπηρετεί το κτελ.

Παραλία Μαρίκες, (Ραφήνα): Πρόκειται για παραλία με αμμουδιά στην περιοχή της Ραφήνας. Απέχει περίπου 32 χλμ. από το κέντρο. Οι υπηρεσίες που προσφέρονται είναι λίγες. Υπάρχει μπαρ και γήπεδο volley. Την περιοχή εξυπηρετεί το κτελ από το σταθμό της Εθνικής Άμυνας.

Παραλία Μάτι (Νέα Μάκρη): Αποτελεί μια από τις δημοφιλέστερες παραλίες στη Ν. Μάκρη. Έχει αμμουδιά και είναι ελεύθερη. Η μόνη συγκοινωνία που υπάρχει είναι το

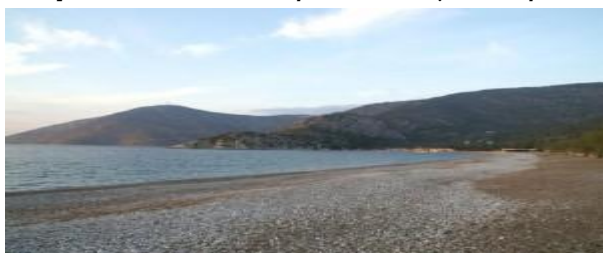
κτελ.

Παραλία Νέα Παλάτια (Ωρωπός): Βρίσκεται στον Ωρωπό. Πρόκειται για παραλία οργανωμένη. Έχει βότσαλα κι όχι αμμουδιά. Μπορεί να πάει κανείς με το κτελ.

Παραλία Νέας Μάκρης: Πρόκειται για οργανωμένη πλαζ με ομπρέλες, ξαπλώστρες, ντουζιέρες κι εξέδρες κολυμβητών. Δρομολόγια πραγματοποιεί το κτελ από το Πεδίο του Άρεως.

Παραλία Σέσι (Μαραθώνας): Είναι πλαζ με αμμουδιά στο Μαραθώνα. Δεν είναι οργανωμένη. Συγκεντρώνει αρκετό κόσμο τα σαβ/κα. Αν δεν διαθέτει κάποιος αυτοκίνητο, εξυπηρετεί το κτελ.

Παραλία Ψάθα: Πρόκειται για παραλία στην περιοχή πριν το Πόρτο Γερμενός. Έχει μήκος περίπου 2 χλμ. κι απέχει περίπου 66 χλμ. από την Αθήνα. Δεν είναι οργανωμένη πλαζ. Μπορεί να πάει κάποιος με το κτελ.

Παραλίες Βούλας Α΄ και Β΄: Βρίσκονται περίπου 17 χλμ. από το κέντρο της πόλης. Θεωρούνται από τις πιο δημοφιλείς παραλίες και λόγω απόστασης και λόγω ομορφιάς. Διαθέτουν μεγάλες αμμουδιές και είναι οργανωμένες. Ανάμεσα στις υπηρεσίες που προσφέρονται είναι η δυνατότητα του επισκέπτη να κάνει θαλάσσια σπορ. Υπάρχουν μπαρ, εστιατόριο, αποδυτήρια, γήπεδα beach volley και ποδοσφαίρου και νεροτσουλήθρες. Ειδικότερα, η ακτή Α΄ έχει πάρει τη γαλάζια σημαία από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Την περιοχή εξυπηρετούν οι γραμμές των λεωφορείων Α1, Ε1, Ε1Θ, Ε2Θ, 114, 115, 116, 138, 149, 162, 163.

Παραλίες στο Καβούρι: Στο Καβούρι, περίπου 10 χλμ. από το κέντρο, υπάρχουν γραφικοί κόλποι με αμμουδιές για μπάνιο. Οι παραλίες αυτές είναι ελεύθερες και συγκεντρώνουν αρκετό κόσμο. Επίσης, υπάρχουν πολλές καφετέριες, αναψυκτήρια, μεζεδοπωλεία. Την περιοχή εξυπηρετούν οι γραμμές των λεωφορείων Ε1Θ, Ε2Θ, 114, 115, 116, 138, 149, 340.

Παραλίες στο Πόρτο Γερμενό: Το Πόρτο Γερμενό απέχει περίπου 60 λεπτά από την Αθήνα. Οι παραλίες είναι καθαρές με μεγάλες αμμουδιές και βότσαλα. Συγκεντρώνουν πολύ κόσμο παρά τις μακρινές αποστάσεις. Επίσης, υπάρχει δυνατότητα για θαλάσσια σπορ. Για φαγητό οι επισκέπτες μπορούν να καταφύγουν στις γειτονικές ψαροταβέρνες. Η περιοχή εξυπηρετείται από το κτελ, όμως είναι προτιμότερο να πάει κανείς με αυτοκίνητο.

Παραλίες Σχοινιάς - Καραβάι (Μαραθώνας): Στην περιοχή του Μαραθώνα βρίσκονται η παραλία του Σχοινιά κι η παραλία Καραβάι. Είναι απ' τους πιο αγαπημένους προορισμούς για μπάνιο στην Αττική. Βρίσκονται 43 περίπου χλμ. βόρεια της Αθήνας και είναι οργανωμένες με ομπρέλες, ξαπλώστρες, μπαρ, εστιατόριο και άλλες υπηρεσίες. Ενδείκνυνται για θαλάσσια σπορ. Υπάρχουν και γήπεδα ποδοσφαίρου και beach volley. Κάποιες μέρες υπάρχει δυνατότητα για bungee jumping. Δρομολόγια στην περιοχή εκτελεί το κτελ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΥΠΟΔΟΜΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

2.1.Τουριστικές υποδομές την προηγούμενη δεκαετία και σύγκριση με το σήμερα

Στην Περιφέρεια Αττικής συγκεντρώνεται σημαντικό μέρος των τουριστικών υποδομών της χώρας και ιδιαίτερα των καταλυμάτων υψηλής κατηγορίας (30% των ξενοδοχείων πολυτελείας, 47% των μοτέλ πολυτελείας και Α΄ τάξης, 34,5% των επιπλωμένων διαμερισμάτων πολυτελείας). Οι ροές τουριστών στην Αττική χαρακτηρίζονται από σταθερή μεσοχρόνια κάμψη, περιορίζοντας τη διεθνή τουριστική ακτινοβολία της Περιφέρειας Αττικής και την κυριαρχία της στον εθνικό χώρο, κυριαρχία που μειώνεται διαχρονικά και παρουσιάζεται έλλειψη δυναμισμού στο χερσαίο τμήμα της, με πολύ μικρή αύξηση αριθμού κλινών σε σχέση με τη λοιπή χώρα, χαμηλή πληρότητα των ξενοδοχειακών κλινών, και αλλαγές χρήσεων γης.

Αντίστοιχα η μέση πληρότητα του ξενοδοχειακού εξοπλισμού δεν υπερβαίνει το 30-35% των διατιθέμενων κλινών και η απασχόληση στις ξενοδοχειακές μονάδες και τα εστιατόρια κατά το έτος 1996 ήταν το 27% του συνόλου της χώρας, η δε συμμετοχή στο σύνολο των θέσεων απασχόλησης της Περιφέρειας Αττικής είναι 4,4%, με ανάλογο μέγεθος σε σύνολο χώρας το 5,9%. Επισημαίνεται βέβαια ότι η μεν πληρότητα της τουριστικής υποδομής στην Περιφέρεια Αττικής αναφέρεται σε βάση ετήσιου υπολογισμού - επειδή τα ξενοδοχεία λειτουργούν καθ' όλο το έτος, ενώ στην χώρα σε βάση θερινής περιόδου.

Παρακάτω θα αναλύσουμε τους πόρους που έχει & αξιοποιεί η Περιφέρεια Αττικής και θα εξετάσουμε τις υποδομές που έχει αναπτύξει για την αξιοποίηση του τουρισμού.

2.2.Ξενοδοχειακές Υποδομές-Τουριστικά καταλύματα(2009)

Η Περιφέρεια Αττικής αποτελεί τον τόπο συγκέντρωσης του κύριου όγκου των ξενοδοχειακών μονάδων και καταλυμάτων της χώρας και αυτό μπορεί να ερμηνευτεί από την ύπαρξη της πρωτεύουσας Αθήνας στην Αττική, αλλά και από το γεγονός ότι οι Ολυμπιακοί αγώνες του 2004 απετέλεσαν έναν παραπάνω λόγο για συγκέντρωση και κατασκευή τουριστικών καταλυμάτων. Οσον αφορά τον αριθμό των τουριστικών καταλυμάτων της Περιφέρειας Αττικής

λοιπόν, στον παρακάτω πίνακα θα παρατηρήσουμε το πώς εξελίσσεται τα τελευταία χρόνια:

ΠΕΡΙΟΧΗ	5 ^{****}			4 ^{****}			3 ^{***}			2 ^{**}			1 [*]			ΣΥΝΟΛΟ		
	Ξενοδοχ.	Δωμάτια	Κλίνες	Ξενοδοχ.	Δωμάτια	Κλίνες	Ξενοδοχ.	Δωμάτια	Κλίνες	Ξενοδοχ.	Δωμάτια	Κλίνες	Ξενοδοχ.	Δωμάτια	Κλίνες	Ξενοδοχ.	Δωμάτια	Κλίνες
ΣΥΝΟΛΟ	280	46.186	91.770	1.164	97.432	187.494	2.179	89.749	171.202	4.368	120.733	226.707	1.968	28.908	55.106	9.559	383.008	732.279
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	38	6.996	13.421	131	10.730	20.374	268	11.600	21.657	638	17.339	32.250	234	4.049	7.671	1.309	50.714	95.373
ΑΘΗΝΑ	14	4.121	7.747	39	4.259	7.812	43	3.278	5.932	97	3.453	6.274	53	1.164	2.147	246	16.275	29.912
ΠΕΙΡΑΙΑΣ	1	77	125	1	23	45	8	499	915	22	775	1.368	7	158	317	39	1.530	2.770
ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΑΤΤΙΚΗΣ	13	2.098	4.004	35	3.200	6.152	38	2.106	4.018	101	3.519	6.533	20	388	705	207	11.309	21.412
ΑΙΓΙΝΑ	0	0	0	2	34	55	8	361	702	48	1.101	2.104	18	284	573	76	1.780	3.494
ΑΓΚΙΣΤΡΙ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	47	96	16	250	505	19	297	601
ΥΔΡΑ	0	0	0	8	114	229	9	147	289	5	52	104	2	17	37	24	330	659
ΠΟΡΟΣ	0	0	0	1	8	17	9	401	738	7	212	376	2	35	69	19	656	1.200
ΣΑΛΑΜΙΝΑ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	25	34	2	25	48	3	50	80

Πηγή ΣΕΤΕ, 2009

ΠΕΡΙΟΧΗ	5 ^{****}			4 ^{****}			3 ^{***}			2 ^{**}			1 [*]			ΣΥΝΟΛΟ		
	Ξενοδοχ.	Δωμάτια	Κλίνες	Ξενοδοχ.	Δωμάτια	Κλίνες	Ξενοδοχ.	Δωμάτια	Κλίνες	Ξενοδοχ.	Δωμάτια	Κλίνες	Ξενοδοχ.	Δωμάτια	Κλίνες	Ξενοδοχ.	Δωμάτια	Κλίνες
ΣΥΝΟΛΟ	199	35.782	70.198	1.048	94.737	181.476	1.900	85.920	163.729	4.403	121.589	228.404	1.657	29.964	57.126	9.207	367.992	700.939
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	37	6.960	13.318	110	9.899	18.723	227	11.162	20.858	634	17.448	32.437	256	4.485	8.480	1.264	49.954	93.816
ΑΘΗΝΑ	15	4.177	7.838	32	3.963	7.264	42	3.338	6.037	98	3.711	6.741	62	1.348	2.523	249	16.535	30.403
ΠΕΙΡΑΙΑΣ	1	77	125	0	0	0	8	499	915	23	757	1.338	7	158	317	39	1.489	2.695
ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΑΤΤΙΚΗΣ	13	2.098	4.004	32	2.962	5.878	37	2.018	3.868	102	3.582	6.592	21	400	730	205	11.026	20.860
ΝΗΣΙΑ ΣΑΡΩΝΙΚΟΥ	0	0	0	10	282	545	30	1.088	2.074	71	1.629	3.076	49	748	1.485	160	3.747	7.180

Πηγή ΣΕΤΕ, 2007

Είναι εμφανές στους παραπάνω πίνακες, ότι η πληθώρα των τουριστικών καταλυμάτων συγκεντρώνονται στην περιοχή των Αθηνών, κάτι που μπορεί να εξηγηθεί από τον πολιτιστικό και πολιτισμικό πλούτο της Αθήνας καθώς υπήρξε το λίκνο του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού. Αξιοσημείωτο είναι πως παρατηρείται μια μικρή μείωση στις κλίνες της Αθήνας από το 2007 στο 2009 της τάξης του 1,1% και το ίδιο φαινόμενο παρατηρείται για την περιοχή του Πειραιά την ίδια χρονική περίοδο. Στα παρακάτω κεφάλαια θα κάνουμε εκτενή αναφορά για τα καταλύματα στην Αττική και την Αθήνα.

2.3.Επιχειρηματικές υποδομές

Επιχειρηματικά Πάρκα

Επιχειρηματικό Πάρκο (Ε.Π.) είναι ένα οργανικά ολοκληρωμένο σύνολο δομών, υπηρεσιών και υποδομών που ιδρύεται και λειτουργεί για την υποστήριξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Μέσω των Επιχειρηματικών Πάρκων (ΒΙΟΠΑ, ΒΙΠΕ, ΒΙΠΑ κλπ) βελτιώνεται η ανταγωνιστική θέση των επιχειρήσεων και αξιοποιούνται τα πλεονεκτήματα που απορρέουν από την εγκατάσταση και τη λειτουργία τους, σε οργανωμένους και εξοπλισμένους με την κατάλληλη υποδομή χώρους, σε επιλεγμένες περιοχές της χώρας. Τα συγκεκριμένα μεγάλα έργα υποδομής ευνοούν τη δημιουργία επιχειρηματικών συγκεντρώσεων με στόχο:

- την εξασφάλιση της ροής όλων των απαραίτητων υπηρεσιών
- τη μείωση του λειτουργικού κόστους
- την ενίσχυση της παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων
- τη βελτίωση των συνθηκών υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων σε αυτές

Ειδικότερα, από τη δημιουργία Επιχειρηματικών Πάρκων ωφελούνται τόσο οι επιχειρήσεις που εγκαθίστανται ή μετεγκαθίστανται εκεί όσο και οι κάτοχοι γης, καθώς και η ευρύτερη περιοχή. Για τις επιχειρήσεις που εγκαθίστανται στα Επιχειρηματικά Πάρκα τα οφέλη προέρχονται από:

-Τη δημιουργία οικονομιών κλίμακας, για αποδοτικότερη αξιοποίηση κοινών υπηρεσιών και υποστηρικτικών λειτουργιών.

-Την εξάλειψη προβλημάτων προερχομένων από τη σύγκρουση των χρήσεων γης.

-Τον περιορισμό των απαιτούμενων αδειών.

-Την επιχορήγηση των υποδομών υπό ορισμένες προϋποθέσεις.

-Τα επενδυτικά κίνητρα και τις ευκαιρίες που προσφέρουν τόσο ο νέος Αναπτυξιακός Νόμος όσο και το Ε.Π.ΑΝ.

-Τις προϋποθέσεις ανάπτυξης συνεργασιών και δικτυώσεων (clusters).

Στα Επιχειρηματικά Πάρκα επεκτείνονται και αναβαθμίζονται οι υπάρχουσες υποδομές με εκθεσιακά κέντρα, δίκτυα ηλεκτροδότησης και φυσικού αερίου, οδικής πρόσβασης, διαχείρισης αποβλήτων, συνθηκών υγιεινής, όρων πυρασφάλειας κλπ.

Επίσης, για τους κατόχους γης, τα πλεονεκτήματα αφορούν:

-Το διπλασιασμό περίπου των συντελεστών δόμησης, κάλυψης κλπ. και τη μεγάλη αύξηση της αξίας της γης.

-Τη μείωση του ορίου αρτιότητας.

Τέλος, για την ευρύτερη περιοχή εγκατάστασης των Επιχειρηματικών Πάρκων:

-Δημιουργούνται κέρδη από την μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, λόγω της οργανωμένης δημιουργίας υποδομών, του διαχωρισμού των χρήσεων και της εξειδικευμένης, οργανωμένης και ελεγχόμενης διαχείρισης αυτών.

-Δημιουργούνται επίσης κέρδη από την αύξηση της απασχόλησης και τη μείωση της ανεργίας της περιοχής. Από την περαιτέρω ανάπτυξη και τη δημιουργία νέων αναπτυξιακών ευκαιριών με την παράλληλη αύξηση των εισπραττόμενων δημοτικών φόρων και τη βελτίωση των παρεχόμενων δημοτικών υπηρεσιών.

Βιοτεχνικό Πάρκο Κερατέας

Πρόκειται για υπό υλοποίηση ενός οργανωμένου χώρου μεταποίησης στην Αττική που θα δημιουργηθεί στην Κερατέα. Μέσα στο προσεχές χρονικό διάστημα θα έχει εξευρεθεί το χρηματοδοτικό σχήμα για την οργάνωση του Βιοτεχνικού Πάρκου (ΒΙΟ.ΠΑ.) Κερατέας.

Ο προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 30 εκατ. ευρώ, θα λειτουργήσει σε 3,5 χρόνια και θα βρίσκεται σε απόσταση 700μ. από τον οικισμό της Κερατέας.

Ο δήμος Κερατέας παραχώρησε ήδη 1.100 στρέμματα, στα οποία θα εγκατασταθούν επιχειρήσεις από τους τομείς κατασκευής επίπλου και ξύλου, τροφίμων και ποτών, νέων τεχνολογιών, εκδοτικές εταιρείες, βιοτεχνίες ενδυμάτων-υποδημάτων και άλλες βιομηχανίες χαμηλής όχλησης. Το ΒΙΟ.ΠΑ. Κερατέας απέχει από το αεροδρόμιο «Ελευθέριος Βενιζέλος» 20 χιλιόμετρα και από το λιμάνι του Λαυρίου περίπου 12 χλμ.

Βιοτεχνικό Πάρκο Σχιστού

Το Βιοτεχνικό Πάρκο Σχιστού, υλοποιήθηκε από την ΕΤΒΑ με χρηματοδότηση από τα Π.Ε.Π. Αττικής, Β΄ και Γ΄ ΚΠΣ και με τη συνεργασία του ΥΠ.ΑΝ., της Περιφέρειας, της Νομαρχίας και του Βιοτεχνικού Επιμελητηρίου Πειραιά, αποτελώντας πιλοτικό πρόγραμμα για τη δημιουργία και άλλων οργανωμένων βιομηχανικών περιοχών που θα απαλλάξουν το δομημένο οικιστικό ιστό από οχλούσες βιομηχανίες και βιοτεχνίες, οι οποίες με τη σειρά τους αδυνατούν να εκσυγχρονιστούν λόγω του εγκλωβισμού τους στην ανάπτυξη της πόλης.

Τεχνοπολις

Αποτελεί χώρο υψηλής τεχνολογίας, για ερευνητικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες, καθώς και για επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών. Οι χώροι αυτοί χαρακτηρίζονται από υψηλή ποιότητα περιβάλλοντος και μπορούν να περιλαμβάνουν οικιστικά συγκροτήματα, στα οποία ενσωματώνονται οι αναγκαίες αστικές λειτουργίες. Η Ελλάδα ελπίζει να μεταμορφωθεί σε κόμβο υψηλής τεχνολογίας των Βαλκανίων με το καινούριο τεχνολογικό πάρκο που θα κατασκευαστεί έως το τέλος του 2009 κοντά στην Αθήνα και θα στεγάσει 180 ελληνικές και ξένες εταιρίες, ανάπτυξης λογισμικού και παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών. Με το μικρότερο ποσοστό διείσδυσης του Internet στην ευρωζώνη, η κυβέρνηση είναι πρόθυμη να στηρίξει τέτοια έργα και θα διαθέσει 15 εκατ. ευρώ για το έργο που έχει αναλάβει να ολοκληρώσει η εταιρία Τεχνόπολη - Ακρόπολις.

Περίπου 134 ελληνικές και ξένες εταιρίες πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών με έδρα την Αθήνα βρίσκονται πίσω από την Τεχνόπολη - Ακρόπολις, που

έχει αναλάβει το έργο, σε έκταση 110 στρεμμάτων βόρεια της Αθήνας, στην περιοχή των Αφιδνών.

Τεχνολογικό Πάρκο Λαυρίου

Στο Πάρκο, εκτός από τις γενικές υπηρεσίες φύλαξης και καθαριότητας των εγκαταστάσεων που υπάρχουν σήμερα, θα προσφέρεται ένας σημαντικός αριθμός λειτουργιών και υπηρεσιών προς τις εγκατεστημένες επιχειρήσεις χωρίς πάγιες χρεώσεις αλλά και σύμφωνα με τις ανάγκες και τις επιθυμίες της κάθε επιχείρησης.

Οι υπηρεσίες αυτές περιλαμβάνουν:

-Διοικητική - Γραμματειακή Υποστήριξη (δακτυλογράφηση και αναπαραγωγή κειμένων, υπηρεσίες υποδοχής, μεταφράσεις διερμηνεία κλπ)

-Διαχειριστικές - Επενδυτικές Συμβουλές (βελτιστοποίηση επενδυτικών σχεδίων, λογιστική υποστήριξη, νομικές συμβουλές, επιχειρηματικός προγραμματισμός, προσπέλαση σε κρατικές και κοινοτικές πηγές χρηματοδότησης, έρευνες αγοράς κλπ)

-Διασυνδέσεις με κέντρα χρηματοδότησης υψηλού επιχειρηματικού κινδύνου (διευκόλυνση των μονάδων στην ανάπτυξη σχέσεων με πηγές κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου, δημόσιες σχέσεις κα)

-Ερευνητικές - Τεχνολογικές υπηρεσίες (συνεργασία των ερευνητικών τμημάτων των επιχειρήσεων με τα εργαστήρια του Ε.Μ.Π, παροχή εργασιών ψηφιοποίησης και πολυμέσων, ειδικές έρευνες, εργασίες διαμεσολάβησης, μεταξύ Ε.Μ.Π. και επιχειρήσεων, διαχείριση κοινών προγραμμάτων κλπ)

-Χρήση ειδικών χώρων και τεχνικής υποδομής (δυνατότητες χρήσης αίθουσας τηλεδιάσκεψης, συνεδριακών κέντρων κλπ)

-Εκπαίδευση - οργάνωση σεμιναρίων και ημερίδων, εκπαίδευση στελεχών των επιχειρήσεων σε λογισμικό κλπ)

-Αναψυχή, εστιατόριο, καντίνα, αθλητικές εγκαταστάσεις κ.ά.

Θερμοκοιτίδες

Οι Θερμοκοιτίδες είναι τυποποιημένοι χώροι οι οποίοι δημιουργούνται για να παρέχουν ένα περιβάλλον που προσφέρει κοινές υποδομές και ειδικές υπηρεσίες, για ένα χρονικό διάστημα (3 έως 5 ετών) διευκολύνοντας το ξεκίνημα και την ανάπτυξη νέων καινοτόμων επιχειρήσεων, οι οποίες στη συνέχεια μετακινούνται σε δικούς τους επαγγελματικούς χώρους και τη θέση τους στη Θερμοκοιτίδα καταλαμβάνουν άλλες νέες επιχειρήσεις.

Οι Θερμοκοιτίδες έχουν ως βασικό στόχο την προώθηση των καινοτομιών οι οποίες οδηγούν σε επενδύσεις μέσω της παρεχόμενης βοήθειας προς τις νεοϊδρύμενες (start -up) επιχειρήσεις που εγκαθίστανται σε αυτές. Οι επιχειρήσεις αυτές, κατά κανόνα, αντιμετωπίζουν διάφορα προβλήματα κατά την έναρξη της δραστηριότητάς τους, τα οποία ποικίλουν ανάλογα με το ακριβές αντικείμενο κάθε μονάδας και το περιβάλλον (αγορά) στο οποίο δραστηριοποιείται.

2.4.Μεταφορές

Το κύριο οδικό δίκτυο της Περιφέρειας Αττικής έχει συνολικό μήκος 2.380 χλμ., ενώ οι δρόμοι διπλού και τριπλού οδοστρώματος είναι 16,7% και 6,5% του συνόλου αντίστοιχα. Υπάρχουν 51 ανισόπεδοι κόμβοι και η μέση πυκνότητα δικτύου στο λεκανοπέδιο είναι 5,5 χλμ/ τ.χλμ αστικής περιοχής. Οι μέσες ταχύτητες κυκλοφορίας είναι εντός δακτυλίου 18 χλμ/ώρα (από 7,5 χλμ/ώρα που ήταν προ του 1982 όταν επιβλήθηκαν τα περιοριστικά μέτρα), στις αστικές περιοχές 22 χλμ/ώρα, στις προαστιακές 30 χλμ/ώρα και στις μη αστικές 48 χλμ/ώρα. Εντός του εσωτερικού οδικού δακτυλίου προσφέρονται 58.440 θέσεις στάθμευσης, από τις οποίες οι εκτός οδού με δημόσια χρήση είναι 25.060 και οι θέσεις παρά την οδό είναι 33.380 (οι 22.010 αφορούν σε παράνομη στάθμευση). Το σύνολο της ζήτησης είναι 65.440 θέσεις και το υπάρχον έλλειμμα εκτιμάται σε 7.000 θέσεις.(Μελέτη Ανάπτυξης Μετρό). Στην Περιφέρεια Αττικής κινείται το 43,6% των οχημάτων της χώρας. Ο συνολικός αριθμός οχημάτων εκτιμάται σε 1,3 εκατ., (248 αυτοκίνητα / 1000 κατοίκους σύμφωνα με τη Μελέτη Ανάπτυξης του Μετρό). Ο κυκλοφοριακός φόρτος έχει γενικά αυξηθεί, κυρίως στο Α και ΝΑ λεκανοπέδιο -λόγω της εκτεινόμενης κατά μήκος των βασικών κυκλοφοριακών αξόνων διάχυσης κεντρικών λειτουργιών και της αύξησης των οικιστικών πυκνοτήτων. Πολλά προβλήματα

δημιουργούνται από τη διακίνηση οχημάτων και μάλιστα βαρέων μέσα στον αστικό ιστό, λόγω ανοργάνωτης διακίνησης της τροφοδοσίας των καταστημάτων εμπορίου και λοιπών δραστηριοτήτων. Οι μέχρι σήμερα εξελίξεις οδηγούν στην εκτίμηση ότι οι κυκλοφοριακοί φόρτοι θα ενταθούν στο μέλλον, οπότε η συμπλήρωση και ο εκσυγχρονισμός του συστήματος μεταφορών. Συγκεκριμένα στην Αττική απαντώνται τα εξής Μέσα Μαζικής Μεταφοράς:

1) Λεωφορεία-τρόλεϊ

2) Μετρό: Αποτελείται από τρεις γραμμές (Γραμμή 1 Η.Σ.Α.Π., Γραμμή 2 ΜΕΤΡΟ και Γραμμή 3 ΜΕΤΡΟ), που καλύπτουν ένα μεγάλο τμήμα του λεκανοπεδίου Αττικής, ενώ τα προσεχή χρόνια προβλέπεται η επέκτασή τους και σε άλλες περιοχές. Σε κάθε σταθμό, θα βρείτε αναλυτικούς πίνακες με τις διαδρομές και τα δρομολόγια των συρμών.

3) Τραμ: Το δίκτυο του τραμ συνδέει την κεντρική περιοχή της Αθήνας (Σύνταγμα) με τα παραλιακά προάστια της πόλης. Οι υπερσύγχρονοι συρμοί του τραμ πραγματοποιούν τις διαδρομές:

-Αθήνα - Γλυφάδα μέσω των περιοχών Νέα Σμύρνη, Παλαιό Φάληρο, Άλιμος, Ελληνικό, -Αθήνα - Στάδιο Ειρήνης & Φιλίας (Νέο Φάληρο) μέσω των περιοχών Νέα Σμύρνη και Παλαιό Φάληρο και στη συνέχεια κατά μήκος της παραλιακής λεωφόρου, και , -Γλυφάδα - Στάδιο Ειρήνης & Φιλίας μέσω της παραλιακής λεωφόρου και του Δέλτα Φαλήρου.

4) Προαστιακός Σιδηρόδρομος: Πραγματοποιεί τα δρομολόγια Αθήνα - Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών «Ελευθέριος Βενιζέλος» (με επτά ενδιάμεσους σταθμούς), Αθήνα-πόλη της Κορίνθου (84 χλμ. δυτικά της Αθήνας-με επτά ενδιάμεσους σταθμούς), Κόρινθος - Κιάτο (24 χλμ.), Κόρινθος - Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών «Ελευθέριος Βενιζέλος» (με έντεκα ενδιάμεσους σταθμούς). Το συνολικό σχέδιο προβλέπει τη σύνδεση της πόλης του Πειραιά και του λιμανιού του με την Αθήνα, το αεροδρόμιο και τα άλλα μεγάλα αστικά κέντρα των γειτονικών νομών (Θήβα, Χαλκίδα, Λουτράκι).

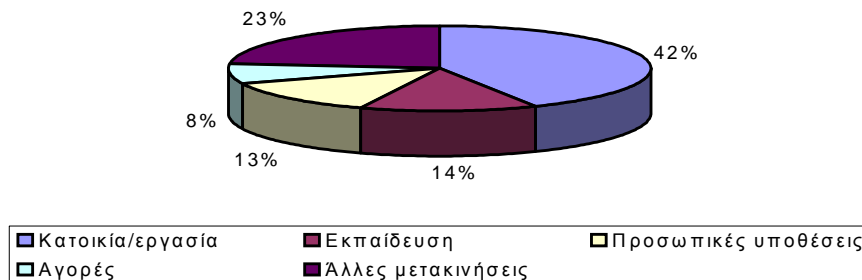
5) Ταξί: Όλα τα ταξί (κίτρινου χρώματος) είναι εφοδιασμένα με μετρητή διαδρομών, στον οποίο αναγράφεται η χρέωση και ο οδηγός είναι

υποχρεωμένος να τον θέτει σε λειτουργία σε κάθε μίσθωση. Από τις 05.00-24.00 γίνεται χρήση του τιμολογίου 1 και από τις 24.00-05.00 του τιμολογίου 2.

6)Υπεραστικά λεωφορεία

Ένα επίσης σημαντικό πρόβλημα είναι τα τροχαία ατυχήματα. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τροχαίας την τελευταία δεκαετία, αν και δεν υπάρχει μεγάλη διαφοροποίηση στον αριθμό των ατυχημάτων, εντούτοις ο απόλυτος αριθμός παραμένει σε αρκετά υψηλά επίπεδα σε σχέση μάλιστα με άλλες χώρες της Ε.Ε. Αύξηση διαχρονικά παρουσιάζει ο αριθμός των νεκρών από τα τροχαία ατυχήματα. Ειδικότερα από 394 που ήταν ο αριθμός των νεκρών στην Αττική από τροχαία ατυχήματα το 1986, ανήλθε στους 501 το 1996.Όσον αφορά τις μετακινήσεις, σύμφωνα με στοιχεία της Μελέτης Ανάπτυξης του Μετρό (1996), σε σύνολο 7,0 εκατ. μετακινήσεων ημερησίως, τα σχετικά αποτελέσματα παρουσιάζονται στο διάγραμμα που ακολουθεί.

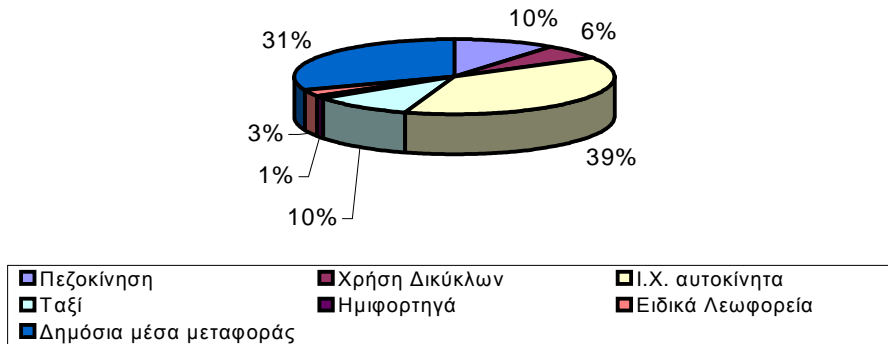
Σκοπός μετακινήσεων στην περιοχή της Αθήνας
(Πηγή: Μελέτη Ανάπτυξης Μετρό)

Όπως παρατηρείται στο διάγραμμα, κυριαρχούν οι μετακινήσεις κατοικία/εργασία (42,4%) και ακολουθούν οι μετακινήσεις για την εκπαίδευση (13,6%), τη διεκπεραίωση για προσωπικές υποθέσεις (13,3%) και τέλος για αγορές (7,5%). Αυξημένο διαχρονικά εμφανίζεται το ποσοστό μετακίνησης για λειτουργίες εκπαίδευσης, στοιχείο που δείχνει την αύξηση των ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων και των φροντιστηρίων.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα ποσοστά χρήσης των διαφόρων κατηγοριών μεταφορικών μέσων

Ποσοστό χρήσης πεζοκίνησης και διαφόρων κατηγοριών μεταφορικών μέσων στην Αθήνα (Πηγή: Μελέτη Ανάπτυξης Μετρό)

Από άποψη πεζοκίνησης και χρήσης μεταφορικού μέσου, όπως παρατηρείται στο διάγραμμα, η πεζή μετακίνηση καλύπτει το 10,35% των μετακινήσεων, η χρήση ιδιωτικής χρήσης επιβατικών αυτοκινήτων το 38,4%, με δημόσια μέσα μεταφοράς το 30,8%, με ταξί το 10,3%, με χρήση δικύκλου το 6,3%, με ειδικό λεωφορείο το 2,8% και τέλος με ημιφορτηγό το 1,1%.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι υπάρχει στροφή των μετακινήσεων του πληθυσμού προς τα ιδιωτικά μέσα μεταφοράς, λόγω της ανεπάρκειας και της χαμηλής ποιότητας εξυπηρέτησης που παρέχουν τα δημόσια συγκοινωνιακά μέσα, στοιχείο ιδιαίτερα επιβαρυντικό αναφορικά με την ατμοσφαιρική ρύπανση. Η άνοδος του βιοτικού επιπέδου με αύξηση του δείκτη χρήσης ΙΧ (το 1998 τα ιδιωτικής χρήσης επιβατικά αυτοκίνητα σε κυκλοφορία ανά 100 κατοίκους είναι 41,095 έναντι 25,137 στο σύνολο της χώρας) έχει οδηγήσει και σε αύξηση της χρήσης του. Παράλληλα, τα δημόσια μεταφορικά μέσα δεν έχουν μέχρι σήμερα λειτουργήσει καταλυτικά στην κάλυψη της αυξανόμενης ζήτησης, ή και υπερκάλυψης της χρήσης του ΙΧ για εξυπηρέτηση καθημερινών αναγκών. Το σιδηροδρομικό δίκτυο υπεραστικό και προαστιακό (δύο υφιστάμενες γραμμές με αφετηρία δύο διαφορετικούς σταθμούς στο λιμάνι του Πειραιά) παρουσιάζει προβλήματα χωρικής διάρθρωσης και λειτουργίας, λόγω των οποίων υποεξυπηρετείται η μητροπολιτική περιοχή, όπως: ξεχωριστοί σταθμοί των δικτύων Πελοποννήσου και Βόρειας Ελλάδας στην Αθήνα και τον Πειραιά, έλλειψη συντονισμού και συμπληρωματικότητας των μέσων, ισόπεδη διέλευση των γραμμών καθ' όλο το μήκος του αστικού ιστού, αραιή προαστιακή λειτουργία της γραμμής Αθήνα - Βόρεια Αττική - Χαλκίδα, κ.ά.). Η αδυναμία του υπάρχοντος δικτύου σιδηροδρόμων να ανταποκριθεί σε υψηλές ταχύτητες

συνιστά βασική παράμετρο δυσλειτουργίας και είναι αναγκαία η κατασκευή νέων γραμμών υψηλών ταχυτήτων για ένταξη της Αττικής στο διευρωπαϊκό δίκτυο. Οι σημερινές γραμμές είναι σκόπιμο να διατεθούν για το δίκτυο προαστιακού σιδηροδρόμου.

Όσον αφορά τις θαλάσσιες μεταφορές, η λειτουργία των θαλάσσιων τερματικών σταθμών της Αττικής έχει εν μέρει ορθολογικοποιηθεί με τη μεταφορά του εμπορευματικού λιμένα του Πειραιά στο Κερασίσι- Ν. Ικόνιο Περάματος, θέτοντας επί τάπητος την ανάγκη σιδηροδρομικής σύνδεσης με το λοιπό σιδηροδρομικό δίκτυο, με σκοπό την απελευθέρωση της σημερινής γραμμής του ΟΣΕ για χρήση προαστιακού τραίνου και την προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών. Ιεράρχηση και διάκριση της λειτουργίας των υπόλοιπων λιμανιών της Περιφέρειας Αττικής (Ραφήνας και Λαυρίου) με κύριο προορισμό την επιβατική εξυπηρέτηση (Ραφήνα) και δευτερευόντως και την εμπορευματική (Λαύριο), είναι επίσης απαραίτητη ενώ παραμένει προβληματική η παρουσία και λειτουργία στο συγκεκριμένο σημείο που λειτουργεί σήμερα του εμπορευματικού λιμένα της Ελευσίνας, λόγω της άμεσης επαφής του με τον οικισμό, ενώ η εμπορευματική κίνηση από αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντική.

Ως προς τις αεροπορικές μεταφορές η μεταφορά του αεροδρομίου του Ελληνικού στην περιοχή των Σπάτων και η δημιουργία νέου διεθνούς αερολιμένα θεωρείται ότι θα αναβαθμίσει διεθνώς τον μητροπολιτικό ρόλο της Περιφέρειας Αττικής, συντελώντας στην άρση της γεωγραφικής της απομόνωσης και εντάσσοντάς την σε διεθνείς αεροδιάδρομους σύνδεσης της Ευρώπης με Μέση Ανατολή, Άπω Ανατολή, Ανατολική και Νότια Αφρική, Ωκεανία. Η συγκεκριμένη χωροθέτηση στα Σπάτα ως τερματικό κέντρο αεροπορικών μεταφορών διευρωπαϊκής και διηπειρωτικής σημασίας, αναμένεται να συγκεντρώσει 22.000 απασχολούμενους και θα περιλάβει ένα σύνολο συμπληρωματικών δραστηριοτήτων και εξυπηρετήσεων προς επιβάτες και εταιρείες αερομεταφορών, καθώς και χώρους ξενοδοχείων και δραστηριοτήτων εμπορίου. Παράλληλα αναμένεται να προσελκύσει και άλλες δραστηριότητες που τείνουν να εγκαθίστανται κοντά σε αεροδρόμια για λειτουργικούς λόγους. Οι στρατηγικής σημασίας χωρικές αλλαγές γενικότερα στην περιοχή των Μεσογείων θέτουν επί τάπητος την ανάγκη προστασίας και οργάνωσης της ευρύτερης περιοχής μέσω ενός ορθολογικού σχεδιασμού.

Μεγάλες επενδύσεις σε έργα που αφορούν επέκταση οδικών αξόνων και εκσυγχρονισμό των μέσων μαζικής μεταφοράς έχουν αλλάξει το τοπίο στον τομέα των μεταφορών και συγκοινωνιών. Το επίπεδο και η ποιότητα του συστήματος αστικών και υπεραστικών μεταφορών στην Περιφέρεια Αττικής έχει βελτιωθεί ουσιαστικά, ενισχύοντας τόσο την οικονομική ανάπτυξη της Περιφέρειας, με τη διευκόλυνση των μεταφορών, τη μείωση του μεταφορικού κόστους και του απαιτούμενου χρόνου, όσο και την τουριστική ανάπτυξη με την ευκολότερη προσβασιμότητα.

Ωστόσο, παρά τις μέχρι σήμερα δυσχέρειες η Περιφέρεια Αττικής παραμένει ισχυρός συγκοινωνιακός κόμβος της χώρας και σ' αυτήν συγκλίνουν οι δύο εθνικοί οδικοί άξονες και οι αντίστοιχοι σιδηροδρομικοί, περιλαμβάνει δε δύο βασικές πύλες εισόδου-εξόδου της χώρας από θάλασσα (λιμένας Πειραιά) και αέρα (αερολιμένας Σπάτων). Η προοπτική αυτή θα πρέπει να ενισχυθεί στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο γιατί θεωρείται στρατηγικής σημασίας ζήτημα για την παγίωση του μητροπολιτικού ρόλου της Περιφέρειας Αττικής σε εθνικό και όχι μόνο επίπεδο.

Συμπερασματικά, το συγκοινωνιακό σύστημα και οι αστικές συγκοινωνίες στην Αθήνα έχουν εκσυγχρονισθεί τα τελευταία χρόνια. Νέοι δρόμοι, γέφυρες, ένα καινούργιο σιδηροδρομικό δίκτυο και νέα σύγχρονα μέσα μεταφοράς όπως το Αττικό Μετρό, ο Προαστιακός και το τραμ της Αθήνας έχουν μειώσει πολύ τα συγκοινωνιακά προβλήματα της Αθήνας και έχουν παίξει κύριο ρόλο για τη μείωση της ρύπανσης της ατμόσφαιρας του λεκανοπεδίου της Αττικής.

Επιπρόσθετα, η εξάπλωση και ο εκσυγχρονισμός του οδικού δικτύου και του δικτύου των μέσων μαζικής μεταφοράς (μετρό, προαστιακός, τραμ, αεροδρόμιο Σπάτων, λιμάνι Λαυρίου κτλ) συντελεί ουσιαστικά στην περιφερειακή και ισόρροπη ανάπτυξη της περιφέρειας Αττικής. Επηρεάζονται άμεσα και έμμεσα πληθώρα τομέων οικονομικής δραστηριότητας, όπως είναι ο κτηματομεσιτικός τομέας (real estate), ο τομέας των οικοδομών και της ανέγερσης νέων κατοικιών παραπλεύρως και σε όλο

το μήκος των νέων οδικών και σιδηροδρομικών αρτηριών και αναπτύσσονται περιοχές μέχρι πρότινος υποβαθμισμένες στις οποίες δημιουργείται οικονομική άνθιση με νέες επενδύσεις και ανάπτυξη μεγάλης γκάμας οικονομικών δραστηριοτήτων. Τέλος, σε αρκετές ζώνες κατοικίας, η εντεινόμενη

αστικοποίηση συνοδεύεται από σημαντική ανάπτυξη δραστηριοτήτων σε σύγχρονους τομείς κυρίως του τριτογενή τομέα.

2.5. Τηλεπικοινωνίες

Η αγορά των τηλεπικοινωνιών αποτέλεσε τα τελευταία έτη τον ταχύτερα αναπτυσσόμενο τομέα της Εθνικής Οικονομίας τόσο από πλευράς ρυθμού ανάπτυξης όσο και από πλευράς δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας, ενώ ο ρυθμός αυτός αναμένεται να συνεχισθεί αμείωτος ή και αυξανόμενος κατά την επόμενη διετία, με αντίστοιχη αύξηση της συμμετοχής του κλάδου των τηλεπικοινωνιών στο ΑΕΠ.

Οι κυριότεροι παράγοντες ανάπτυξης την περίοδο 1997 – 2006 υπήρξαν η μεγάλη διείσδυση της κινητής τηλεφωνίας στο καταναλωτικό κοινό και οι επενδύσεις που πραγματοποίησε ο ΟΤΕ, για να μετατρέψει πλήρως το δίκτυό του σε ψηφιακό και οι τρεις εταιρείες κινητής τηλεφωνίας (Vodafone, WIND, Cosmote), για να επεκτείνουν τα δίκτυά τους και να ικανοποιήσουν τη μεγάλη ζήτηση για υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας.

Οι τηλεφωνικοί χρήστες είδαν την ποιότητα του δικτύου (ενσύρματου) να βελτιώνεται σημαντικά την τελευταία πενταετία, ενώ η απελευθέρωση της αγοράς των τηλεπικοινωνιών πραγματοποιήθηκε το 2001, γεγονός που οδήγησε στη δημιουργία νέων επιχειρήσεων παροχής ενσύρματων τηλεφωνικών υπηρεσιών που ανταγωνίζονται πλέον τον άλλοτε μονοπωλιακό εθνικό παροχέα (ΟΤΕ). Η χρήση κινητών τηλεφώνων έχει ξεπεράσει τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, με τρεις μεγάλες εταιρείες να ανταγωνίζονται σκληρά. Η τρίτη γενιά κινητών τηλεφώνων (3G) και η διάδοση διευρυμένων και αλληλοσυμπληρούμενων πλέον υπηρεσιών (κινητή τηλεφωνία και internet) είναι ζητήματα που θα απασχολήσουν το μέλλον της τηλεφωνίας στην Ελλάδα, εντείνοντας περαιτέρω τον ανταγωνισμό και επιτρέποντας και νέες πολυεθνικές επιχειρήσεις να εισέλθουν στην ελληνική αγορά.

Παρ' όλες ωστόσο τις μέχρι σήμερα σημαντικές αλλαγές στον κλάδο των τηλεπικοινωνιών, η ταχύτερη ανάπτυξη των νέων δικτυακών τεχνολογιών και η προ των πυλών πλέον σύγκλιση των υπηρεσιών τηλεπικοινωνίας, πληροφορικής και ηλεκτρονικών μέσων μαζικής ενημέρωσης, αναμένεται να επιφέρουν νέες σημαντικές αλλαγές στην ανάπτυξη στους τομείς των τηλεπικοινωνιών, της πληροφορικής, των υπηρεσιών και του εμπορίου. Σημαντική είναι η ύπαρξη

προηγμένων δικτυακών υποδομών υψηλής ποιότητας, χωρητικότητας και απόδοσης, ορθολογικά ανεπτυγμένων και κοστολογημένων, οι οποίες προσφέρουν εύκολη, ασφαλή και αδιάλειπτη πρόσβαση στο διεθνές ηλεκτρονικό “πλέγμα” της γνώσης και του εμπορίου. Στην περιφέρεια Αττικής βρίσκονται εγκατεστημένες οι κεντρικές υπηρεσίες του συνόλου των τηλεφωνικών παροχών κινητής και σταθερής τηλεφωνίας, καλύπτοντας έτσι με την εμβέλειά τους το 100% του χώρου της περιφέρειας. Επιπρόσθετα, η περιφέρεια Αττικής κατέχει την πρωτιά σε χρήστες ευρυζωνικών δικτύων και υπηρεσιών σε σχέση με το σύνολο των περιφερειών της Ελλάδας.

2.6.Χρηματοπιστωτικές υποδομές

Οι χρηματοπιστωτικές υποδομές στην Περιφέρεια Αττικής αφορούν κατά κύριο λόγο:

- την ύπαρξη επαρκούς και διευρυμένου δικτύου Τραπεζικών Υποκαταστημάτων
- την ύπαρξη δικτύου Αυτόματων Ταμειολογιστικών Μηχανών (ΑΤΜ)
- τη λειτουργία του Ταμείου Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών

2.7.Υγεία- Πρόνοια

Η Περιφέρεια Αττικής αποτελεί τον τόπο συγκέντρωσης του κύριου όγκου των υπηρεσιών υγείας – πρόνοιας, καθώς και του ιατρικού προσωπικού. Στη διαπίστωση αυτή συντελεί και η όλο και

διευρυνόμενη παρουσία μεγάλων μονάδων με υπερσύγχρονο εξοπλισμό που ιδρύθηκαν από ιδιώτες επενδυτές (η Αττική διαθέτει 15 δημόσιους και 43 ιδιωτικούς αξονικούς τομογράφους, καθώς και 2 δημόσιους και 9 ιδιωτικούς μαγνητικούς τομογράφους).

Η Περιφέρεια Αττικής διαθέτει 24 Νοσοκομειακές Μονάδες οι οποίες λόγω Καλλικράτη θα συγχωνευτούν. Παρακάτω αναφέρονται τα Νοσοκομεία που βρίσκονται στην Αττική:

- ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ
- ΓΝΑ "ΚΟΡΓΙΑΛΕΝΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΕΙΟ" Ε.Ε.Σ.
- ΓΝΑ ΛΑΪΚΟ
- ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ "Γ. ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ"
- ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ "ΙΠΠΟΚΡΑΤΕΙΟ"
- ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ ΘΩΡΑΚΟΣ ΑΘΗΝΩΝ "Η ΣΩΤΗΡΙΑ"
- ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΑΤΤΙΚΗΣ "ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΕΙΟ"
- ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΜΕΛΙΣΣΙΩΝ "ΑΜΑΛΙΑ ΦΛΕΜΙΝΓΚ"
- ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΚΩΝ/ΛΕΙΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ Ν. ΙΩΝΙΑΣ "Η ΑΓΙΑ ΟΛΓΑ"
- ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ "ΠΟΛΥΚΛΙΝΙΚΗ"
- ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΘΕΙΑΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ "Η ΠΑΜΜΑΚΑΡΙΣΤΟΣ"
- ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΠΑΤΗΣΙΩΝ
- ΓΝΑ "Η ΕΛΠΙΣ"
- ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΕΙΟ "Η ΑΓΙΑ ΕΛΕΝΗ"
- ΑΣΚΛΗΠΕΙΟ ΒΟΥΛΑΣ
- ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ "ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ"
- ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΜΑΙΕΥΤΗΡΙΟ "ΕΛΕΝΑ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ"
- ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΠΑΙΔΩΝ "Η ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ"
- ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΠΑΙΔΩΝ "Π. & ΑΓΛΑΪΑ ΚΥΡΙΑΚΟΥ"
- ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΠΑΙΔΩΝ ΠΕΝΤΕΛΗΣ
- ΟΓΚΟΛΟΓΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ " Ο ΑΓΙΟΣ ΣΑΒΒΑΣ"
- ΓΕΝΙΚΟ ΟΓΚΟΛΟΓΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΚΗΦΙΣΙΑΣ "ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ"
- Ν. ΑΦΡΟΔ. & ΔΕΡΜ. ΝΟΣΩΝ "ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΥΓΓΡΟΣ"
- ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
-

2.8.Εκπαίδευση

Όσον αφορά τον τομέα της εκπαίδευσης, στην Περιφέρεια Αττικής παρατηρούνται μεγάλες ελλείψεις εκπαιδευτικών υποδομών σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης με μεγαλύτερη έμφαση στην δευτεροβάθμια. Ο συνολικός μέχρι σήμερα αριθμός αιθουσών ανέρχεται σε 7289 αίθουσες με προοπτική να ανέλθει σε 7438 με την ολοκλήρωση των έργων του τρέχοντος ΠΕΠ Αττικής. Η Περιφέρεια Αττικής χαρακτηρίζεται από εξαιρετικά χαμηλή συγκέντρωση σχολικών μονάδων σε αντίθεση με την υψηλή συγκέντρωση εκπαιδευόμενου πληθυσμού. Το πρόβλημα φαίνεται να είναι ιδιαίτερα έντονο στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και αφορά ουσιαστικά τη δημόσια εκπαίδευση, αφού τα μερίδια της Περιφέρειας Αττικής σε ιδιωτικά εκπαιδευτήρια είναι τριπλάσια από τα αντίστοιχα μερίδια σε δημόσια. Μεγάλος είναι ο αριθμός των σχολικών συγκροτημάτων που λειτουργούν πρωί – απόγευμα. Ειδικότερα, στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η αναλογία μαθητών ανά αίθουσα και το ποσοστό των σχολείων που λειτουργούν με μονή βάρδια (δηλ. μόνο πρωί) για το ακαδημαϊκό έτος 2000-2001.

Πίνακας
Συγκριτική κατάσταση της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας
εκπαίδευσης στην Περιφέρεια Αττικής και στη χώρα

	<i>Αναλογία μαθητών ανά αίθουσα</i>	
	<i>Περιφέρεια Αττικής</i>	<i>Χώρα</i>
<i>Δημοτικά</i>	20,1	17,3
<i>Γυμνάσια</i>	27	25,4
<i>Γενικά Λύκεια</i>	25,9	24,4
	<i>Ποσοστό σχολείων που λειτουργούν αποκλειστικά πρωί</i>	
	<i>Περιφέρεια Αττικής</i>	<i>Χώρα</i>
<i>Δημοτικά</i>	68,5	81,4
<i>Γυμνάσια</i>	52,5	69,4
<i>Γενικά Λύκεια</i>	55,4	66,9

Πηγή: ΕΣΥΕ, επεξεργασία στοιχείων

Όπως παρατηρείται από τον πίνακα η Περιφέρεια Αττικής υστερεί σε σχέση με τη χώρα, τόσο ως προς την αναλογία των μαθητών ανά αίθουσα, όσο και ως προς το ποσοστό των σχολείων που λειτουργούν με μονή βάρδια.

Αντίστοιχη ανεπάρκεια εμφανίζει η Περιφέρεια Αττικής σχετικά με τη συγκέντρωση εκπαιδευτών όλων των βαθμίδων της δημόσιας εκπαίδευσης. Οι αναλογίες εκπαιδευομένων προς εκπαιδευτές είναι υψηλότερες στην Περιφέρεια Αττικής απ' ό,τι σε μέσα πανελλαδικά επίπεδα. Συνεπώς, απαιτείται ενίσχυση των υπάρχοντων και δημιουργία νέων υποδομών εκπαίδευσης.

Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση παρατηρείται μεγάλη συγκέντρωση Πανεπιστημιακών και Τεχνολογικών Ιδρυμάτων και ιδιωτικών σχολών, καθώς και Ερευνητικών Κέντρων και Ινστιτούτων. Ωστόσο, παρατηρείται και υπερπροσφορά αποφοίτων Πανεπιστημίου. Η ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης είναι κατά κανόνα χαμηλή, υπάρχει σημαντική καθυστέρηση στη δημιουργία νέων επιστημονικών και διακλαδικών ειδικοτήτων, οι μεταπτυχιακές σπουδές, περιλαμβανομένης της ερευνητικής συνιστώσας, δεν είναι συστηματικά ανεπτυγμένες ή οργανωμένες και το ποσοστό εγκατάλειψης των σπουδών είναι σχετικά υψηλό. Ο εκπαιδευτικός σχεδιασμός και συντονισμός ανάμεσα στα διάφορα ιδρύματα είναι ανεπαρκής, η σύνδεση της εκπαίδευσης με την οικονομική δραστηριότητα είναι φτωχή και οι υποδομές, περιλαμβανομένων των βιβλιοθηκών και του εξοπλισμού, είναι ανεπαρκείς. Στα πλαίσια αυτά απαιτείται η ενίσχυση των υποδομών της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, καθώς και η ενίσχυση της Ε & ΤΑ μέσω της ενίσχυσης – δημιουργίας Τεχνολογικών Πάρκων – Τεχνοπόλεων, και της δημιουργίας Δικτύου Ερευνητικών Πανεπιστημιακών Ινστιτούτων, Πανεπιστημιακών Εργαστηρίων, Ερευνητικών Κέντρων, Κέντρων Καινοτομιών, Επιμελητηρίων και Επιχειρήσεων, με στόχο την προώθηση και διάχυση των νέων τεχνολογιών, της καινοτομίας και της Κοινωνίας της Πληροφορίας.

Παράλληλα, στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης υπάρχει μεγάλη έλλειψη σχολικών συγκροτημάτων τεχνικών λυκείων και τεχνικών και επαγγελματικών σχολών, καθώς και εξοπλισμού. Αντίστοιχες ελλείψεις παρατηρούνται στην κτιριακή υποδομή και τον εξοπλισμό για την κάλυψη των αναγκών της συνεχούς επαγγελματικής κατάρτισης, τόσο των ανέργων όσο και του απασχολούμενου εργατικού δυναμικού της Περιφέρειας Αττικής. Θα πρέπει επίσης να επισημανθεί η έλλειψη δομών και υποδομών, καθώς και εξοπλισμού για τη στήριξη του ανθρώπινου κεφαλαίου.

2.9.Οι μαρίνες της Αττικής πόλος έλξης για το ακριβό τουρισμό

Σημαντική ώθηση στην περαιτέρω ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού στη χώρα μας αναμένεται να προσφέρουν τα έργα ανάπλασης και εκσυγχρονισμού που πραγματοποιούνται στις πέντε σημαντικότερες μαρίνες της Αττικής. Η συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα, μέσω των διαγωνισμών που προκήρυξε το 2002 η «Ελληνικά Τουριστικά Ακίνητα», που συμμετέχει στην κάθε μαρίνα με ποσοστό 25%, αναμένεται ότι θα αλλάξει την εικόνα μιας σημαντικής τουριστικής αγοράς που χαρακτηρίζεται από επισκέπτες υψηλού εισοδήματος. Επίσης, με την ολοκλήρωση του διαγωνισμού της «Ολυμπιακά Ακίνητα» για την «Ολυμπιακό Κέντρο Ιστιοπλοΐας» του Αγίου Κοσμά, η Αττική θα αποκτήσει μια ακόμα σύγχρονη μαρίνα με δυνατότητα ελλιμενισμού 1.170 σκαφών. Σήμερα στην Αττική λειτουργούν επτά μεγάλες και οργανωμένες μαρίνες που διαθέτουν περισσότερες από 3.600 θέσεις ελλιμενισμού.

Μαρίνα Αλίμου

Η μαρίνα του Αλίμου, την οποία διαχειρίζεται η Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης (ΕΤΑ), είναι η μεγαλύτερη μαρίνα επαγγελματικών σκαφών αναψυχής της νοτιοανατολικής Μεσογείου. Διαθέτει 950 θέσεις ελλιμενισμού για σκάφη έως 40 μέτρα με μέγιστο βάθος 6,5 μέτρα και εξυπηρετεί θαλαμηγούς, σκάφη αναψυχής και αλιευτικές λέμβους. Το 70% του διαθέσιμου χώρου καταλαμβάνεται από επαγγελματικά σκάφη και το 30% από ιδιωτικά. Στην ξηρά μπορούν να εξυπηρετηθούν έως 600 σκάφη για διαχείριση, επισκευές ή ετήσια συντήρηση. Σημαντικό πλεονέκτημα είναι η εγγύτητα με τα νησιά του νοτίου Αιγαίου και του Αργοσαρωνικού, που την καθιστά ιδιαίτερα δημοφιλή στις εταιρείες ενοικιάσεων σκαφών, κυρίως ιστιοπλοϊκών. Η τιμολογιακή πολιτική της μαρίνας βασίζεται στα μηνιαία τέλη και αυξάνεται κλιμακωτά ανάλογα με το κόστος των σκαφών. Ενδεικτικά, το μηνιαίο κόστος για σκάφη μέχρι 10 μέτρα ανέρχεται σε 25 ευρώ/μέτρο, από 10 έως 16 μέτρα 40 ευρώ/μέτρο, από 16 έως 25 μέτρα 60 ευρώ/μέτρο και για σκάφη άνω των 26 μέτρων το κόστος είναι 95 ευρώ/μέτρο.

Μαρίνα Φαλήρου

Πρόκειται για μία από τις πλέον σύγχρονες μαρίνες της Μεσογείου, δεδομένου ότι η κατασκευή της ολοκληρώθηκε το 2004 και τη διαχειρίζεται και αυτή η

ΕΤΑ. Καλύπτει κυρίως τις ανάγκες θαλαμηγών και σκαφών αναψυχής, ενώ μεγάλο πλεονέκτημα είναι τα μεγάλα βάθη κοντά στις προβλήτες. Η δυναμικότητα της μαρίνας ανέρχεται στα 232 σκάφη μήκους έως 120 μέτρων (Mega Yachts). Σημαντικά είναι επίσης τα άρτια συστήματα φύλαξης που διαθέτει, όπως οι κάμερες κλειστού κυκλώματος που λειτουργούν σε 24ωρη βάση. Το μηνιαίο κόστος ελλιμενισμού εξαρτάται ανάλογα με το μέγεθος του σκάφους και είναι ακριβώς το ίδιο με τη μαρίνα του Αλίμου.

Μαρίνα Φλοίσβου

Η μαρίνα βρίσκεται στο Τροκαντερό του Φαλήρου και τελεί υπό τη διαχείριση της LAMDA TechnOL Flisvos Marina, θυγατρική της LAMDA Development. Περιλαμβάνεται μεταξύ των λίγων μαρινών που φιλοξενεί ιδιωτικά σκάφη μεγάλου μεγέθους και θεωρείται «καταφύγιο» VIP σκαφών. Έχει συνολική δυναμικότητα 300 θέσεων μόνιμου αγκυροβολίου για σκάφη και θαλαμηγούς 30 και πλέον μέτρων. Από το 2002, που η διαχείριση της μαρίνας πέρασε στη LAMDA, έχει ολοκληρωθεί σημαντικό μέρος του επενδυτικού προγράμματος για την αναβάθμιση των θαλασσιών αλλά και των χερσαίων υποδομών.

Μαρίνα Βουλιαγμένης

Η συνολική δυναμικότητα της μαρίνας είναι 115 αριθμημένες θέσεις μόνιμου αγκυροβολίου για τουριστικά σκάφη από 7 έως 40 μέτρα. Η τιμολογιακή πολιτική βασίζεται στα μηνιαία και ημερήσια τέλη, στοχεύοντας στον μακροχρόνιο ελλιμενισμό μεγάλων σκαφών. Το μηνιαίο κόστος για σκάφη έως 8 μέτρα ανέρχεται σε 58 ευρώ/μέτρο, ενώ για σκάφη από 26 έως 34 μέτρα αυξάνεται στα 93 ευρώ ανά μέτρο.

Μαρίνα Ζέας

Πρόκειται για μία από τις μεγαλύτερες μαρίνες της χώρας με δυνατότητα ελλιμενισμού 670 σκαφών. Στον διαγωνισμό που πραγματοποίησε η ΕΤΑ, που διατηρεί το 25% της

εταιρείας, το 2004 για την παραχώρησή της για 40 έτη επικράτησε η κοινοπραξία Μαρίνες Αττικής, που αποτελείται από τις εταιρείες ΓΕΚΑΤ ΑΤΕ - Προμηθέας GAS - Κυριακούλης Μεσογειακαί Κρουαζιέροι - Ναυτιλιακή Α.Ε. - Αρχιμήδης ΑΤΕ - Εμπορική Ακίνητης Περιουσίας και ΓΝΩΜΩΝ ΑΤΕ. Το επενδυτικό πρόγραμμα για τη βελτίωση των υποδομών της μαρίνας ανήλθε σε 16 εκατ. ευρώ. Το μέγιστο επιτρεπόμενο μήκος σκαφών που μπορεί να φιλοξενήσει η μαρίνα είναι τα 100 μέτρα, ενώ το μέγιστο βύθισμα είναι τα 10 μέτρα.

Olympic Marine Λαυρίου

Η μαρίνα του Λαυρίου διαθέτει 680 θέσεις ελλιμενισμού, ναυπηγοεπισκευαστική μονάδα, 700 θέσεις διαχείμασης σκαφών, υπηρεσία travel lift 45, 65 και 200 τόνων. Σημειώνεται ότι η Olympic Marine είναι η μόνη μαρίνα της Αττικής με γαλάζια σημαία και ISO 9001:2000. Επιπλέον, στη μαρίνα παρέχεται η δυνατότητα παραλαβής και διαχείρισης των αποβλήτων από τα ελλιμενιζόμενα σκάφη. Το μέγιστο μήκος σκάφους που μπορεί να δεχθεί η μαρίνα είναι τα 32 μέτρα, ενώ το μέγιστο βύθισμα τα 8 μέτρα.

Μαρίνα Γλυφάδας

Η συγκεκριμένη μαρίνα βρίσκεται δίπλα στις εγκαταστάσεις του Αγίου Κοσμά και τη διαχειρίζεται ο Δήμος Γλυφάδας. Η μαρίνα ουσιαστικά αποτελείται από τέσσερις κόλπους με 810 θέσεις ελλιμενισμού. Η μαρίνα Γλυφάδας διαθέτει τις χαμηλότερες τιμές ελλιμενισμού απ' οποιαδήποτε άλλη μαρίνα της Αττικής, λόγω των περιορισμένων υπηρεσιών που προσφέρει. Το κόστος ελλιμενισμού υπολογίζεται σε μηνιαία βάση, χωρίς να υπάρχει έκπτωση για σκάφη που ελλιμενίζονται όλο το έτος. Το ετήσιο κόστος για σκάφη 8 έως 30 μέτρων κυμαίνεται μεταξύ 185 και 537 ευρώ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

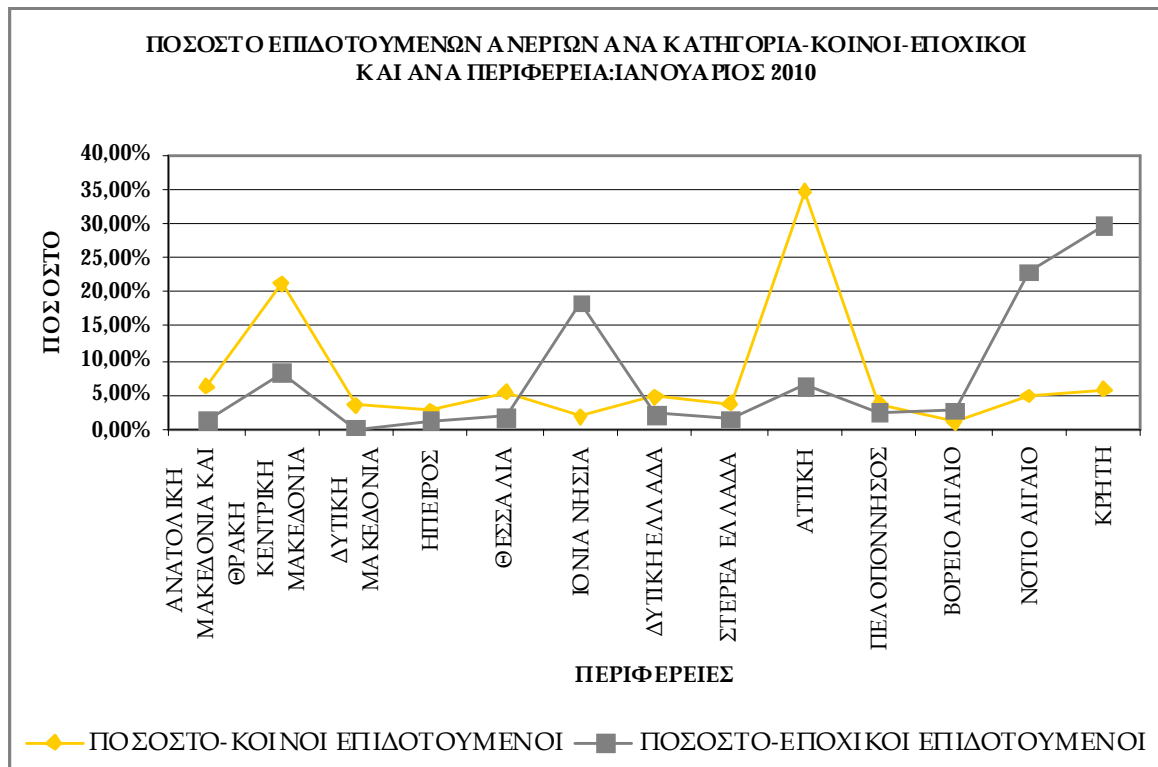
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΙΚΟΤΗΤΑ

3.1.Εποχικότητα(ορισμός και απασχόληση)

Αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα του τουριστικού τομέα και δη για την Ελλάδα.Περιορισμένος είναι ο αριθμός των ερευνών σχετικά με το θέμα, ιδιαίτερα στον ελλαδικό χώρο,ωστόσο είναι γεγονός πως η χώρα μας και συγκεκριμένα κάποιες Περιφέρειες εμφανίζουν έντονα το φαινόμενο αυτό.

Ορισμός: Το φαινόμενο της μεταβολής της τουριστικής ζήτησης κατά τη διάρκεια του έτους το οποίο επανεμφανίζεται περιοδικά.

Στο παρακάτω διάγραμμα θα παρατηρήσουμε που εμφανίζονται τα υψηλότερα και που τα χαμηλότερα ποσοστά εποχιακών υπαλλήλων-ανέργων ανά Περιφέρειες

Όπως προκύπτει από τον ανωτέρω πίνακα στο σύνολο της χώρας ο υψηλότερος αριθμός επιδοτούμενων ανέργων (κοινοί και εποχικοί τουριστικών επαγγελμάτων) εμφανίζεται στην Περιφέρεια Αττικής με 67.092 (αναλογία 26,47% στο σύνολο της χώρας) και την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας με 44.440 (αναλογία 17,53% στο σύνολο της χώρας). Επιπρόσθετα υψηλό αριθμό επιδοτούμενων ανέργων εμφανίζουν και οι Περιφέρειες Κρήτης και Νοτίου Αιγαίου με 32.288 και 25.693 άτομα (αναλογία 12,74% και 10,14% στο σύνολο της χώρας) αντίστοιχα.

Στην κατηγορία των κοινών επιδοτούμενων η Περιφέρεια Αττικής συγκεντρώνει 62.395 κοινούς επιδοτούμενους (αναλογία 34,64% στο σύνολο της χώρας) και την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας με 38.379 (αναλογία 21,31% στο σύνολο της χώρας).

Στην κατηγορία των εποχικών επιδοτούμενων τον υψηλότερο αριθμό τον συγκεντρώνει η Περιφέρεια Κρήτης με 21.843 (αναλογία 29,76%) εποχικούς επιδοτούμενους, το Νότιο Αιγαίο με 16.839 (αναλογία 22,95%) εποχικούς επιδοτούμενους, και η Περιφέρεια Ιόνιων Νήσων με 13.500 εποχικούς επιδοτούμενους (αναλογία 18,40% στο σύνολο της χώρας). Σχετικά με τους εποχικούς επιδοτούμενους υψηλή αναλογία παρατηρείται στην Κεντρική Μακεδονία (αναλογία 8,26%) καθώς και στην Αττική (αναλογία 6,40%).

Συμπερασματικά μπορούμε να καταλήξουμε στο γεγονός πως η τουριστική εποχικότητα απεικονίζεται ανάγλυφα στα στοιχεία του παραπάνω διαγράμματος, στο οποίο παρατηρείται μεγάλο ποσοστό επιδοτούμενων ανέργων όσον αφορά την Περιφέρεια Αττικής, κάτι που σαφώς, έχει την προέλευσή του στην τουριστική εποχικότητα της Αττικής.

3.2.Ανάγκες σε εξειδικευμένο προσωπικό

Υπολογίζεται ότι στον ευρύτερο τουριστικό τομέα απασχολούνται περίπου το 20% του εργατικού δυναμικού, δηλαδή περίπου ένα εκατομμύριο άτομα. Αν και αυτός ο αριθμός κρίνεται υπερβολικός, όμως, ακόμη και η απασχόληση στον καθαυτό τομέα περίπου 500.000 ατόμων δείχνει μέγεθος της ζήτησης για εργατικό δυναμικό. Η προσφορά όμως νέων αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης υπολογίζεται σε 2000- 3000 ετησίως, αριθμός που ασφαλώς υπολείπεται των αναγκών για επέκταση, αντικατάσταση και ανανέωση του προσωπικού των τουριστικών επιχειρήσεων, ιδίως αν ληφθούν υπόψη και ποιοτικά κριτήρια. (Τουριστική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στην Ελλάδα, 2007) Συμπληρωματικά με τα παραπάνω φαίνεται ότι η συνεχής δια βίου επιμόρφωση των επαγγελματιών του τουρισμού βοηθά σημαντικά την ανάπτυξη ενός

τουριστικού προορισμού καθ' ότι οι επαγγελματίες αυτοί αποτελούν την «πρώτη γραμμή» επικοινωνίας και εξυπηρέτησης των ξένων επισκεπτών. Έχει αποδειχθεί ότι η γενική «τουριστική εικόνα» ενός προορισμού σχηματίζεται τόσο από τον επαγγελματισμό του προσωπικού των επιχειρήσεων φιλοξενίας όσο και την εν γένει συμπεριφορά των κατοίκων του τουριστικού τόπου. Γεγονός που οδηγεί συχνά στο φαινόμενο οι υψηλού επιπέδου υπηρεσίες στα ξενοδοχεία και τα εστιατόρια ενός τόπου να υποβαθμίζονται από ελλείψεις στις υλικοτεχνικές υποδομές ή στην έλλειψη τουριστικής συνείδησης των κατοίκων της τοπικής κοινωνίας που τα περιβάλλουν. Φανερά παραδείγματα έλλειψης τουριστικής παιδείας αποτελούν τα κρούσματα κερδοσκοπίας, ρατσισμού, και φυσικά τα κρούσματα χλευασμού των ξένων. (Hotelier, 2007)

Η ελληνική κυβέρνηση, δεδομένου ότι θεωρεί την εκπαίδευση στον τομέα του τουρισμού πολύ σημαντικό παράγοντα για την περεταίρω ανάπτυξη της χώρας, θεωρεί πως η στρατηγική, το μάρκετινγκ, το μάνατζμεντ, οι νέες μορφές τουρισμού που αναπτύσσονται σε όλο τον κόσμο και η νέα φιλοσοφία που επικρατεί για τον τουρισμό είναι απαραίτητο να ενταχθούν μέσα σε ένα πρόγραμμα εκπαιδευτικό, που αφορά την ποιότητα και τον εκσυγχρονισμό της τουριστικής εκπαίδευσης. Ένα πάγιο αίτημα της τουριστικής βιομηχανίας για τη δημιουργία Πανεπιστημίου τουριστικών σπουδών προπτυχιακού τμήματος, βρίσκεται πλέον στη λύση του και στην υλοποίηση του. (Greek News, 2004) Όσον αφορά στην επαγγελματική κατάρτιση για την αναβάθμιση των προσόντων και των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα του τουρισμού, η λογική της δια βίου μάθησης σε άμεση συνάρτηση με την αγορά εργασίας είναι η εξής (EOT, 2007):

- Ενδοεπιχειρησιακή κατάρτιση προσωπικού, επιχειρηματιών και στελεχών τουριστικών επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων και δράσεων για την αντιμετώπιση του προβλήματος έλλειψης τουριστικής παιδείας και αγωγής.
- Ειδικά προγράμματα κατάρτισης προσωπικού νέων ξενοδοχειακών μονάδων άλλων τουριστικών επιχειρήσεων, των οποίων η δημιουργία χρηματοδοτείται από το ΕΠΑΝ II.
- Μετεκπαίδευση / συνεχιζόμενη κατάρτιση επαγγελματιών – εργαζομένων εμπλεκόμενων άμεσα ή έμμεσα στην τουριστική βιομηχανία (οδηγοί ταξί, εργαζόμενοι στα ημερόπλοια κλπ.). Πιστοποίηση των αποκτηθεισών γνώσεων.
- Κατάρτιση προσωπικού για τις ειδικές μορφές τουρισμού και σύνδεση με την παραγωγική διαδικασία.

- Αναβάθμιση των προγραμμάτων στις Σχολές Ξεναγών, με έμφαση στις πιο σπάνιες ξένες γλώσσες και πιλοτική εφαρμογή τους.
- Σχεδιασμό και υλοποίηση καινοτόμων προγραμμάτων σπουδών στις Ανώτερες Σχολές Τουριστικών Επαγγελματιών και υλοποίηση νέων πιλοτικών προγραμμάτων ΙΕΚ με στοχευμένα θεματολόγια που συνεργούν με τις άλλες παρεμβάσεις του ΕΠΑΝ ΙΙ στον τομέα (Οργάνωση Συνεδρίων και Εκθέσεων κλπ)

3.3.Τουρισμός όλον τον χρόνο

Ο τουρισμός είναι αγαθό πολυτελείας, που σημαίνει ότι όσο το παγκόσμιο βιοτικό επίπεδο αυξάνεται, οι τουριστικές δαπάνες αυξάνονται με ακόμα μεγαλύτερους ρυθμούς. Στη δεκαετία του 1980 οι εισπράξεις των χωρών της υψηλίου από τον εισερχόμενο τουρισμό αποτελούσαν το 1% της παγκόσμιας οικονομικής δραστηριότητας και σήμερα, που το παγκόσμιο βιοτικό επίπεδο είναι πολύ υψηλότερο, αποτελούν το 1,5%. Στην Ελλάδα παρατηρείται το ίδιο φαινόμενο: Στοιχεία από την πρόσφατη Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών του 2004-5, τα οποία δημοσιεύονται για πρώτη φορά στο παρόν τεύχος, δείχνουν ότι για κάθε ποσοστιαία μονάδα αύξησης του συνολικού εισοδήματος των ελληνικών νοικοκυριών, οι δαπάνες τουρισμού-αναψυχής αυξάνονται πάνω από μία ποσοστιαία μονάδα, κατά 1,6%. Κατά συνέπεια, με τη διαρκή αύξηση του ελληνικού και του παγκόσμιου βιοτικού επιπέδου, ο εγχώριος και δυνητικά ο εισαγόμενος τουρισμός θα αποκτά όλο και μεγαλύτερο ειδικό βάρος στην ελληνική οικονομία (EUROBANK research, 2006). Με τα παραπάνω δεδομένα, είναι προφανές ότι ο τουρισμός είναι μεγάλο κομμάτι της ελληνικής οικονομίας, και θα μπορούσε να είναι πολύ μεγαλύτερο αν ο ελληνικός τουρισμός δεν ήταν εποχιακός, αλλά δωδεκάμηνος. Σε αυτό, φυσικά, θα βοηθούσε η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού. ωστόσο, το σύνθημα «τουρισμός όλο το χρόνο» δεν αποτελεί έναν ρεαλιστικό στόχο, τουλάχιστον, για την επόμενη 15ετία με 20ετία. Σύμφωνα με τον ΣΕΤΕ περισσότερο από το 50% των αφίξεων στη χώρα καταγράφονται το τρίμηνο Ιουλίου-Αυγούστου.

Το ποσοστό των αφίξεων σε οκτώ αερολιμένες - Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Ρόδος, Κως, Κέρκυρα, Ηράκλειο, Χανιά, Ζάκυνθος - κυμαίνεται μεταξύ του 47% και 51% του συνόλου το διάστημα Ιουλίου-Σεπτεμβρίου. (Εθνική τράπεζα, 2007). Σύμφωνα με το Υπουργείο Ανάπτυξης (2003), η τουριστική ανάπτυξη της χώρας συνδέεται άμεσα με την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού δηλαδή μορφών τουρισμού πέραν αυτού που κατά κύριο λόγο αναπτύχθηκε

στην Ελλάδα και αφορά στον μαζικό καλοκαιρινό τουρισμό που έχει συνδυαστεί με τον ήλιο και τη θάλασσα.

3.4. Η θέση της Αθήνας-Αττικής στο διεθνές τουριστικό γίγνεσθαι

Μέχρι τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, οι επενδύσεις για εκσυγχρονισμό του υπάρχοντος και για δημιουργία νέου ξενοδοχειακού δυναμικού στην Αττική ήταν ουσιαστικά ανύπαρκτες. Η Αττική λειτουργούσε ως κέντρο στο οποίο οι ξένοι τουρίστες διέρχονταν μέχρι να φθάσουν στον τελικό τους προορισμό, στα νησιά ή σε άλλες τουριστικές περιοχές. Η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, που πραγματοποιήθηκε με ιδιαίτερη επιτυχία, είχε σαν αποτέλεσμα την μεγάλη προβολή της χώρας στο εξωτερικό και τη σημαντική αναβάθμιση των υποδομών της, σε επίπεδο γενικό, τουριστικό και αθλητικό. Η συνεισφορά των αγώνων στην ενίσχυση της προβολής και της αναγνωρισιμότητας της πόλης αποδεικνύεται μέσα από έρευνες που πραγματοποιήθηκαν και δείχνουν τη θεαματική αύξηση της γνώσης και τη θετική επιρροή των αγώνων γενικότερα στην εικόνα της πόλης, παρόλο που όλα τα συνθετικά στοιχεία του brand του ελληνικού τουρισμού δεν είχαν την ίδια θετική επιρροή από την μεγάλη προβολή και το ίδιο υψηλό επίπεδο, όπως η αναγνωρισιμότητα. Ειδικότερα για την Αθήνα, οι προοπτικές μιας δυναμικής τουριστικής ανάπτυξης παραμένουν εξαιρετικά ευνοϊκές (THR, 2004).

Στην Αθήνα της μετα-ολυμπιακής εποχής, και γενικότερα στην Αττική, παρατηρείται ανάκαμψη του τουρισμού με την πληρότητα των ξενοδοχείων να είναι σημαντικά αυξημένα το 2006 και το 2007, σε σχέση με το 2005 και το 2004. Η Αθήνα υποδέχεται πλέον περισσότερους από 14 εκατ. τουρίστες ετησίως και κατέχει την 15^η θέση στη λίστα των πιο δημοφιλών τουριστικών προορισμών παγκοσμίως (ΣΕΤΕ, 2004), την 14^η θέση για την πραγματοποίηση επαγγελματικών ταξιδιών και την 6^η θέση στην Ευρώπη σε σύγκριση με 50 ανταγωνιστικούς προς αυτήν προορισμούς (Leo Burnett, Global cities, ΣΕΤΕ, 2005). Παρόλα αυτά, σήμερα ο όγκος των διανυκτερεύσεων στα ξενοδοχεία της Αθήνας εξακολουθεί να είναι πολύ χαμηλότερος, σε σύγκριση με τις διανυκτερεύσεις στις μεγάλες ευρωπαϊκές τουριστικές πόλεις. Η περαιτέρω τουριστική ανάπτυξη της Αθήνας είναι πλέον εφικτή, με σημαντικές θετικές επιπτώσεις για την οικονομική και κοινωνική της ανάπτυξη, ενισχύοντας ταυτόχρονα και τη σταδιακή ανάπτυξη και επέκταση του ελληνικού τουρισμού στο σύνολό του.

3.5. Ανάλυση της τουριστικής ζήτησης της Αθήνας

Είναι πλέον κοινή πεποίθηση όλων των εμπλεκομένων στον τουρισμό, ότι μόνο μέσω ενός στρατηγικού σχεδιασμού και οργανωμένων δράσεων μάρκετινγκ είναι δυνατή η ανάδειξη της Αθήνας μεταξύ των δημοφιλών ευρωπαϊκών αστικών προορισμών. Οι εκτιμήσεις για τις νέες τάσεις στον τουρισμό επιβάλλουν τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, την αναβάθμιση της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών, τη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος της Αθήνας και τον εμπλουτισμό του με νέα τουριστικά προϊόντα, που θα παρακινήσουν και θα ικανοποιήσουν τις ανάγκες και τις επιθυμίες των σύγχρονων, ιδιαίτερα απαιτητικών τουριστών.

Στο πλαίσιο της ανάλυσης της τουριστικής ζήτησης της Αθήνας, με στόχο την αύξηση της δυναμικής τουριστικής της πελατείας, τα αποτελέσματα της έρευνας της Leo Burnett (2005), για την ανάλυση των χαρακτηριστικών των τουριστών με προορισμό την Αθήνα, έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον:

- το 17% περίπου των επισκεπτών της προέρχεται από τη Γερμανία, το 11% από τη Μ. Βρετανία, από τις Η.Π.Α. το 9,5%, από τη Γαλλία το 8,3%, κ.λπ.. Πρέπει να σημειωθεί, ότι μόνο το 1% των Βρετανών και Γερμανών που επισκέπτονται την Ελλάδα, επισκέπτονται την Αθήνα.
- οι Ευρωπαίοι αποτελούν συνολικά το 74% των επισκεπτών της πόλης. Έχουν ανώτερη μόρφωση, είναι ανώτερης κοινωνικής τάξης και ανήκουν σε οικονομικά ενεργό πληθυσμό σε ποσοστό 80%.
- Κατά μέσο όρο οι επισκέπτες της Αθήνας πραγματοποίησαν 4 διανυκτερεύσεις στην Αττική, με 1 στους 10 να έχει επισκεφθεί και κάποια περιοχή εκτός του λεκανοπεδίου, κυρίως κάποιο από τα νησιά της περιφέρειας
- στην πλειοψηφία τους ταξίδεψαν μεμονωμένα ή ανεξάρτητα από κάποιο γκρουπ, κυρίως με το σύντροφό τους, με την οικογένειά τους ή κάποιο φίλο
- κύριες πηγές πληροφόρησής τους για την Αθήνα ήταν το internet και το word-of-mouth.

Ο βαθμός ικανοποίησης των επισκεπτών της Αττικής ανέρχεται στο 90,6%, ενώ το 51% όσων έχουν επισκεφθεί την πόλη στο παρελθόν δηλώνει αρκετά ικανοποιημένο, σε σχέση με την προηγούμενή του εμπειρία. Κυριότεροι λόγοι ικανοποίησής των επισκεπτών ήταν η φιλικότητα των κατοίκων με ποσοστό 84% και το αίσθημα ασφάλειας με ποσοστό 82%. 8 στους 10 μένουν συνολικά πολύ ικανοποιημένοι, αξιολογώντας αρνητικά το ωράριο λειτουργίας των μουσείων και τις τιμές των εισιτηρίων εισόδου. Πάντως, η εικόνα της Αττικής παρουσιάζεται αναβαθμισμένη στη μετα-Ολυμπιακή εποχή. Η εικόνα της μη

προσβάσιμης πόλης-Αθήνας με τη μόλυνση της ατμόσφαιρας, τις απαρχαιωμένες υποδομές τη χαμηλή ποιότητα υπηρεσιών σε όλη την Περιφέρεια, φαίνεται να έδωσε, εν μέρει, τη θέση της στην εικόνα μιας σύγχρονης ευρωπαϊκής μητρόπολης με μοντέρνες υποδομές και δίκτυο συγκοινωνίας και με το μεγαλύτερο αρχαιολογικό πάρκο της Ευρώπης, μετά την ενοποίηση των αρχαιολογικών χώρων. Η Αθήνα έχει «πείσει» την τουριστική αγορά ότι μπορεί να αναλαμβάνει μεγάλες διοργανώσεις και μπορεί να ανταποκρίνεται στις προκλήσεις. Τα κρίσιμα ερωτήματα που τίθενται και γίνεται προσπάθεια εν μέρει να απαντηθούν μέσα από την έρευνα, που πραγματοποιήθηκε, είναι:

- ποια είναι σήμερα τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της Αττικής-Αθήνας για τους δυνητικούς επισκέπτες της;
- ποιες είναι οι δυνατότητες και οι προοπτικές της για να καθιερωθεί ως σημαντικός προορισμός στην αγορά city-break;
- ποια είναι τα προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν;
- ποιες πολιτικές πρέπει να διαμορφωθούν;

3.6.Πλεονεκτήματα-Μειονεκτήματα Περιφέρειας Αττικής-Αθήνας

Η Αθήνα, αν και συγκεντρώνει αρκετά σημαντικά εγγενή πλεονεκτήματα (όπως οι Αρχαιολογικοί χώροι, η πολιτιστική κληρονομιά και οι κλιματολογικές συνθήκες), δεν καταφέρνει να αναδειχθεί ως ένας ελκυστικός προορισμός city-break, κυρίως λόγω των λειτουργικών μειονεκτημάτων της (δεν είναι πόλη φιλική προς τον τουρίστα, η κυκλοφορική συμφόρηση, η ακρίβεια, το μη ελκυστικό αστικό τοπίο, η απουσία μεγάλων συνεδριακών χώρων κ.ά.) και της ελλιπούς προβολής της.

Η σύγκριση με τους βασικούς ανταγωνιστικούς προορισμούς, που κατά κύριο λόγο περιλαμβάνουν τη Ρώμη, τη Βαρκελώνη και την Κωνσταντινούπολη, φανερώνει ότι η Αθήνα υστερεί σημαντικά απέναντί τους. Τα αδύνατα σημεία όπου η Αθήνα καλείται να «κλείσει την ψαλίδα» σχετίζονται κυρίως με το περιβάλλον, τις πολιτικές για τον τουρισμό, την ποιότητα ζωής και υπηρεσιών και τις τιμές (per se αλλά και σε σχέση με την ποιότητα). Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της Αθήνας σε σχέση με άλλους προορισμούς αποτελεί θέμα προτεραιότητας που πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη από τους τουριστικούς φορείς. Η αύξηση της τουριστικής κίνησης προϋποθέτει αναβάθμιση και ισχυροποίηση της εικόνας και της θέσης της στην αγορά, ιδιαίτερα σε σχέση με τους κυριότερους ανταγωνιστές της.

Η ανάδειξη της Αθήνας σε δημοφιλή city-break προορισμό αποτελεί σημαντική διέξοδο για την τουριστική της οικονομία. Οι θετικές οικονομικές συνέπειες από την καθιέρωση της Αθήνας ως city-break προορισμού θα οδηγήσουν στην ανάπτυξη και στη διάχυση των ωφελειών ισόρροπα στον τοπικό πληθυσμό. Η ανάπτυξη του αστικού προορισμού εξασφαλίζει σταθερή ροή επισκεπτών καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, περιορίζει την εποχικότητα και περιοδικότητα της τουριστικής ζήτησης και συμβάλλει στη σταθερή ροή εσόδων στον τουριστικό κλάδο και στην τοπική οικονομία γενικότερα. Με δεδομένο ότι *ο city break τουρισμός εμφανίζεται σήμερα σαν την πιο δυναμικά ανερχόμενη νέα τάση στον παγκόσμιο τουρισμό*, η καθιέρωση της Αθήνας στον τομέα αυτό αποτελεί πλέον μοναδική στρατηγική επιλογή.

Η καθιέρωση ενός προορισμού στην τουριστική αγορά προϋποθέτει την εφαρμογή σύγχρονων τεχνικών και μεθόδων μάρκετινγκ, που θα διαμορφώνουν θετική εικόνα για τον προορισμό, έτσι ώστε ο δυνητικός επισκέπτης να την αναγνωρίζει, να την αξιολογεί θετικά σε σχέση με τους ανταγωνιστές της και να παρακινείται να την επιλέξει (Πετράας Χ.,2002).

3.7.Στρατηγική για μείωση της εποχικότητας στην Περιφέρεια Αττικής-Αθήνα και διατήρηση τουριστικής ελκυστικότητας

Η δημιουργία του Οργανισμού Τουριστικής και Οικονομικής Ανάπτυξης της Αθήνας ήταν ένα σημαντικό ζητούμενο των προηγούμενων ετών από όλους τους τουριστικούς φορείς. Η ανάγκη αυτή είχε ήδη διαπιστωθεί από καιρό, λόγω της αναποτελεσματικότητας χάραξης μιας ενιαίας στρατηγικής, και της οργάνωσης και του συντονισμού των δράσεων για την υλοποίησή της. Το παράδειγμα του τουριστικού οργανισμού της Βαρκελώνης, με τα ιδιαίτερα επιτυχημένα αποτελέσματα στην τουριστική ανάπτυξη της πόλης, ήταν το φωτεινό παράδειγμα που έπρεπε να ακολουθήσουμε. Παράλληλα, η διεθνής αντίστοιχη πρακτική για θέματα αποτελεσματικής διαχείρισης τουριστικών προορισμών έχει δείξει ότι χρειάζεται ένας κεντρικός οργανισμός που θα συντονίζει και θα οργανώσει δράσεις και ενέργειες, αλλά και θα δημιουργήσει κοινά πεδία συνεργασίας. Δύο χρόνια μετά τη σύσταση του Οργανισμού, έγιναν βήματα προς τη σωστή κατεύθυνση, αλλά μένουν ακόμα πολλά να γίνουν σε επίπεδο στρατηγικού σχεδιασμού, με στόχο την αξιοποίηση των νέων υποδομών και τη θετική εικόνα της Αθήνας:

Ø Η δημιουργία μητροπολιτικής δομής και η ανάπτυξη συνεργασιών για την ενιαία προώθηση της Αθήνας και της ευρύτερης Αττικής, ως έναν

ολοκληρωμένο προορισμό, που καλύπτει τις απαιτήσεις του σύγχρονου τουρίστα και μπορεί να προσελκύσει δυνητικούς επισκέπτες όλο το χρόνο. Η δημιουργία τουριστικών συμμαχιών, όπως γίνεται σήμερα και στο εξωτερικό, συμβάλλει θετικά τόσο στην ανταλλαγή τεχνογνωσίας όσο και στην αποτελεσματική προβολή. Η ένταξη του Οργανισμού της Αθήνας στο Ευρωπαϊκό δίκτυο European Cities Tourism, του δίνει τη δυνατότητα να εκτιμήσει το ύψος των οικονομικών δαπανών για την προβολή της πόλης, αλλά και τη δυνατότητα της συγκριτικής αξιολόγησης με άλλους ανταγωνιστικούς προορισμούς. Παράλληλα, μέσα από τη συμμετοχή του σε κοινές δράσεις, όπως εκθέσεις για την προβολή των city-breaks (City Break Expo Ελσίνκι 2006 και Αθήνα 2007), διοργάνωση ειδικών forum κ.ά., η Αθήνα αποκτά ταυτότητα και εικόνα.

Ø Η κατάρτιση ενός στρατηγικού σχεδίου τουριστικής ανάπτυξης με μακροπρόθεσμο χαρακτήρα, υπό την εποπτεία του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης και του ΕΟΤ, μέσω του οποίου θα τίθενται στόχοι μετρήσιμοι και εφικτοί, θα αναλύονται οι ρόλοι όλων των τουριστικών εταίρων και η συμμετοχή τους στην υλοποίηση συγκεκριμένων δράσεων.

Ø Ο τουρισμός δεν συμβάλλει μόνο στην οικονομική ανάπτυξη ενός προορισμού, αλλά και στην ποιότητα ζωής των κατοίκων του. Αυτό σημαίνει ότι **η ανάπτυξη και η διαχείριση του τουριστικού προϊόντος πρέπει να γίνει σε στενή συνεργασία τόσο των παραγωγικών τάξεων όσο και των κοινωνικών ομάδων της πόλης.** Άλλωστε, η κοινωνική σύγκλιση αποτελεί κεντρικό άξονα για μια βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη.

Ø Ο εμπλουτισμός και αναβάθμιση των παρεχόμενων τουριστικών προϊόντων. Είναι ανάγκη να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις που θα συμβάλλουν στη βελτίωση της τουριστικής εμπειρίας. Στο πλαίσιο αυτό χρειάζεται να αναληφθούν δράσεις για την ανάδειξη και την ερμηνεία των αξιοθέατων και του ιστορικού πλούτου της πόλης, μέσα από σύγχρονες μεθόδους διαχείρισης και τεχνολογικές εφαρμογές, π.χ. τοπόσημα, κ.λπ..

Ø Η διεύρυνση του τουριστικού προϊόντος της Αθήνας με ειδικές μορφές τουρισμού με έμφαση, όπως προκύπτει και από την έρευνα, στον πολιτιστικό τουρισμό, στο συνεδριακό, στον αθλητικό τουρισμό με την υποστήριξη και προβολή αθλητικών διοργανώσεων, στον τουρισμό κρουαζιέρας με έδρα τον Πειραιά και σε άλλες μορφές που θα προσελκύσουν δυνητικούς επισκέπτες. Πρέπει να σημειωθεί ότι αν και είχε εξαγγελθεί η δημιουργία του Μητροπολιτικού συνεδριακού κέντρου της Αθήνας στο στάδιο Tae Kwo Do στο

Δέλτα του Φαλήρου, ακόμα δεν έχει υλοποιηθεί. Είναι μια καθυστέρηση που αρκετές φορές αναφέρθηκε κατά τη διάρκεια της έρευνας.

Ø Η υποστήριξη των συνεργιών που είναι απαραίτητες, υπό την εποπτεία του Κράτους, έτσι ώστε **να εκπονηθούν οι πολιτικές εκείνες που θα συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των λειτουργικών προβλημάτων που μειώνουν την ελκυστικότητα της Αθήνας** και καταγράφονται σε όλες τις έρευνες, όπως μη γραφειοκρατική διαχείριση των υποδομών, δημιουργία περιβαλλοντικής συνείδησης, βελτίωση του φυσικού και αστικού περιβάλλοντος, δημιουργία πάρκων, επιλογή εξειδικευμένου προσωπικού και ποιοτική εκπαίδευση των υπαρχόντων ανθρώπινων πόρων.

Ø Ιδιαίτερη σημασία πρέπει επίσης να δοθεί στη **βελτίωση της σχέσης αξίας/τιμής (value for money) του τουριστικού προϊόντος της πόλης**, καθώς αποτελεί κυρίαρχο σημείο επιλογής προορισμού στον τομέα του αστικού τουρισμού και ιδιαίτερα για τα city-breaks.

Ø Η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας, οι νέες τάσεις, αλλά και τα χαρακτηριστικά του σύγχρονου τουρίστα των πόλεων και του μελλοντικού δυνητικού επισκέπτη επιβάλλουν την **ανάπτυξη ολοκληρωμένων συστημάτων διαχείρισης προορισμών (destination management system) με έντονα διαδραστικό περιβάλλον, διαδικτυακές υπηρεσίες και πολυγλωσσικό περιεχόμενο**. Ο διαδικτυακός επισκέπτης έχει στη διάθεσή του την ιστοσελίδα του Δήμου Αθηναίων για την εξυπηρέτησή του. Σε σύγκριση όμως με τις ιστοσελίδες άλλων ευρωπαϊκών πόλεων υστερεί σημαντικά και δεν ανταποκρίνεται στα πρότυπα ενός ποιοτικού δικτυακού τόπου.

Ø Ένα από τα σημαντικότερα συμπεράσματα της έρευνας είναι ότι η Αθήνα χρειάζεται μια **ολοκληρωμένη στρατηγική προβολής, με στοχευμένες και συντονισμένες ενέργειες στο εξωτερικό που θα αναδείξουν τη θετική εικόνα και τα πλεονεκτήματά της**, ενώ παράλληλα θα ενισχύσουν τη δημιουργία μιας διαφορετικής ταυτότητας από αυτή των ανταγωνιστών της. Η ανάγκη διείσδυσης της Αθήνας και σε νέες τουριστικές αγορές με στόχο την αύξηση της τουριστικής κίνησης και τη μείωση της εποχικότητας θα επιτευχθεί μόνο με ένα ολοκληρωμένο σχέδιο τουριστικής προβολής και τη συνεργασία όλων.

Οι σωστές πολιτικές και η συντονισμένη συνεργασία πολιτών, επιχειρήσεων και Πολιτείας είναι ο μόνος τρόπος για την ανάδειξη και καθιέρωση του νέου, σύγχρονου, ανταγωνιστικού προφίλ της Αθήνας που θα αποφέρει σημαντικά οφέλη σε όλες τις πλευρές και στην Περιφέρεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

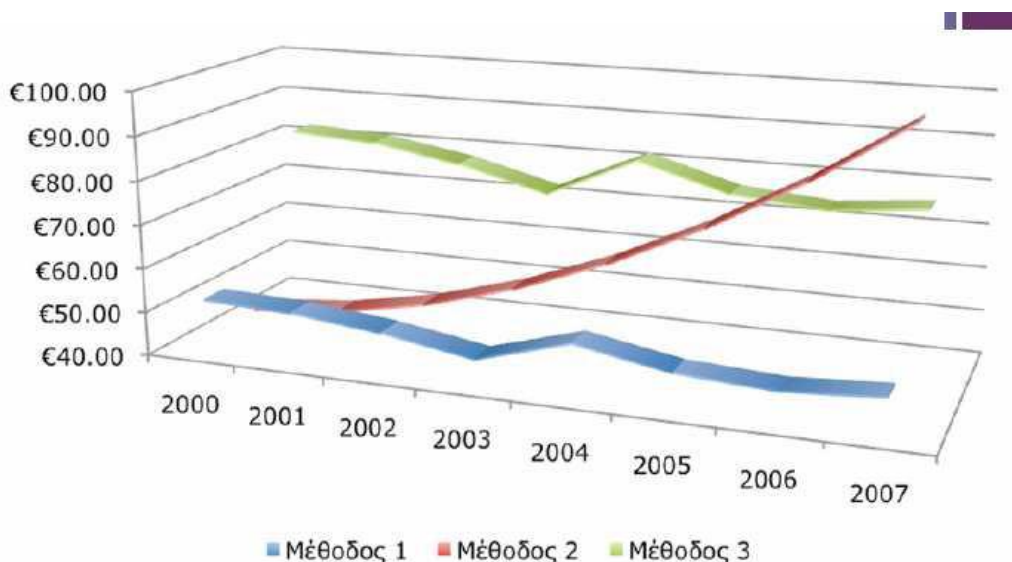
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΣΤΗΝ ΑΤΤΙΚΗ-ΑΘΗΝΑ 2000-2008

Έχοντας υπόψη ότι για τον τουριστικό σχεδιασμό προϋπόθεση αποτελεί η καλή γνώση των πραγματικών τουριστικών δεδομένων παρουσιάζουμε την εξέλιξη του τουρισμού της Αθήνας και της Αττικής την τελευταία δεκαετία. Αναλύουμε όλα τα διαθέσιμα στοιχεία μέσα από εννιά επιμέρους έρευνες (πρωτογενείς και δευτερογενείς) –πρώτη ολοκληρωμένη καταγραφή για τον τουρισμό της Αθήνας.

4.1.Εκτίμηση της ημερήσιας κατά κεφαλήν τουριστικής δαπάνης στην Αθήνα

- ✚ Υπολογισμός για την περίοδο 2000-2007
- ✚ Υπολογισμός βάσει στοιχείων της ΕΣΥΕ, της Τράπεζας της Ελλάδος, του ΙΤΕΠ και του ΣΕΤΕ
- ✚ Υπολογισμός βάσει τριών διαφορετικών μεθόδων
- ✚

Εκτίμηση της ημερήσιας κατά κεφαλήν τουριστικής δαπάνης στην Αθήνα

Πηγή: ΕΣΥΕ

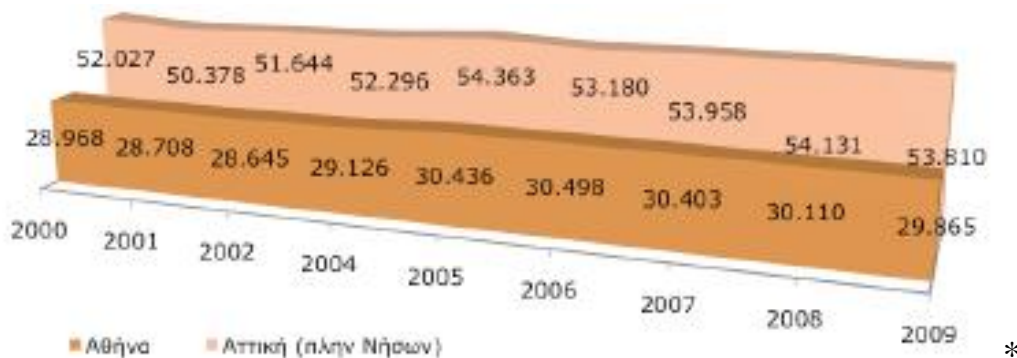
4.2. Ξενοδοχειακό Δυναμικό Αθήνας -Αττικής

Κατά τη δεκαετία 2000-2009 ήταν περιορισμένες οι μεταβολές στη δυναμικότητα των αθηναϊκών ξενοδοχείων παρά το γεγονός της φιλοξενίας των Ολυμπιακών Αγώνων το 2004. Σε αντίθεση με προηγούμενες ολυμπιακές πόλεις, η Αθήνα απέφυγε την υπερπροσφορά νέων ξενοδοχειακών κλινών. Για τους Αγώνες του 2004 προτιμήθηκαν εναλλακτικές λύσεις όπως η στέγαση επισκεπτών σε κρουαζιερόπλοια, οι οποίες μείωσαν την ανάγκη για τη δημιουργία κλινών «μιας χρήσης». Επίσης υλοποιήθηκαν εκτεταμένα προγράμματα ανακαίνισης των υφιστάμενων ξενοδοχειακών μονάδων ενόψει των Αγώνων, ενώ επαναλειτούργησαν κάποια παλιά ξενοδοχεία.

Όπως προκύπτει από το ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4-1, υπήρξε περιορισμένη αύξηση στις ξενοδοχειακές κλίνες της Αθήνας και της Αττικής μεταξύ 2000 και 2005. Έκτοτε μειώθηκαν ανεπαίσθητα οι συνολικές κλίνες κατά 1,9% και 1% αντίστοιχα. Η μείωση εντοπίζεται στις κυρίως στις χαμηλές κατηγορίες. Πάνω από τις μισές ξενοδοχειακές κλίνες της ηπειρωτικής Αττικής λειτουργούν εντός των ορίων του Δήμου Αθηναίων.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4-1

Συνολικές κλίνες ξενοδοχείων στο Δήμο Αθηναίων και στην Περιφέρεια Αττικής (πλην Νήσων)* την περίοδο 2000-2009 (Πηγή: ΞΕΕ)

Πηγή:ΕΣΥΕ

-Περιλαμβάνει τα ξενοδοχεία που λειτουργούν εντός των ορίων της Νομαρχίας Αθηνών, της Νομαρχίας Ανατολικής Αττικής, της Νομαρχίας Δυτικής Αττικής και της Νομαρχίας Πειραιώς πλην των νησιωτικών περιοχών της Νομαρχίας Πειραιώς

Ακολουθούν πίνακες με το ξενοδοχειακό δυναμικό της Αθήνας και της Περιφέρειας Αττικής.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4-1

Ξενοδοχειακό Δυναμικό του Δήμου Αθηναίων την περίοδο 2000-2009
(Πηγή: ΞΕΕ)

Έτος	Ξενοδοχειακές Μονάδες						Δωμάτια						Κλίβες					
	5*	4*	3*	2*	1*	Σύν.	5*	4*	3*	2*	1*	Σύν.	5*	4*	3*	2*	1*	Σύν.
2000	11	22	39	105	81	258	3.368	2.913	3.375	4.240	1.760	15.656	6.206	5.325	6.204	7.814	3.419	28.968
2001	11	23	39	103	77	253	3.368	3.308	3.051	4.123	1.682	15.532	6.206	6.039	5.594	7.610	3.259	28.708
2002	11	24	39	103	75	252	3.368	3.399	3.018	4.082	1.629	15.496	6.206	6.205	5.537	7.536	3.161	28.645
2004	12	24	40	104	72	252	3.522	3.399	3.100	4.144	1.568	15.733	6.559	6.205	5.675	7.650	3.037	29.126
2005	14	33	43	102	64	256	3.948	3.989	3.232	3.914	1.396	16.479	7.408	7.304	5.894	7.182	2.648	30.436
2006	15	33	43	100	61	252	4.211	3.983	3.362	3.709	1.316	16.581	7.890	7.304	6.104	6.736	2.464	30.498
2007	15	32	42	98	62	249	4.177	3.963	3.336	3.711	1.348	16.535	7.838	7.264	6.037	6.741	2.523	30.403
2008	15	34	46	96	58	249	4.177	3.977	3.545	3.436	1.265	16.400	7.838	7.304	6.382	6.232	2.354	30.110
2009	14	36	44	98	56	248	4.121	4.039	3.376	3.493	1.221	16.250	7.747	7.434	6.071	6.340	2.273	29.865

Επεξήγηση: **5***: ξενοδοχεία πέντε αστέρων/Πολυτελείας. **4***: ξενοδοχεία τεσσάρων αστέρων/Α' κατηγορίας. **3***: ξενοδοχεία τριών αστέρων/Β' κατηγορίας. **2***: ξενοδοχεία δύο αστέρων/Γ' κατηγορίας. **1***: ξενοδοχεία ενός αστέρα/Δ' και Ε' κατηγορίας. **Σύν.**: Σύνολο ξενοδοχείων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4-2

Ξενοδοχειακό Δυναμικό της Περιφέρειας Αττικής (πλην Νήσων)* την περίοδο 2000-2009 (Πηγή: ΞΕΕ)

Έτος	Ξενοδοχειακές Μονάδες						Δωμάτια						Κλίνες					
	5*	4*	3*	2*	1*	Σύν.	5*	4*	3*	2*	1*	Σύν.	5*	4*	3*	2*	1*	Σύν.
2000	20	52	84	218	121	495	5.207	5.674	6.203	8.299	2.554	27.937	9.731	10.540	11.526	15.344	4.886	52.027
2001	19	52	82	213	113	479	5.079	5.843	5.773	7.993	2.363	27.051	9.475	10.886	10.715	14.769	4.533	50.378
2002	19	55	81	216	111	482	5.079	6.565	5.622	8.160	2.310	27.736	9.475	12.203	10.445	15.086	4.435	51.644
2003	19	55	81	216	111	482	5.079	6.565	5.622	8.160	2.310	27.736	9.475	12.203	10.445	15.086	4.435	51.644
2004	19	55	86	225	113	498	4.859	6.565	5.923	8.379	2.331	28.057	9.130	12.203	10.986	15.489	4.488	52.296
2005	26	64	89	231	96	506	5.967	6.906	5.887	8.445	2.021	29.226	11.269	12.830	10.867	15.566	3.831	54.363
2006	28	64	90	223	90	495	6.328	6.460	6.005	7.969	1.878	28.640	11.913	12.021	11.107	14.617	3.522	53.180
2007	29	64	87	223	90	493	6.350	6.915	5.851	8.030	1.904	29.050	11.967	12.942	10.808	14.671	3.570	53.958
2008	29	68	92	221	85	495	6.350	7.035	6.150	7.824	1.809	29.168	11.967	13.181	11.315	14.292	3.376	54.131
2009	28	71	90	221	83	493	6.294	7.135	5.981	7.787	1.765	28.926	11.876	13.394	11.004	14.241	3.295	53.810

Πηγή:ΕΣΥΕ

* Περιλαμβάνει τα ξενοδοχεία που λειτουργούν εντός των ορίων της Νομαρχίας Αθηνών, της Νομαρχίας Ανατολικής Αττικής, της Νομαρχίας Δυτικής Αττικής και της Νομαρχίας Πειραιώς πλην των νησιωτικών περιοχών της Νομαρχίας Πειραιώς.

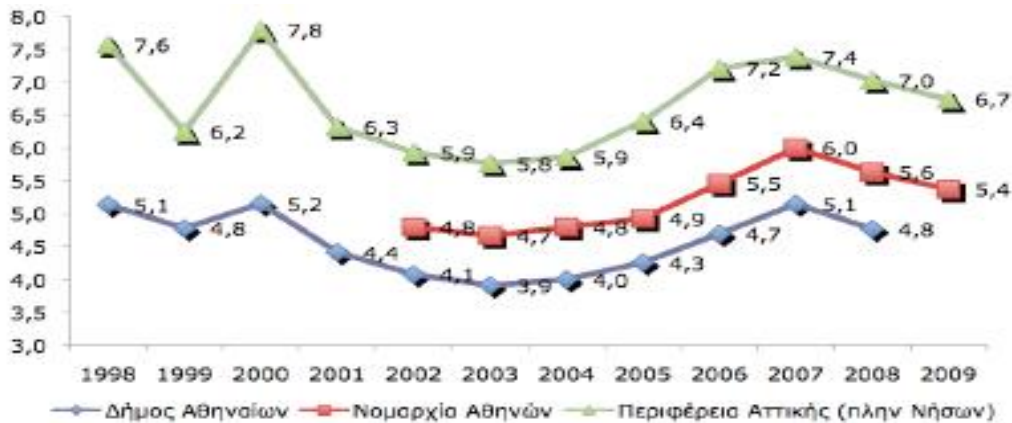
Επεξήγηση: 5*: ξενοδοχεία πέντε αστέρων/Πολυτελείας. 4*: ξενοδοχεία τεσσάρων αστέρων/Α' κατηγορίας. 3*: ξενοδοχεία τριών αστέρων/Β' κατηγορίας. 2*: ξενοδοχεία δύο αστέρων/Γ' κατηγορίας. 1*: ξενοδοχεία ενός αστέρα/Δ' και Ε' κατηγορίας. Σύν.: Σύνολο ξενοδοχείων.

4.3.Διανυκτερεύσεις στα καταλύματα της Αθήνας και της Αττικής

Όπως φαίνεται στο ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4-2, η τουριστική κίνηση της Αθήνας και της Αττικής, εκφραζόμενη σε διανυκτερεύσεις, παρουσίασε τα χρόνια αμέσως πριν την τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων μια μεγάλη κάμψη, εντούτοις μετά το 2004 υπήρξε μια αισθητή άνοδος. Συγκεκριμένα, στην περίπτωση του Δήμου Αθηναίων μειώθηκαν οι διανυκτερεύσεις από τα 5,1 εκ. το 1998 στα 3,9 εκ. το 2003, ενώ το 2007 επανήλθε η Αθήνα στα επίπεδα τουριστικής κίνησης που υπήρχαν προ του 2000. Σε επίπεδο Νομαρχίας Αθηνών διαπιστώνεται, ωστόσο μια ταχύτερη ανάκαμψη, αφού οι διανυκτερεύσεις έφτασαν ήδη το 2006 στα προ της ύφεσης επίπεδα, για να σημειώσουν το 2007 ρεκόρ αγγίζοντας τα 6 εκ.

διανυκτερεύσεις. Από το 2008 ξεκίνησε, πάντως, μια νέα περίοδος ύφεσης με σημαντική υποχώρηση στις διανυκτερεύσεις.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4-2

Πηγή:ΕΣΥΕ

Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα του Δήμου Αθηναίων, της Νομαρχίας Αθηνών και της Περιφέρειας Αττικής (πλην Νήσων)* (σε εκατ. διανυκτερεύσεις)

* Η Περιφέρεια Αττικής (πλην Νήσων) περιλαμβάνει τη Νομαρχία Αθηνών, τη Νομαρχία Ανατολικής Αττικής, τη Νομαρχία Δυτικής Αττικής και τη Νομαρχία Πειραιώς πλην των νησιωτικών περιοχών της Νομαρχίας Πειραιώς.

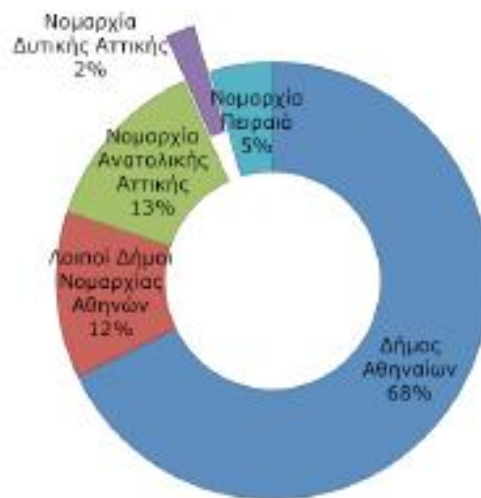
4.4.Γεωγραφική κατανομή της τουριστικής κίνησης στην Αττική

Με βάση τα στοιχεία του 2008, δύο στις τρεις διανυκτερεύσεις που κατεγράφησαν στα ξενοδοχεία της ηπειρωτικής Αττικής – δηλ. της Περιφέρειας Αττικής χωρίς τα νησιά που υπάγονται στην Νομαρχία Πειραιώς – πραγματοποιήθηκε σε ξενοδοχεία του Δήμου Αθηναίων. Σημαντικό ποσοστό διανυκτερεύσεων κατεγράφη επίσης στα ξενοδοχεία των υπολοίπων Δήμων της Νομαρχίας Αθηνών (12%) και της Νομαρχίας Ανατολικής Αττικής (13%), ενώ μικρότερο είναι το μερίδιο της Νομαρχίας Πειραιά (πλην Νήσων) με 5% των συνολικών διανυκτερεύσεων και της Νομαρχίας Δυτικής Αττικής με 2%. Εκτός του Δήμου Αθηναίων με μερίδιο 67,79% επί των συνολικών διανυκτερεύσεων της ηπειρωτικής Αττικής το 2008, άλλοι σημαντικοί τουριστικοί Δήμοι της

Αττικής είναι η Γλυφάδα και ο Πειραιάς, με αμφότερος τους Δήμους να έχουν μερίδιο 4,49%. Ακολουθούν η Βουλιαγμένη με μερίδιο 4,13%, το Παλαιό Φάληρο (2,69%), το Μαρκόπουλο Μεσογαίας (1,8%), τα Σπάτα με τη Λούτσα (1,51%), η Νέα Μάκρη (1,41%), τα Μέγαρα (1,38%), η Κηφισιά (1,37%) και η Ανάβυσσος (1,32%).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4-3

Γεωγραφική διασπορά των διανυκτερεύσεων που πραγματοποιήθηκαν το 2008 στα ξενοδοχεία της Περιφέρειας Αττικής (πλην Νήσων)*

* Η Περιφέρεια Αττικής (πλην Νήσων) περιλαμβάνει τη Νομαρχία Αθηνών, τη Νομαρχία Ανατολικής Αττικής, τη Νομαρχία Δυτικής Αττικής και τη Νομαρχία Πειραιώς πλην των νησιωτικών περιοχών της Νομαρχίας Πειραιώς.
Πηγή: Πανεπιστήμιο Αιγαίου/Υπολογισμός βάσει στοιχείων της ΕΛ.ΣΤΑΤ

4.5.Εποχικότητα Διανυκτερεύσεων

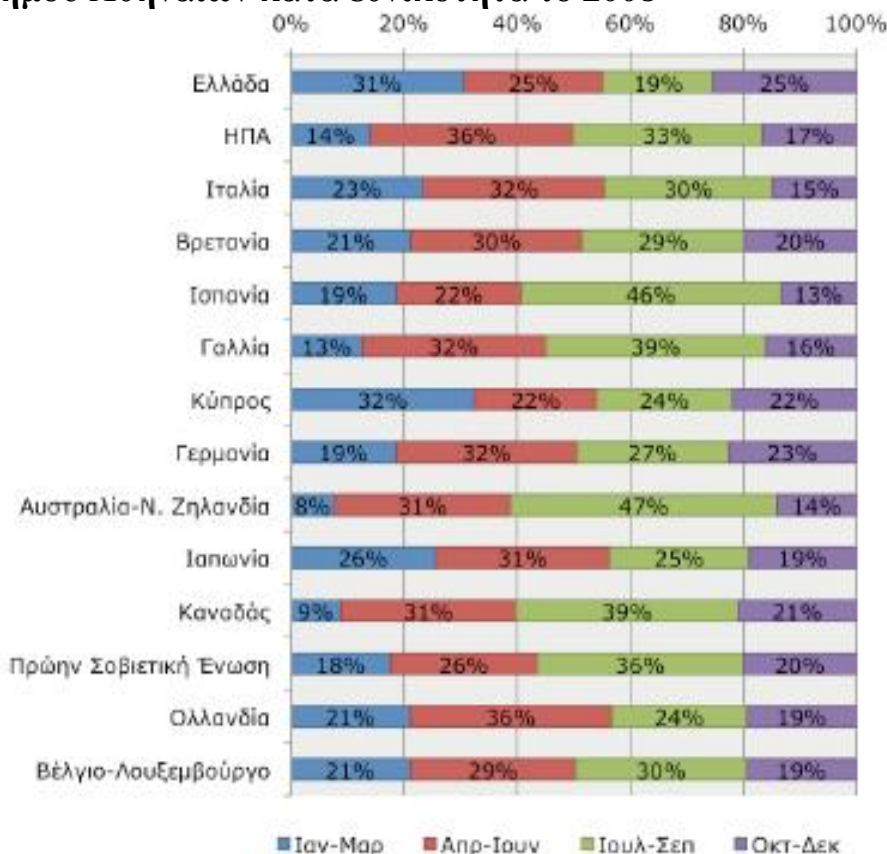
Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να αντρέξουμε στο προηγούμενο κεφάλαιο στο οποίο αναφερθήκαμε για την εποχικότητα. Στην ενότητα αυτή θα αναλύσουμε το φαινόμενο της εποχικότητας των διανυκτερεύσεων στην Αθήνα την περίοδο 2000-2009.

Οι εθνικότητες που έχουν το πλέον ελκυστικό εποχιακό προφίλ είναι οι Έλληνες (σε μεγάλο ποσοστό πραγματοποιούν επαγγελματικές επισκέψεις στην Αθήνα) και οι Κύπριοι, αφού παρουσιάζουν μια ομαλή κατανομή διανυκτερεύσεων καθόλη τη διάρκεια του έτους στα ξενοδοχεία της Αθήνας και επιπλέον συνεισφέρουν πάνω από τις μισές διανυκτερεύσεις τους την περίοδο Οκτωβρίου-Μαρτίου (βλ. ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4-4). Ομαλή κατανομή χαρακτηρίζει επίσης τους επισκέπτες από την Ιαπωνία, τη Βρετανία, τη Γερμανία, την Ιταλία, την Ολλανδία, το Βέλγιο και τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης.

Αντιθέτως, την εντονότερη εποχικότητα έχουν οι Ισπανοί και οι Αυστραλοί, οι οποίοι πραγματοποιούν σχεδόν τις μισές διανυκτερεύσεις τους στην Αθήνα το τρίμηνο Ιουλίου-Σεπτεμβρίου.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4-4

Εποχιακή κατανομή διανυκτερεύσεων στα ξενοδοχειακά καταλύματα του Δήμου Αθηναίων κατά εθνικότητα το 2008

Πηγή: Πανεπιστήμιο Αιγαίου/Υπολογισμός βάσει στοιχείων της ΕΛ.ΣΤΑΤ

Σε ό,τι αφορά τον ξενοδοχειακό κλάδο στο Δήμο Αθηναίων, το 70% όλων των διανυκτερεύσεων του έτους 2008 πραγματοποιείται από μόλις οκτώ εθνικότητες. Οι Έλληνες και οι Αμερικανοί αποτελούν τη με διαφορά σημαντικότερη πελατεία για τα αθηναϊκά ξενοδοχεία. Ακολουθούν οι κάτοικοι των μεγάλων χωρών της Δυτικής Ευρώπης, δηλ. της Ιταλίας, Βρετανίας, Γαλλίας και Γερμανίας. Αξιοπρόσεκτο είναι το μερίδιο Κυπρίων και Ισπανών, ενώ η παρουσία επισκεπτών από τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης είναι περιορισμένη. Δυσανάλογα μικρή είναι επισκεψιμότητα της Αθήνας από πλευράς των Γερμανών, των Βρετανών, των Ολλανδών, των Αυστριακών και των Σκανδιναβών, για τους οποίους ναι μεν η Ελλάδα αποτελεί δημοφιλέστατο παραθεριστικό προορισμό αλλά εμφανώς δεν ενδιαφέρονται να επισκεφτούν

την Αθήνα. Αξιοσημείωτη αρχίζει να γίνεται πλέον η συνεισφορά διανυκτερεύσεων από πλευράς εθνικοτήτων, που δεν εμφανίζονταν καν στις στατιστικές πριν λίγα χρόνια. Σε αυτές τις περιπτώσεις συγκαταλέγονται οι Κινέζοι (με μερίδιο 1,1% στις διανυκτερεύσεις των αθηναϊκών ξενοδοχείων το 2008), οι Ινδοί και οι Αλβανοί. Η παρουσία επισκεπτών από τις εύπορες αραβικές χώρες – ιδίως του Περσικού Κόλπου – είναι αμελητέα.

Αύξηση της τάξης του 5% καταγράφεται στην τουριστική κίνηση της Αττικής το πρώτο δίμηνο του 2006, σε σχέση με την ίδια περίοδο πέρυσι, σύμφωνα με στοιχεία της Ένωσης Ξενοδόχων Αττικής. Σύμφωνα με την Ένωση, τα μεγαλύτερα οφέλη από την αύξηση της τουριστικής κίνησης καρπώνονται κυρίως τα ξενοδοχεία τεσσάρων και τριών αστέρων. Εξάλλου, η έρευνα που διενεργεί για λογαριασμό της Ένωσης η εταιρεία JBR Hellas-Howarth δείχνει ότι η μέση πληρότητα στην Αθήνα διαμορφώθηκε τον Φεβρουάριο 2006 στο 51,5% έναντι 48,6% τον Φεβρουάριο 2005 και 43,4% τον Φεβρουάριο 2004. Αύξηση παρουσιάζουν τον περασμένο Φεβρουάριο και οι δείκτες της μέσης τιμής δωματίου (ARR), με 102,46 ευρώ το 2006 έναντι 99,32 ευρώ του 2005 και 110,60 ευρώ του 2004 και του εσόδου ανά διαθέσιμο δωμάτιο με 52,74 ευρώ το 2006, έναντι 48,29 του 2005 και 59,04 του 2004.

Στα τελικά συνολικά αποτελέσματα των ξενοδοχείων της Αττικής, για το 2005 σε σύγκριση με το 2004, η πληρότητα φθάνει το 62,5% έναντι 62,8% (μείωση 0,4), ο δείκτης μέσης τιμής δωματίου διαμορφώθηκε σε 106,44 ευρώ έναντι 133,32 ευρώ (μείωση 20,2%) και το έσοδο ανά διαθέσιμο δωμάτιο σε 66,57 ευρώ έναντι 83,74 ευρώ (μείωση 20,5%). Σύμφωνα με τον πρόεδρο της Ένωσης κ. Γιώργο Τσακίρη, στο επόμενο τρίμηνο θα πραγματοποιηθούν ορισμένες σημαντικές εκδηλώσεις και συνέδρια σε αυτές συμπεριλαμβάνονται το Κοινωνικό Φόρουμ και η Eurovision που υπολογίζεται ότι συνολικά θα φέρουν στην Αθήνα περί τα 13.000 άτομα τον Μάιο, τα Ποσειδώνια που πραγματοποιούνται τον Ιούνιο, ενώ τον Ιούλιο θα πραγματοποιηθούν άλλα δύο μεγάλα συνέδρια που θα προσελκύσουν περί τα 20.000 άτομα. Σε απόλυτους αριθμούς αξίζει να επισημανθεί ότι οι διανυκτερεύσεις των Ιαπώνων γνώρισαν τη μεγαλύτερη μείωση πέφτοντας από τις άλλοτε 180 χιλιάδες ετησίως στις 90 χιλιάδες το 2008. Μείωση άνω των 40 χιλιάδων διανυκτερεύσεων παρατηρείται για τους Γάλλους και τους Γερμανούς, ενώ πάνω από 50% έπεσαν οι διανυκτερεύσεις των Τούρκων που ανήλθαν σε μόλις 25 χιλιάδων το 2008. Τη μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση είχαν οι επισκέπτες από τη Νότια Αφρική. Αντιθέτως, υψηλά ποσοστά αύξησης στις διανυκτερεύσεις υπήρξε για τους

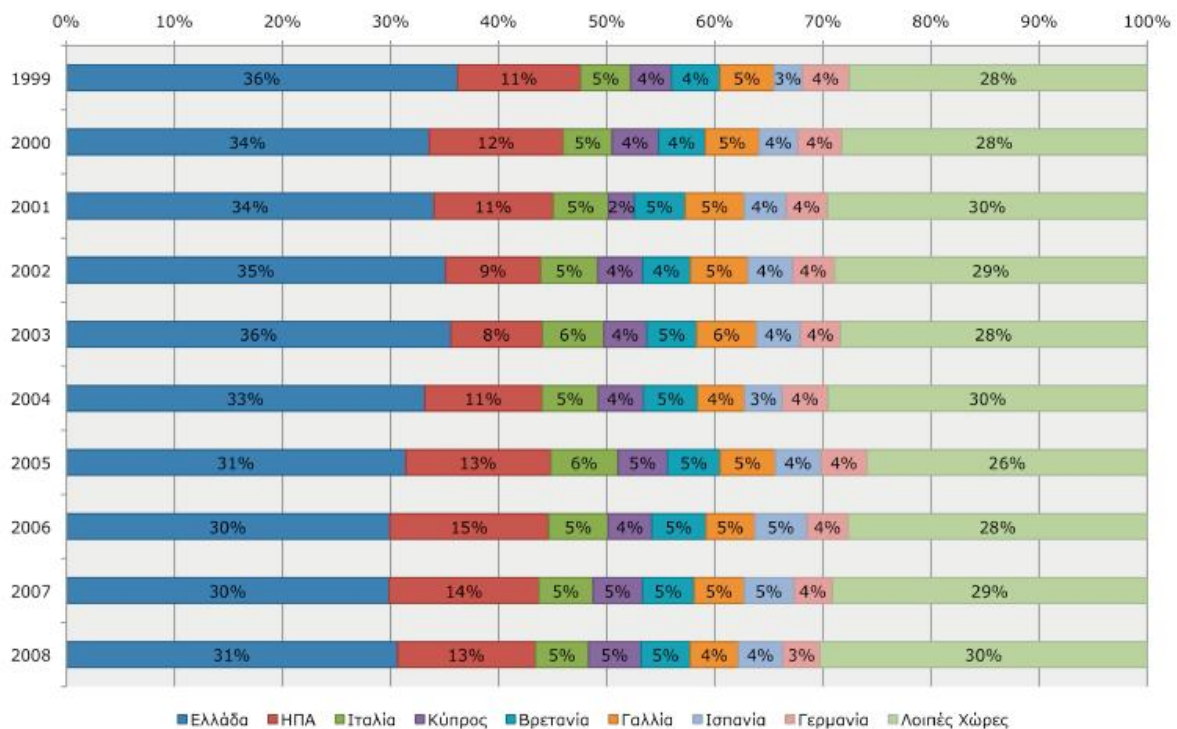
τουρίστες από τη Ρωσία, τη Βραζιλία, τη Ρουμανία, την Πορτογαλία, την Τσεχία, την Ιρλανδία και τη Σλοβακία, εθνικότητες που αντιστοιχούν προς το παρόν σε περιορισμένο ποσοστό επί του συνόλου των επισκεπτών. Η τουριστική κίνηση από τις ΗΠΑ γενικά χαρακτηρίζεται από μεγάλες μεταβολές. Μετά το 2000 υπήρξε ραγδαία πτώση στις διανυκτερεύσεις Αμερικανών στα αθηναϊκά ξενοδοχεία, οι οποίες αυξήθηκαν με θεαματικό τρόπο από τους Ολυμπιακούς Αγώνες και μετά, για να υποχωρήσουν ξανά το 2008.

Παρακάτω παρατίθεται πίνακας με την αναλογία των εθνικοτήτων και διανυκτερεύσεων την περίοδο 1999-2008 στην Αθήνα

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4-5

Μερίδιο εθνικοτήτων στις συνολικές ξενοδοχειακές διανυκτερεύσεις του Δήμου Αθηναίων την περίοδο 1999-2008

Πηγή: Πανεπιστήμιο Αιγαίου/Υπολογισμός βάσει στοιχείων της ΕΛ.ΣΤΑΤ

Ο ξενοδοχειακός κλάδος της Αθήνας και της Αττικής βρέθηκε μετά το 2000 αντιμέτωπος με συνεχή μείωση της πληρότητας. Η πρωτική πορεία ανεκόπη το 2005 και μέχρι το 2007 αναπληρώθηκε ένα μεγάλο μέρος της απώλειας. Μάλιστα, τα ξενοδοχεία που βρίσκονται στο Δήμο Αθηναίων σημείωσαν την υψηλότερή τους πληρότητα 60% το 2007. Από το 2008 παρατηρείται γενικευμένη πτώση, με τα ξενοδοχεία στη Νομαρχία Αθηνών να πετυχαίνουν το 2009 αρνητικό ρεκόρ με πληρότητα 47%, αντανακλώντας αντίστοιχη μείωση και για τα ξενοδοχεία στο Δήμο Αθηναίων (δεν έχουν δημοσιοποιηθεί σχετικά στοιχεία από την ΕΛ.ΣΤΑΤ).

Συνολικά για την Περιφέρεια Αττικής (πλην Νήσων) η πληρότητα υποχώρησε το 2008 στο 44%. Καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο 1998-2009, τα ξενοδοχεία του Δήμου Αθηναίων είχαν υψηλότερη πληρότητα από τα εκτός κέντρου ξενοδοχεία της Περιφέρειας Αττικής. Τα ανωτέρω στοιχεία καταδεικνύουν την επιρροή που είχε η παγκόσμια οικονομική κρίση η οποία έκανε εμφανέστατα τα αποτελέσματά της και στον τουριστικό κλάδο το 2008 στην Ελλάδα και εν προκειμένω στην Αττική. Δε θα μπορούσαμε να λησμονήσουμε το γεγονός ότι η παγκόσμια οικονομική κρίση έχει κάνει λιγότερο εμφανείς τις επιπτώσεις της στον τουρισμό καθ' ότι παρά τις οικονομικές δυσχέρειες, ένα μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού αναλογικά, θα διοργανώσει διακοπές, απλά, όπως υποστηρίζουν οι περισσότεροι tour-operators, θα ελαττώσουν το διάστημα των διακοπών τους. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες μπορεί να μην οδήγησαν σε μεγάλη αύξηση του ξενοδοχειακού δυναμικού της Αθήνας, ωστόσο επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό την ποιοτική σύνθεση αυτού. Στα ξενοδοχεία της Αθήνας σημειώθηκε μεγάλη μετατόπιση προς τις ανώτερες κατηγορίες των τεσσάρων και πέντε αστέρων, εξέλιξη στην οποία συνέτειναν οι πολλές ανακαινίσεις και αναβαθμίσεις ξενοδοχείων που έγιναν ενόψει αλλά και μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004. Το αθροιστικό μερίδιο των μονάδων τεσσάρων και πέντε αστέρων στις συνολικές ξενοδοχειακές κλίνες του Δήμου Αθηναίων ανερχόταν το 2000 στο 39%, για να φτάσει στο 48% το 2005 και στο 51% το 2009. Τα ξενοδοχεία ενός και δύο αστέρων ακολούθησαν αντίστροφη πορεία, με τη συμμετοχή τους να υποχωρεί από το 39% στο 29% μεταξύ 2000 και 2009. Το μερίδιο των ξενοδοχείων τριών αστέρων δεν παρουσίασε κάποια αξιόλογη μεταβολή.

4.6. Συνεδριακός Τουρισμός

Το 2009 κατεγράφησαν από την ICCA συνολικά 4.513 διεθνή συνέδρια στην Ευρώπη, περισσότερα σε απόλυτες τιμές από αυτά της προηγούμενης χρονιάς

αλλά χωρίς αντίστοιχη αύξηση του μεριδίου αγοράς της. Σε επίπεδο πόλεων, η Βιέννη, η Βαρκελώνη και το Παρίσι εναλλάσσονται στις πρώτες θέσεις της *ευρωπαϊκής κατάταξης* την τελευταία δεκαετία, ακολουθούμενες το 2009 από το Βερολίνο, την Κοπεγχάγη και τη Στοκχόλμη. Με εξαίρεση το 2008, η Βιέννη ήταν η πιο δημοφιλής πόλη για τη διοργάνωση διεθνών συνεδρίων στη διάρκεια της πενταετίας 2005-2009 τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Η Αθήνα βελτίωσε το 2008 σημαντικά τη θέση της τόσο στην παγκόσμια όσο και στην ευρωπαϊκή κατάταξη σε σχέση με τα προηγούμενα έτη, ωστόσο το 2009 παρά την μικρή αύξηση του αριθμού των συνεδρίων που φιλοξένησε, πέφτει από την 11η στη 14η θέση στην Ευρώπη σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της ICCA. Η γειτονική Κωνσταντινούπολη σημείωσε ελαφρώς καλύτερες επιδόσεις το 2009 πέφτοντας επίσης από την 11η στη 13η θέση, ενώ η Ρώμη διατήρησε τη 16η θέση. Αναφορικά με την περιοχή των Βαλκανίων και της κεντρικής και ανατολικής Μεσογείου, το 2009 η Λιουμπλιάνα βρίσκεται στην 35η θέση μεταξύ των ευρωπαϊκών συνεδριακών προορισμών, το Βελιγράδι στην 37η, η Αττάλεια στην 41η, το Βουκουρέστι στην 53η και η Σόφια στην 81η. Από τα στοιχεία της ICCA προκύπτει ότι τα συνέδρια που φιλοξενεί η Αθήνα υπερτριπλασιάστηκαν την τελευταία δεκαετία. Έτσι αυξήθηκε το μερίδιο της Αθήνας από το ένα τρίτο των συνολικών συνεδρίων της Ελλάδας κατά την προ των Ολυμπιακών Αγώνων περίοδο γύρω στο 50% από το 2004 και μετά, φτάνοντας το 59% το 2009 .

ΠΙΝΑΚΑΣ 4-3

Κατάταξη ευρωπαϊκών πόλεων με βάση τον αριθμό συνεδρίων για το 2009

Πόλη	Αριθμός συνεδρίων		Σειρά στην παγκόσμια κατάταξη		Σειρά στην ευρωπαϊκή κατάταξη	
	2009	2008	2009	2008	2009	2008
Βιέννη	160	139	1 ^η	1 ^η	1 ^η	2 ^η
Βαρκελώνη	135	136	2 ^η	3 ^η	2 ^η	3 ^η
Παρίσι	131	139	3 ^η	1 ^η	3 ^η	1 ^η
Βεραλίνα	129	100	4 ^η	5 ^η	4 ^η	4 ^η
Κοπεγχάγη	103	82	6 ^η	11 ^η	5 ^η	9 ^η
Στακχόλμη	102	87	7 ^η	7 ^η	6 ^η	6 ^η
Άμστερνταμ	98	87	8 ^η	7 ^η	7 ^η	6 ^η
Λισαβόνα	98	83	8 ^η	10 ^η	7 ^η	8 ^η
Βουδαπέστη	87	95	13 ^η	6 ^η	9 ^η	5 ^η
Μαδρίτη	87	65	13 ^η	22 ^η	9 ^η	14 ^η
Πράγα	86	74	15 ^η	13 ^η	11 ^η	10 ^η
Λανδία	83	68	16 ^η	19 ^η	12 ^η	13 ^η
Κωνσταντινούπολη	80	72	17 ^η	15 ^η	13 ^η	11 ^η
Αθήνα	75	72	20^η	15^η	14^η	11^η
Βρυξέλλες	73	65	21 ^η	22 ^η	15 ^η	22 ^η
Ρώμη	69	63	23 ^η	25 ^η	16 ^η	16 ^η
.
Λισαμπλιόνα	26	22	64 ^η	69 ^η	35 ^η	37 ^η
Βελιγράδι	25	13	68 ^η	120 ^η	37 ^η	67 ^η
Αγγλία	23	14	74 ^η	111 ^η	41 ^η	62 ^η
Βουκουρέστι	18	13	91 ^η	120 ^η	53 ^η	67 ^η
Οσλολανίκη	13	12	128^η	128^η	72^η	71^η
Σόφια	11	8	153 ^η	181 ^η	81 ^η	97 ^η
St. Julians (Μάλτα)	11	5	153 ^η	265 ^η	81 ^η	135 ^η
Ζάγκρεμπ	10	9	171 ^η	164 ^η	90 ^η	86 ^η
Λεμεσός	9	Απότρεα από 5	183 ^η	–	κάτω από την 96 ^η	–
Κρήτη	8	10	214^η	153^η	κάτω από την 96 ^η	78^η
Λευκωσία	7	Απότρεα από 5	231 ^η	–	κάτω από την 96 ^η	–
Σμύρνη, Βαλέτα	6	Απότρεα από 5	260 ^η	–	κάτω από την 96 ^η	–
Χανιά	5	Απότρεα από 5	288^η	–	κάτω από την 96 ^η	–
Ρόσας	Απότρεα από 5	5	–	265 ^η	–	135 ^η

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ICCA: Statistics Report – International Association Meetings Market 1999-2008 (2009); ICCA: Statistics Report 2009 (2010); ICCA: Statistics Report – International Association Meetings Market 2000-2009 (2010)

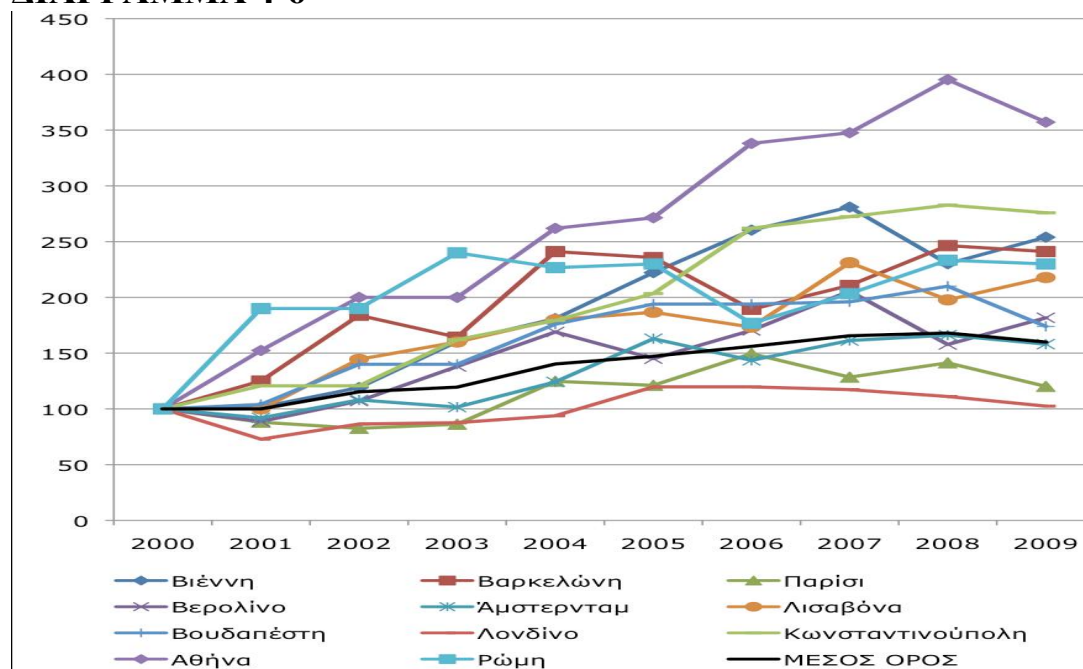
Αν μη τι άλλο είναι εμφανής η αύξητική τάση των συνεδρίων που έλαβαν χώρα στην Αθήνα καθώς μόλις μέσα σε ένα χρόνο κατάφερε να σκαρφαλώσει 5 θέσεις και να φτάσει στην 15^η πανευρωπαϊκά.

Την περίοδο 2000-2008 παρατηρήθηκε αύξηση του αριθμού των διεθνών συνεδρίων σε όλες τις πόλεις, με μια μικρή κάμψη το έτος 2009. Στο κλείσιμο

της δεκαετίας, το Λονδίνο σημειώνει ελάχιστη ποσοστιαία αύξηση σε σχέση με το έτος βάσης (μόλις 2%) και ακολουθεί το Παρίσι με μια αύξηση της τάξης του 20%. Παρατηρείται, επίσης, ότι ο αριθμός συνεδρίων της Βιέννης και της Βαρκελώνης, που εναλλάσσονται στις πρώτες θέσεις, υπερδιπλασιάστηκε την τελευταία δεκαετία, ενώ το ίδιο συνέβη και στην περίπτωση της Ρώμης και της Λισαβόνας. Εδώ παρουσιάζει ενδιαφέρον το γεγονός ότι η μεταβολή στον αριθμό των συνεδρίων της Βιέννης, του Παρισιού, του Βερολίνου και της Βαρκελώνης χαρακτηρίζεται από σημαντικές διακυμάνσεις. Αξιοσημείωτες είναι όμως και οι περιπτώσεις της Κωνσταντινούπολης και της Αθήνας που, παρόλο που βρίσκονται στις χαμηλότερες θέσεις της κατάταξης μεταξύ των έντεκα πόλεων, σημειώνουν σταθερά ανοδική πορεία σε όλη τη διάρκεια της δεκαετίας και είναι αυτές με τις μεγαλύτερες ποσοστιαίες αυξήσεις σε σύγκριση με το έτος βάσης. *Ιδιαίτερα για την Αθήνα διαπιστώνεται ότι έχει υπερτριπλασιάσει τα συνέδριά της συγκριτικά με το 2000 και παρουσιάζει τη μεγαλύτερη ανάπτυξη συγκριτικά με τις άλλες πόλεις*, ενώ η αύξηση του αριθμού των συνεδρίων που σημειώθηκε κατά την προολυμπιακή περίοδο οδήγησε σε μια σταθεροποίηση σε αυτά τα υψηλά επίπεδα μετά τους Αγώνες και σε μια περαιτέρω ενίσχυση της θέσης της τα τελευταία έτη.

Μεταβολή στον αριθμό διεθνών συνεδρίων στην Αθήνα και σε 10 άλλους ανταγωνιστικούς προορισμούς έναντι του έτους βάσης 2000 σύμφωνα με την κατάταξη της ICCA (τιμή του έτους βάσης = 100)

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4-6

Πηγή: Πανεπιστήμιο Αιγαίου/Υπολογισμός βάσει στοιχείων της ICCA

4.7.Επισκεψιμότητα αρχαιολογικών χώρων

Μετά το 2000 υπήρξε μια περίοδος μείωσης της επισκεψιμότητας σε όλα τα αξιοθέατα της Αττικής που διήρκεσε μέχρι το 2003. Συγκεκριμένα, οι συνολικά 2,2 εκ. επισκέπτες μουσείων και αρχαιολογικών χώρων το 2000 μειώθηκαν τρία χρόνια αργότερα στους 1,8 εκ. επισκέπτες. Ωστόσο, το ολυμπιακό έτος υπερκαλύφθηκε αυτή η μείωση, με τον αριθμό εισιτηρίων να φτάνει τα 2,3 εκ. Η αύξηση του 2004 οφείλεται ως επί το πλείστον στην Εθνική Πινακοθήκη που φιλοξένησε μια δημοφιλή περιοδική έκθεση, ενώ η αύξηση από το 2005 και μετά οφείλεται σε μια ραγδαία άνοδο της επισκεψιμότητας στους αρχαιολογικούς χώρους και ιδίως στην **Ακρόπολη**.

Μετά την πολύ καλή τριετία 2005-2007 ακολούθησε ξανά μια περίοδος κάμψης της επισκεψιμότητας τα έτη 2008 και 2009 στους περισσότερους αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία (με εξαίρεση την πολύ καλή πορεία του **Μουσείου Μπενάκη**). Η άνοδος των συνολικών εισιτηρίων στο επίπεδο-ρεκόρ των 3,36 εκ. για το 2009 οφείλεται αποκλειστικά και μόνο στο άνοιγμα του νέου **Μουσείου της Ακρόπολης** που προσέλκυσε πάνω από 810 χιλιάδες επισκέπτες στους τέσσερις πρώτους μήνες λειτουργίας του. Η Ακρόπολη αποτελεί εκείνο το αξιοθέατο της πόλης που αντανακλά με τον καλύτερο δυνατό τρόπο την εξέλιξη του αθηναϊκού τουρισμού, δεδομένου ότι η μεγάλη πλειοψηφία των επισκεπτών της Ακρόπολης είναι είτε τουρίστες που διαμένουν στα ξενοδοχεία της πόλης είτε επιβάτες κρουαζιερόπλοιων. Αντιθέτως, άλλα αξιοθέατα της πρωτεύουσας προσελκύουν κυρίως Αθηναίους ως επισκέπτες. Αυτό ισχύει λ.χ. για την Εθνική Πινακοθήκη καθώς και για άλλους επισκέψιμους χώρους που δεν καλύπτονται από τις στατιστικές της ΕΣΥΕ (π.χ. Πλανητάριο, Ελληνικός Κόσμος, Κέντρο ΓΑΙΑ).

Στην περίπτωση, λοιπόν, της **Ακρόπολης** καταγράφονται από το 2005 και μετά τρία διαδοχικά ρεκόρ δεκαετίας στην επισκεψιμότητα, με τις πωλήσεις του ενιαίου εισιτηρίου να φτάνουν το 2007 σχεδόν στα 1,8 εκ. τεμάχια. Αυτή η επίδοση ισοδυναμεί με αύξηση 70% στα εισιτήρια της Ακρόπολης μόλις σε τέσσερα χρόνια, δηλ. από το αρνητικό ρεκόρ του 2003 μέχρι το θετικό ρεκόρ του 2007. Τα επόμενα δύο χρόνια υπήρξε μια κάμψη στην επισκεψιμότητα.

Απογοητευτικοί ήταν οι αριθμοί των επισκεπτών στα μουσεία και στους αρχαιολογικούς χώρους κατά τους πρώτους εννέα μήνες του 2008 σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2007. Η πτώση είναι πολύ μεγάλη σε εισιτήρια

και, φυσικά, σε έσοδα, αφού, όπως προκύπτει από τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας για το διάστημα Ιανουαρίου- Σεπτεμβρίου, παρατηρήθηκε στα μεν μουσεία μείωση κατά 23%, στους δε αρχαιολογικούς χώρους πτώση κατά 15,6%. Ως προς τον αριθμό των επισκεπτών αυτό μεταφράζεται σε 1.612.662 άτομα που επισκέφθηκαν τα μουσεία το 2008, σε αντίθεση με τα 2.093.230 που τα είχαν επισκεφθεί κατά το αντίστοιχο διάστημα του 2007. Τους αρχαιολογικούς χώρους εξάλλου επισκέφθηκαν 5.280.619 άτομα το 2008, ενώ το 2007 ο αριθμός των επισκεπτών ήταν 6.256.575. Το γεγονός μάλιστα ότι τα νούμερα είναι σταθερά αρνητικά τα τελευταία τέσσερα χρόνια σημαίνει ότι η μεγάλη επένδυση που έγινε από το υπουργείο Πολιτισμού στην ανακαίνιση μουσείων και αρχαιολογικών χώρων ή στην κατασκευή και διαμόρφωση νέων έπεσε στο κενό. Όχι μόνο δεν ήρθε η αναμενόμενη ανταπόκριση αλλά, αντιθέτως, η πτώση προστίθεται κάθε χρόνο στην προηγούμενη.

Μειωμένος κατά 35% ήταν ο αριθμός των επισκεπτών του Μουσείου των Δελφών μεταξύ Ιανουαρίου και Σεπτεμβρίου 2008 σε σύγκριση με το αντίστοιχο προπέρσινο διάστημα (ΠΡΙΣΜΑ) .Συγκεκριμένα, μείωση επισκεπτών κατά 37% παρατηρήθηκε στο Μουσείο της Αρχαίας Ολυμπίας, κατά 35% στο Μουσείο των Δελφών, κατά 28,9% στο Εθνικό Αρχαιολογικό, κατά 25,5% στο Παλάτι των Ιπποτών της Ρόδου, ενώ στο Μουσείο της Ρόδου υπήρξε αύξηση κατά 14%. Τη διαφορά κάνει εδώ το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου με αύξηση 60%, η οποία όμως είναι πλασματική, δεδομένου ότι πέρυσι ήταν κλειστό. Στους αρχαιολογικούς χώρους τη μεγαλύτερη πτώση εμφανίζει η Αρχαία Κόρινθος με μείωση κατά 37%. Ακολουθούν, επίσης με πτώση, η Επίδαυρος (-32%), το Σούνιο (-31,3%), οι Δελφοί (-30,3%), ο Μυστράς (-23%), οι Μυκήνες (20%), η Φαιστός (-19,8%), η Κνωσός (-11,7%), η Κάμειρος (-10,2%) και η Ακρόπολη (-8,3%). Η μοναδική αύξηση που καταγράφεται, κατά 10,4%, αφορά την Αρχαία Ολυμπία, την οποία προφανώς επισκέφθηκαν αρκετοί για να δουν αν πρασίνισε από τις πυρκαγιές του 2007-αλλά τα μουσεία της δυστυχώς δεν τους τράβηξαν. Έλλειψη βασικών προϋποθέσεων Η μικρότερη πτώση που εμφανίζουν οι αρχαιολογικοί χώροι συγκριτικά με τα μουσεία παρουσιάζεται σε κάθε μέτρηση. Το φαινόμενο- αν μπορεί να χαρακτηριστεί έτσι- έχει να κάνει, κατά την εκτίμηση των αρχαιολόγων, με την ευκολία πρόσβασης και παραμονής σε έναν υπαίθριο χώρο, σε αντίθεση με τον κλειστό κόσμο ενός μουσείου, όπου ασφαλώς τίθενται διαφορετικοί όροι επίσκεψης. Και εδώ βεβαίως βρίσκεται η πρόκληση για την άρση των λόγων που απομακρύνουν τον επισκέπτη από το μουσείο. Τα

ελκυστικά μουσεία, που προσεγγίζουν το αντικείμενό τους πολύπλευρα προσφέροντας τη δυνατότητα για σφαιρική και διαχρονική αντιμετώπιση των θεμάτων, οι εφαρμογές των σύγχρονων τεχνολογιών, η διοργάνωση εκδηλώσεων ώστε να γίνονται προσιτά στο κοινό, τα καλά οργανωμένα πωλητήρια και αναψυκτήρια είναι στοιχεία απαραίτητα για κάθε μουσειακό ίδρυμα. Αλλά είναι λίγα τα ελληνικά μουσεία που πληρούν τις ανωτέρω προϋποθέσεις.

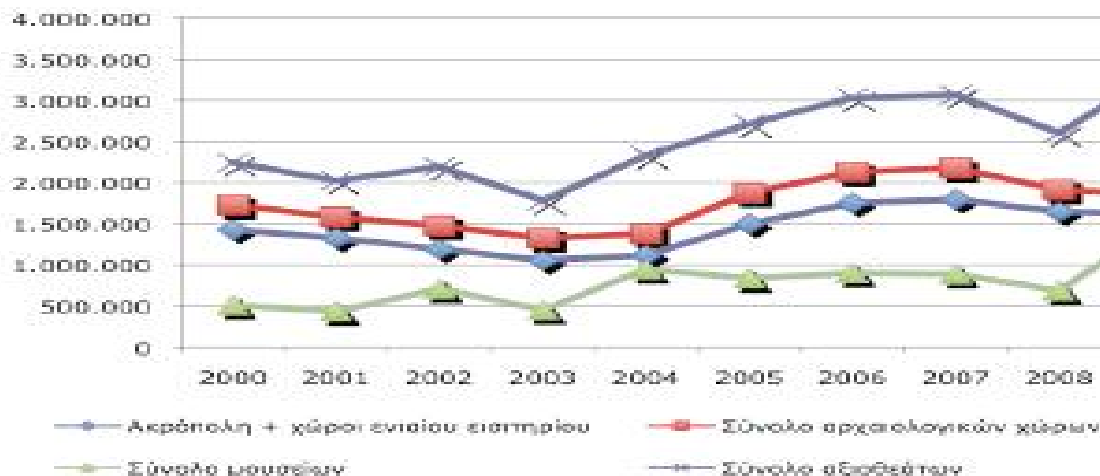
Το ωράριο των μουσείων αποτελεί εξάλλου βασικό μειονέκτημα της λειτουργίας τους. Η αιτία του βρίσκεται στην έλλειψη αρχαιοφυλάκων και αυτή με τη σειρά της στην αδυναμία του υπουργείου Πολιτισμού να προσλάβει όσους απαιτούνται. Έτσι, τον χειμώνα τα μουσεία και οι αρχαιολογικοί χώροι κλείνουν στις 2 το μεσημέρι, ενώ το καλοκαίρι στις 5 το απόγευμα. Ειδικά μάλιστα για το 2008 η θερινή περίοδος, αντί για τον Απρίλιο, ξεκίνησε τον Ιούνιο.

4.8.Προς μελέτη η ανάκαμψη του Σεπτεμβρίου 2008

Ο Σεπτέμβριος του 2008 παρουσίασε μικρότερη μείωση σε σύγκριση με εκείνον του 2007, γεγονός που αξίζει να μελετηθεί από τους αναλυτές του υπουργείου Πολιτισμού. Είναι αλήθεια ότι η επισκεψιμότητα των αρχαίων σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με τον τουρισμό, ωστόσο η μείωσή του δεν μπορεί να χρησιμοποιείται από το υπουργείο Πολιτισμού ως άλλοθι για το μερίδιο που του αναλογεί στην ανασυγκρότησή τους και στην προσέλκυση κοινού. Ας μην ξεχνούν ότι υπάρχουν και οι έλληνες επισκέπτες, στους οποίους φαίνεται ότι ιδιαίτερα θα πρέπει να στραφούν τώρα.

Εισιτήρια στους αρχαιολογικούς χώρους και τα μουσεία της Αττικής κατά την περίοδο 2000-2009 (Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ)

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4-7

Πηγή: Πανεπιστήμιο Αιγαίου/Υπολογισμός βάσει στοιχείων της ΕΛ.ΣΤΑΤ

4.9. Έρευνα μεταξύ των ξενοδοχείων Αττικής και Αθήνας

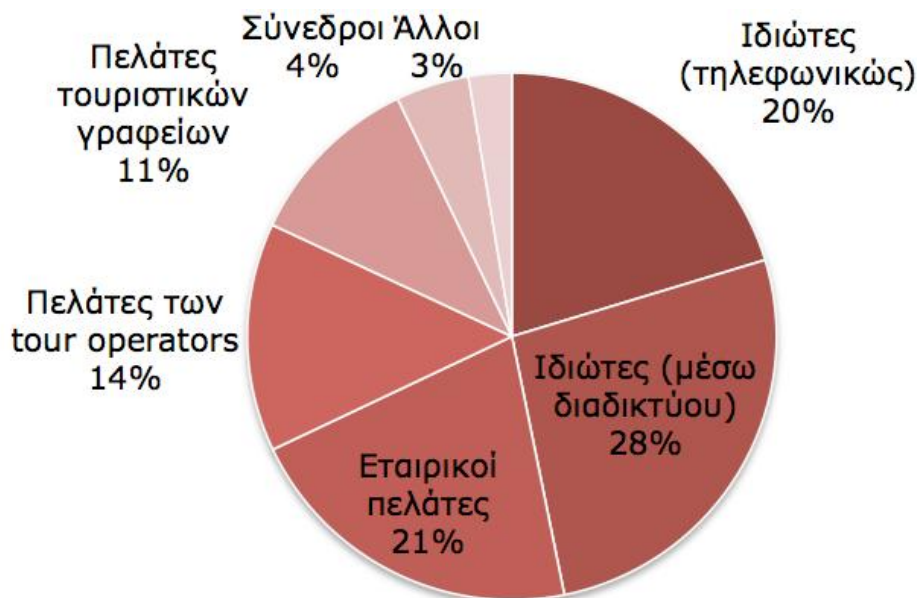
Για την απόκτηση πληρέστερης εικόνας ως προς την πορεία του τουρισμού στην Αθήνα και την Αττική διενεργήθηκε μια έρευνα στα ξενοδοχεία της περιοχής. Οι στόχοι της έρευνας ήταν η καταγραφή της σύνθεσης της πελατείας στα ξενοδοχεία της περιοχής, η καταγραφή βασικών δεικτών για τις επιδόσεις των ξενοδοχείων, ο εντοπισμός διαγραφόμενων τάσεων στην τουριστική κίνηση της Αθήνας και της Αττικής καθώς και η καταγραφή προτάσεων από πλευράς επιχειρηματιών σε σχέση με την τουριστική προβολή της Αθήνας και της Αττικής. Στην έρευνα έλαβαν μέρος συνολικά 41 επιχειρήσεις όλων των κατηγοριών που αντιπροσωπεύουν ένα αθροιστικό δυναμικό 6.548 κλινών, δηλ. το 12,2% της συνολικής ξενοδοχειακής δυναμικότητας της ηπειρωτικής Αττικής όπως καταγράφεται από το Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος. Οι απαντήσεις που δόθηκαν στο ερώτημα «Τι ποσοστό των συνολικών διανυκτερεύσεων που πραγματοποιήθηκαν το τελευταίο δωδεκάμηνο στο κατάλυμά σας αντιστοιχεί στις ακόλουθες κατηγορίες πελατών;»

Με βάση τις κρατήσεις προκύπτει ότι σχεδόν οι μισοί πελάτες των ξενοδοχείων της Αττικής είναι ιδιώτες που κάνουν τις κρατήσεις τους είτε τηλεφωνικώς (αντιστοιχούν στο 20% των συνολικών διανυκτερεύσεων) είτε μέσω διαδικτύου (28%). Σημαντικό είναι το μερίδιο των εταιρικών πελατών (21%), οι δε μετέχοντες σε κάποιο συνέδριο αναλογούν στο 4% των συνολικών διανυκτερεύσεων. Οι κρατήσεις μέσω τουριστικών γραφείων αντιστοιχούν στο

11% των συνολικών διανυκτερεύσεων, ενώ η συμμετοχή των διανυκτερεύσεων που προέρχονται από τους tour operators ανέρχεται στο 14%.

Με βάση το σκοπό του ταξιδιού προκύπτει ότι σχεδόν οι μισές διανυκτερεύσεις – το 48% – αναλογούν στους ξενοδοχειακούς πελάτες που έρχονται στην Αττική στο πλαίσιο ενός επαγγελματικού ταξιδιού. Όσοι πραγματοποιούν ταξίδι αναψυχής εισφέρουν το 42% των συνολικών διανυκτερεύσεων. **Αυξητική τάση** παρουσιάζουν οι κρατήσεις ιδιωτών μέσω διαδικτύου καθώς και τα επαγγελματικά ταξίδια, ενώ αρκετοί ξενοδόχοι διαπιστώνουν μίαν υποχώρηση στα ταξίδια αναψυχής όπως και στις κρατήσεις μέσω τουριστικών γραφείων.

Ποσοστό των συνολικών διανυκτερεύσεων που αντιστοιχεί σε διαφορετικές κατηγορίες πελατών βάσει προέλευσης των κρατήσεων ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4-8

Πηγή: Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Προηγουμένως κάναμε αναφορά στα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της Περιφέρειας Αττικής-Αθήνας. Σε αυτό το σημείο θα υπογραμμίσουμε τα δυνατά

και αδύνατα σημεία του Νομού Αττικής-Αθήνας από τη σκοπιά των tour-operators

4.10.Δυνατά-Αδύνατα σημεία της Αθήνας-Αττικής από την σκοπιά των tour operators

Δυνατά σημεία της Αθήνας-Αττικής

- ✚ Τα ιστορικά μνημεία (ιδίως η Ακρόπολη) και μουσεία (ιδίως Μουσείο Μπενάκη και Εθνικό Αρχαιολογικό).
- ✚ Η ιστορία και πολιτισμός της πόλης.
- ✚ Θέματα life style όπως καλό φαγητό, νυχτερινή διασκέδαση και αγορές.
- ✚ Το κλίμα.
- ✚ Οι γραφικές γειτονιές όπως η Πλάκα και το Μοναστηράκι.
- ✚ Οι ζεστοί και φιλόξενοι κάτοικοι.
- ✚ Η μεγάλη γκάμα ξεναγήσεων και δραστηριοτήτων.
- ✚ Η ποιότητα των ξενοδοχείων.
- ✚ Οι συγκοινωνιακές υποδομές (ιδίως το μετρό), η ασφάλεια, η εγγύτητα στη θάλασσα κοκ.
- ✚ Ύπαρξη νησιών κοντά στην πρωτεύουσα

Αδύνατα σημεία της Αθήνας-Αττικής

- ✚ Η κυκλοφοριακή συμφόρηση.
- ✚ Η μόλυνση της ατμόσφαιρας και ηχορύπανση.
- ✚ Έλλειψη «πράσινων» χώρων.
- ✚ Το κόστος υπηρεσιών.

Η καθαριότητα και η εικόνα της πόλης ιδίως στην περιοχή της Ομόνοιας, μη φιλικό και μη εξυπηρετικόί άνθρωποι, ταξί, ποιότητα των ξενοδοχείων κοκ. Σε έρευνα που έγινε από την Metron Analysis εκτιμάται ότι η ζήτηση για ταξίδια στην Αθήνα μετά το τέλος των Ολυμπιακών Αγώνων έως το 2012 θα αυξηθεί κατά 35% ενώ κατά 52% θα παραμείνει σταθερή.

4.11.Βαθμός ικανοποίησης των επισκεπτών

Παρακάτω παραθέτονται οι επιδόσεις της Αττικής ως προς το βαθμό ικανοποίησης των επισκεπτών όπου παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό

δηλώνει πολύ ικανοποιημένο και αρκετά ικανοποιημένο και υπάρχει ένα μικρό ποσοστό τις τάξεως του 0,3% που δηλώνει πολύ δυσαρεστημένο. Σημεία σύγκλισης ερευνών **Metron Analysis** και **ΕΞΑ/GBR**:

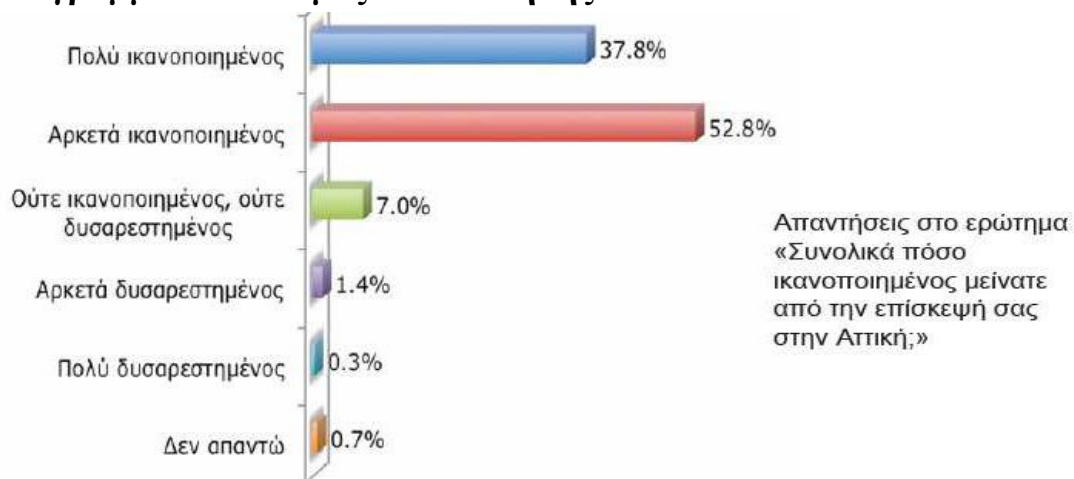
1. Οι τουρίστες που έρχονται στην Αθήνα φεύγουν ικανοποιημένοι από την επίσκεψή τους σε ποσοστό περί το 90%.

2. Η πολιτιστική κληρονομιά αποτελεί το βασικό κίνητρο της επίσκεψής τους και το στοιχείο που τους δίνει τη μεγαλύτερη ικανοποίηση. Στον υψηλό βαθμό ικανοποίησης συντελεί επίσης η ιδιοσυγκρασία των Αθηναίων και οι βελτιωμένες υποδομές.

3. Ως αδύνατα σημαία εμφανίζονται τα γνωστά περιβαλλοντικά προβλήματα και οι υψηλές τιμές.

4. Η Αθήνα εμφανίζεται ως ένας μάλλον μονοδιάστατος προορισμός, αφού οι επισκέπτες της εστιάζουν την προσοχή τους στα πολιτιστικά μνημεία του παρελθόντος, αγνοώντας πολλές άλλες ελκυστικές πτυχές της Πρωτεύουσας. Αυτή η εικόνα σαφώς και αδικεί την Αθήνα και αποτελεί το σημείο που χρήζει ριζικής βελτίωσης. Παρακάτω παραθέτονται οι επιδόσεις της Αττικής ως προς το βαθμό ικανοποίησης των επισκεπτών όπου παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό δηλώνει πολύ ικανοποιημένο και αρκετά ικανοποιημένο και υπάρχει ένα μικρό ποσοστό τις τάξεως του 0,3% που δηλώνει πολύ δυσαρεστημένο.

Διάγραμμα 4.9. Βαθμός ικανοποίησης επισκεπτών

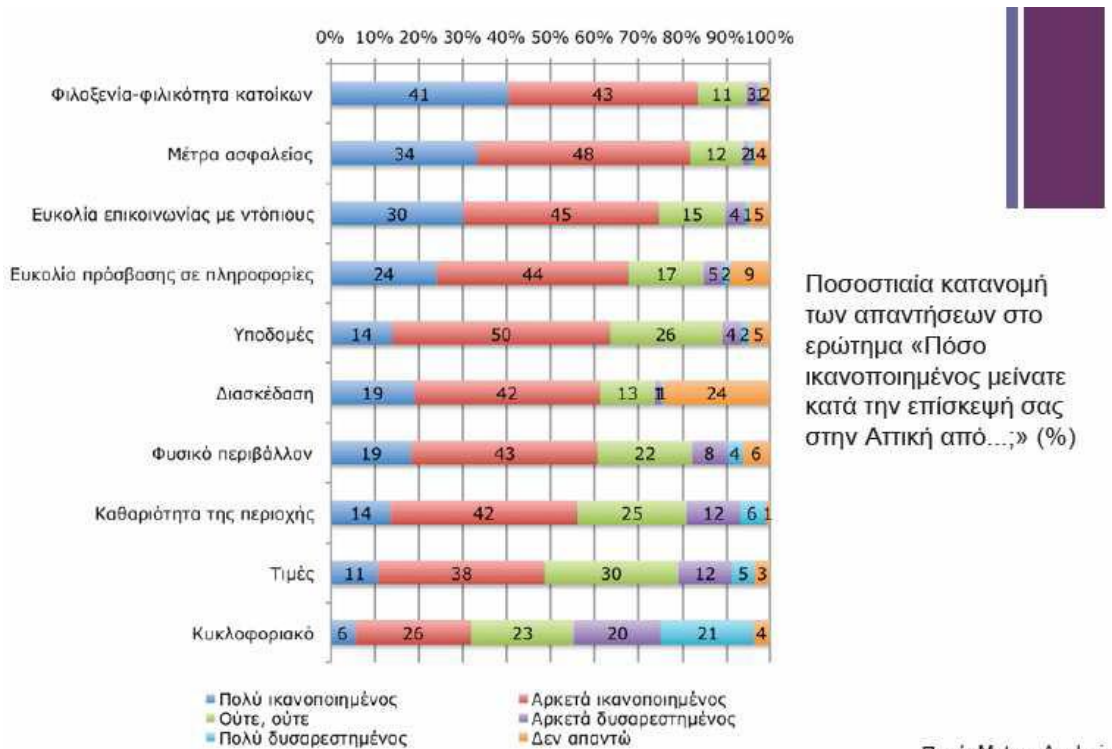

Πηγή:Metron analysis

Ακολουθεί η ποσοστιαία κατανομή των απαντήσεων στο ερώτημα "Πόσο ικανοποιημένος μείνατε κατά την επίσκεψή σας στην Αττική" λαμβάνοντας υπόψη και παραμέτρους όπως την φιλοξενία και την φιλικότητα των κατοίκων, τα μέτρα ασφαλείας που υπάρχουν, την διασκέδαση, τις υποδομές, κ.α. όπου παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό δηλώνει πολύ ικανοποιημένο και

αρκετά ικανοποιημένο ενώ ο μεγαλύτερος βαθμός δυσαρέσκειας εντοπίζεται στο πρόβλημα του κυκλοφοριακού.

Γράφημα 4.1. Ποσοστιαία κατανομή βαθμού ικανοποίησης επισκεπτών

4.12.Συμπεράσματα-Προτάσεις

Εξετάζοντας την πορεία της τελευταίας δεκαετίας, μπορεί κανείς να εντοπίσει τις εξής **τρεις διακριτές περιόδους** για τον τουρισμό της Αθήνας:

2000-2003: Μεγάλη κάμψη στην τουριστική κίνηση της Αθήνας και της Αττικής

2004-2007: Ανάκαμψη της τουριστικής κίνησης μετά τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων

2008-2010: Εκ νέου υποχώρηση της τουριστικής κίνησης κυρίως με μείωση στους ξένους επισκέπτες

Η πτώση της τουριστικής κίνησης που ξεκίνησε το 2008 μπορεί να αποδοθεί σε τρία βασικά αίτια:

- στην εξάντληση της ώθησης που προσέδωσαν οι Ολυμπιακοί Αγώνες στον τουρισμό της Αθήνας, ιδίως μετά τη φιλοξενία τους το 2008 από το Πεκίνο, όπως δείχνει η επιδείνωση όλων των τουριστικών δεικτών της Πρωτεύουσας
- στην εμφάνιση εξωγενών επιδράσεων και κυρίως στην επίδραση της παγκόσμιας οικονομικής ύφεσης που εκδηλώθηκε το 2008
- στον καταγισμό αρνητικής δημοσιότητας για την Αθήνα και την Ελλάδα που επέφεραν τα επεισόδια του Δεκεμβρίου 2008 και τα μετέπειτα γεγονότα,

Η μείωση της τουριστικής κίνησης συνεχίζεται και το 2010. Σύμφωνα με ανακοίνωση της Ένωσης Ξενοδόχων Αθηνών-Αττικής τον Οκτώβριο του 2010, τα έσοδα των ξενοδοχείων μειώθηκαν το εννιάμηνο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου 2010 κατά 6,7% σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2009, μείωση που προστίθεται στην κάμψη της κίνησης και των εσόδων των προηγούμενων δύο ετών. Την ίδια στιγμή καταγράφεται αύξηση στα έσοδα των ξενοδοχείων σε άλλες ευρωπαϊκές μεγαλουπόλεις, οι οποίες δείχνουν πλέον να ξεπερνούν τις συνέπειες της παγκόσμιας οικονομικής ύφεσης. Αυτές οι αρνητικές εξελίξεις επηρεάζουν την τουριστική κίνηση της Αττικής με δύο τρόπους:

- Η εκτεταμένη διεθνής αρνητική δημοσιότητα για την Ελλάδα και την Αθήνα αποθαρρύνει τους *ξένους* να επισκεφτούν την Πρωτεύουσα.
- Η βαθιά οικονομική ύφεση της ελληνικής οικονομίας επηρεάζει *τα ταξίδια των Ελλήνων* που αποτελούν τη σημαντικότερη τουριστική πελατεία της Αθήνας και της Αττικής.

Υπό τις παρούσες συνθήκες οι προοπτικές για τον αθηναϊκό τουρισμό είναι μάλλον αρνητικές εάν δεν ληφθεί κάποια σημαντική πρωτοβουλία από τους τοπικούς – δημόσιους και ιδιωτικούς – φορείς ή τον ΕΟΤ.

Ένα νέο δεδομένο είναι η διοικητική μεταρρύθμιση που προωθείται στο πλαίσιο του «Καλλικράτη» με τη συνένωση Δήμων και την απορρόφηση των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων από τις Περιφέρειες. Εάν δεν υπάρξουν επιπλοκές και καθυστερήσεις κατά τη μετάβαση στις νέες δομές, τότε θα μπορούσε να προκύψει ένα ευνοϊκότερο πλαίσιο σύμπραξης των τοπικών φορέων για την αποτελεσματικότερη τουριστική ανάπτυξη και προβολή της Αθήνας. Αντί της πολυδιάσπασης της ευρύτερης μητροπολιτικής περιοχής της Αθήνας σε τέσσερις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, πλέον θα υπάρχει μία ενιαία διοικητική υπόσταση στο πλαίσιο της Περιφέρειας Αττικής. Αυτό μπορεί να

συμβάλλει στη συνένωση δυνάμεων και σε μια κοινή προσπάθεια προσέλκυσης τουριστών, ώστε να σταματήσουν οι μικρής εμβέλειας και συνήθως αποσπασματικές ενέργειες των αυτοδιοικητικών φορέων. Είναι χαρακτηριστικό ότι στη φετινή έκθεση ITB του Βερολίνου υπήρχαν τρία διαφορετικά περίπτερα των αυτοδιοικητικών και τουριστικών φορέων της Αττικής αντί να επιδιωχθεί μια ενιαία και πιο δυναμική παρουσία της Αθήνας και της Αττικής που θα είχε επιφέρει παράλληλα την καλύτερη αξιοποίηση των διαθέσιμων κονδυλίων. Η προσέλκυση νέας τουριστικής πελατείας –ενόψει μάλιστα της αναμενόμενης απώλειας ελληνικής τουριστικής πελατείας λόγω ύφεσης – αποτελεί υπό τις παρούσες συνθήκες τη βασική προτεραιότητα για τον τουρισμό της Αθήνας. Για την επίτευξη αυτής της στρατηγικής περιγράφεται στη μελέτη ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα με δύο κύριους άξονες δράσης:

- **Άξονας Δράσης Α':** Ανάπτυξη Τουριστικών Προϊόντων
- **Άξονας Δράσης Β':** Ενέργειες Προώθησης και Προβολής

Προκειμένου να γίνει εξαρχής αποδεκτός ο ηγετικός ρόλος της ΕΤΟΑΑ στην κοινή προσπάθεια όλων των φορέων της Αττικής για την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής, θα πρέπει να επεκτείνει το σχέδιο δράσης της με ξεκάθαρους ρόλους για όλους τους εμπλεκόμενους φορείς (όπως λ.χ. τους άλλους Δήμους του Λεκανοπεδίου) και θα πρέπει να τονίσει τα οφέλη που θα φέρει η κοινή προσπάθεια για κάθε φορέα. Ουσιαστικά, η ΕΤΟΑΑ καλείται να παρουσιάσει **ένα ενιαίο όραμα για την τουριστική ανάπτυξη της Αθήνας και της Αττικής** και να διεκδικήσει την υλοποίησή του στο πλαίσιο μιας συλλογικής προσπάθειας αντίστοιχης της πολιτικής που υλοποιούν εδώ και δεκαετίες όλοι οι πλέον επιτυχημένοι αστικοί προορισμοί της Ευρώπης. Θα πρέπει συνεπώς να αναδειχθεί η καταλληλότητα της ΕΤΟΑΑ ως του συλλογικού τουριστικού οργανισμού Αθήνας και Αττικής. Σε αυτό συνηγορούν τα εξής:

- Η ΕΤΟΑΑ εκπροσωπεί το Δήμο Αθηναίων που συγκεντρώνει τα δύο τρίτα της συνολικής τουριστικής κίνησης στην ηπειρωτική Αττική.
- Αποτελεί το μοναδικό επαγγελματικά διαρθρωμένο οργανισμό στην Αττική που είναι στελεχωμένος με επαγγελματίες της επικοινωνίας και του τουριστικού μάνατζμεντ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

5.1.ΠΕΠ Αττικής 2007-2013

Το νέο πρόγραμμα για την Αττική επαναβεβαιώνει το **στρατηγικό όραμα** για την Αττική: να καταστεί ευρωπαϊκή μητρόπολη στο χώρο της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και της Μεσογείου. Το όραμα αυτό διαρθρώνεται σε πέντε άξονες προτεραιοτήτων με γενικούς και ειδικούς στόχους.

Ο πρώτος άξονας προτεραιοτήτων αναφέρεται στην **ενίσχυση των υποδομών προσπελασιμότητας** και ενέργειας με ειδικούς στόχους την ανάπτυξη και αναβάθμιση των αστικών μεταφορών, τα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών και ενέργειας, την ολοκλήρωση και τον εκσυγχρονισμό του ηλεκτρικού δικτύου, την ανάπτυξη συνδυασμένων μεταφορών και την επέκταση των περιφερειακών οδικών αξόνων. Αυτός ο άξονας προτεραιοτήτων συγκεντρώνει συνολική χρηματοδότηση 844.000.000 ευρώ, ποσό που αντιστοιχεί στο 27,6% της συνολικής χρηματοδότησης του ΠΕΠ Αττικής. Με άλλα λόγια, περισσότερα από ένα στα τέσσερα ευρώ χρηματοδότησης θα δοθούν για υποδομές μεταφορών και ενέργειας.

Ο δεύτερο άξονας προτεραιοτήτων αναφέρεται στην **αιφόρο ανάπτυξη και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής** με ειδικούς στόχους στη διαχείριση υδάτινων πόρων, προώθηση της βιοποικιλότητας και αναβάθμιση σειράς υποδομών-υγείας, κοινωνικών, πολιτιστικών, τουριστικών και εκπαιδευτικών. Αυτός ο άξονας συγκεντρώνει συνολική χρηματοδότηση 1.284.000.000 ευρώ, ποσό που αντιστοιχεί στο 43% του συνολικού ΠΕΠ, σχεδόν δηλαδή τη μισή χρηματοδότηση.

Ο τρίτος άξονας προτεραιοτήτων αναφέρεται στην **ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, της καινοτομίας και της ψηφιακής σύγκλισης** με ειδικούς στόχους την προώθηση χρήσης τεχνολογίας πληροφορικής και επικοινωνίας, μετατροπή της γνώσης σε καινοτομία, επενδύσεις σε επιχειρήσεις για σύνδεση με έρευνα και τεχνολογία, ενίσχυση δικτύωσης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, ενίσχυση πρόσβασης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων σε σύγχρονα χρηματοοικονομικά εργαλεία, χωροταξική διευθέτηση βιομηχανίας και πράσινη επιχειρηματικότητα, αναβάθμιση τουριστικών υπηρεσιών και

προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Αυτός ο άξονας συγκεντρώνει συνολική χρηματοδότηση 718.000.000 ευρώ, ποσό που αντιστοιχεί στο 23,5% του συνολικού ΠΕΠ.

Ο τέταρτος άξονας προτεραιοτήτων αναφέρεται στην **αναζωογόνηση αστικών περιοχών** (πολεοδομική, κοινωνική, οικονομική) με έμφαση στην ενίσχυση του αστικού πρασίνου και την ανάπτυξη ποικίλων δραστηριοτήτων (πολιτιστικών, τουριστικών, επιχειρηματικών). Ο άξονας αυτός συγκεντρώνει μόλις 188.000.000 ευρώ, ποσοστό δηλαδή 6,1% του συνολικού ΠΕΠ. Τέλος, ένα ποσό 17.000.000 ευρώ, περίπου το 0,5% του ΠΕΠ θα δαπανηθεί στην τεχνική υποστήριξη του προγράμματος.

Η σύγκριση του ΠΕΠ Αττικής 2007-2013 με το προηγούμενο της περιόδου 2000-2006 σε συνδυασμό με τη συνολική φιλοσοφία της ελληνικής περιφερειακής πολιτικής, τις αλλαγές στην ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική και τις σημερινές συνθήκες στους ΟΤΑ της χώρας μας οδηγεί στην αναγνώριση «απειλών» για την κοινωνική ανάπτυξη της Δυτικής Αττικής και των Δήμων της:

α) Η κυριαρχία των επενδύσεων στις υποδομές μπορεί να είναι αναγκαία προϋπόθεση οικονομικής ανάπτυξης αλλά όχι και επαρκής. Η μέχρι σήμερα εμπειρία στην Ελλάδα δείχνει δύσκολα διαχέονται αναπτυξιακά οφέλη σε βραδυπορούσες περιοχές με προβλήματα κοινωνικού αποκλεισμού. Δεν θα πρέπει να ξεχνάμε επίσης και την τεράστια περιβαλλοντική επίπτωση των έργων υποδομών (μεταφορών και ενέργειας). Σύμφωνα με την ίδια την Αρχή Περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η έμφαση στις υποδομές για κάποιες περιοχές σημαίνει συσσώρευση περιβαλλοντικής υποβάθμισης και γενικότερης υποβάθμισης της ποιότητας ζωής (EEA, “Transport and environment: on the way to an new common transport policy”, *EEA Report 1/2007*. EEA, Copenhagen 2007).

β) Η υποβάθμιση της σημασίας των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων. Το προηγούμενο ΠΕΠ Αττικής καθόριζε τη μείωση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων με έμφαση στις δυτικές περιοχές ως άξονα προτεραιότητας με ειδικές δράσεις για τις ολοκληρωμένες παρεμβάσεις αστικής ανάπτυξης, μετεγκατάσταση οχλουσών δραστηριοτήτων, εκσυγχρονισμό και διαφοροποίηση της φυτικής παραγωγής και βασικές υποδομές στον πρωτογενή τομέα. Το νέο ΠΕΠ 2007-2013, αν και αναγνωρίζει τις ενδοπεριφερειακές ανισότητες της Αττικής (χάσμα Δυτικής και Ανατολικής Αττικής), δεν δίνει καμία σχετική προτεραιότητα.

γ) Η δράση για την αναζωογόνηση των αστικών περιοχών στο ΠΕΠ Αττικής 2007-2013 δεν καθορίζει εκ των προτέρων περιοχές προτεραιότητας, δηλαδή δεν δίνει προτεραιότητα στις περιοχές με τα πιο έντονα χωρικά και κοινωνικά προβλήματα, όπως η Δυτική Αττική. Ο κατάλογος των περιοχών που θα επιλεγούν για θέματα ανάπτυξης αστικών περιοχών θα προκύψει μετά από ανοιχτή πρόσκληση και διαβούλευσης με τους φορείς, τους κοινωνικούς εταίρους και τους πολίτες. Η υλοποίηση των σχετικών προγραμμάτων θα γίνει μέσω των Πρότυπων Καινοτόμων Σχεδίων Ανάπτυξης που απαιτούν δημιουργία εταιρικών σχημάτων σε δημοτικό, διαδημοτικό ή διανομαρχιακό ή διαπεριφερειακό επίπεδο.

δ) Η ολοένα και μεγαλύτερη «εξάρτηση» της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής από τη στρατηγική της Λισαβόνας συνεπάγεται μια υποβάθμιση των δράσεων κοινωνικής συνοχής. Ένα σημαντικό ποσοστό των δράσεων θα πρέπει να επικεντρώνονται στους στόχους της Λισαβόνας («λισταβονοποίηση» της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής). Επίσης, η Περιφέρεια της Αττικής είναι μια από τις τρεις ελληνικές περιφέρειες σταδιακής σύγκλισης (phasing-out) και ως τέτοια, μαζί με τις αντίστοιχες της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας βρίσκονται σε μεταβατικό καθεστώς φθίνουσας στήριξης.

ε) Η χρηματοδότηση των Νομαρχιών και των Δήμων στο ευρύτερο πλαίσιο της Περιφέρειας φαίνεται να λειτουργεί στη βάση μιας αντίστροφης προοδευτικότητας: οι περισσότεροι και φτωχότεροι λαμβάνουν μικρότερη στήριξη σε σχέση με τους λίγους και ευπορότερους. Σύμφωνα με στοιχεία που δημοσίευσε η ΚΕΔΚΕ για το σύνολο των ευρωπαϊκών χρηματοδοτήσεων των Δήμων της χώρας την περίοδο 2000-2006, μπορούμε να δούμε την κατανομή μεταξύ των Δήμων της χώρας και αλλά και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Δυτικής Αττικής και να εντοπίσουμε παράδοξα και κοινωνικές αδικίες. Μια πρώτη ανάλυση των στοιχείων με βάση κριτήρια πληθυσμιακά (ποσοστό Δήμων στο συνολικό πληθυσμό της Νομαρχίας τους) και χρηματοδοτικά (ποσοστό Δήμων στη συνολική χρηματοδότηση της Νομαρχίας τους) καταδεικνύεται ότι ο Δήμος Ζεφυρίου βρίσκεται στη 49η θέση σε σύνολο 55 Δήμων και Κοινοτήτων της Περιφέρειας Αττικής, λαμβάνοντας 143 ευρώ ανά κάτοικο έναντι 398 ευρώ στην Εκάλη, 648 ευρώ στο Διόνυσο, 966 ευρώ στην Πεντέλη, 426 ευρώ στη Βούλα. Είναι χαρακτηριστικό ότι έχει σχεδόν την ίδια ανά κάτοικο χρηματοδότηση με την Κηφισιά (140 ευρώ). Ιδιαίτερα ανησυχητικό είναι και το γεγονός ότι το Ζεφύρι έρχεται σχεδόν τελευταίο και μεταξύ των Δήμων και Κοινοτήτων της Ν.Α. Δυτικής Αττικής (σε χειρότερη θέση είναι μόνο ο Δήμος Μάνδρας και η Κοινότητα Οινόης). Αν συγκρίνουμε

την πληθυσμιακή βαρύτητα κάθε Δήμου σε επίπεδο Νομαρχίας και τη χρηματοδοτική βαρύτητα στο σύνολο των ευρωπαϊκών χρηματοδοτήσεων της οικείας Νομαρχίας, αποκαλύπτονται οι τεράστιες διαφοροποιήσεις και ανισότητες. Οι πλέον ευνοημένοι Δήμοι στη Ν.Α. Δυτικής Αττικής είναι αυτοί των Άνω Λιοσίων, της Φυλής και των Βιλίων που απολαμβάνουν χρηματοδοτήσεων από 1,5 έως 3,5 φορές πάνω από αυτό που θα δικαιολογούσε το πληθυσμιακό κριτήριο, ενώ το Ζεφύρι συγκεντρώνει μόνο το 12% όσων θα του αναλογούσαν με πληθυσμιακά κριτήρια. Πολύ χαμηλά ποσοστά καταγράφονται και στην Ελευσίνα, τη Μαγούλα, την Νέα Πέραμο και τις Ερυθρές.

Είναι επίσης χαρακτηριστικό της ανισοκατανομής στο εσωτερικό της Δυτικής Αττικής ότι ανάλογου μεγέθους ανισότητες είναι πιο περιορισμένες μεταξύ των Δήμων και Κοινοτήτων της Ανατολικής Αττικής. Στην Ανατολική Αττική, σχεδόν το 90% των ΟΤΑ απολαμβάνει χρηματοδότησης όχι κάτω από το 50% που θα του αναλογούσε με βάση το πληθυσμιακό κριτήριο. Οι παραπάνω ανισότητες αποδεικνύονται ακόμα μεγαλύτερες αν σταθμίσουμε τη χρηματοδοτική βαρύτητα κάθε Δήμου (πόσα δηλαδή χρήματα λαμβάνει στο σύνολο της οικείας Νομαρχίας) με άλλα κοινωνικο-οικονομικά κριτήρια, όπως η μακροχρόνια ανεργία, ο κίνδυνος φτώχειας, ο χωρικός αποκλεισμός, η έλλειψη υποδομών προσπελασιμότητας, η περιβαλλοντική υποβάθμιση.

Το παραπάνω παράδοξο των ευρωπαϊκών χρηματοδοτήσεων (οι φτωχοί να παίρνουν λιγότερα και οι πλουσιότεροι περισσότερα) συνιστά σημαντικό εμπόδιο στην προσπάθεια σύγκλισης των πιο μειονεκτικών ΟΤΑ. Προς τούτο απαιτείται ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης των ΟΤΑ για την κατάδειξη του προβλήματος και την αναζήτηση λύσεων. Απαιτείται, κατά τη γνώμη μας, η πίεση των ΟΤΑ και των τοπικών κοινωνιών για τη δημιουργία Δημόσιου Προγράμματος Ενίσχυσης των Μειονεκτικών Περιοχών της Περιφέρειας Αττικής με παρεμβάσεις στον οικονομικό και κοινωνικό τομέα. Η πλούσια Αττική και κάθε πλούσια Περιφέρεια έχει στο εσωτερικό της νησίδες απόκλισης και διαιωνιζόμενου κοινωνικού αποκλεισμού που κινδυνεύουν να ξεχαστούν λόγω των εξελίξεων της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής, της υποχώρησης του κράτους από την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών και την αντικατάσταση των κοινωνικών δικαιωμάτων από τη θολή, ασαφή και ευμετάβλητη έννοια της επιλεξιμότητας.

Η τελευταία επιτρέπει την αναπαραγωγή πελατειακών και πατερναλιστικών μεθόδων πολιτικής συμμετοχής που συμβάλλουν στην υποβάθμιση της ποιότητας της (τοπικής) δημοκρατίας, στην υπονόμευση της κοινωνικής

ιδιότητας του πολίτη και, εν τέλει, στην κρίση νομιμοποίησης και εμπιστοσύνης, αναγκαίες συνθήκες για κάθε οικονομική, αναπτυξιακή και κοινωνική προσπάθεια.

Φυσικά θα πρέπει να αναφερθούμε και στο γεγονός ότι η παγκοσμίως μοναδική αρχαιολογική και ιστορική κληρονομιά της Αττικής δεν έχει έως σήμερα αξιοποιηθεί κατά τρόπο που να ενισχύει τη διεθνή εικόνα της σημερινής Αθήνας συνολικά, αλλά και ειδικότερα για την προώθηση και προβολή εναλλακτικών μορφών τουρισμού (πολιτιστικού , συνεδριακού , θρησκευτικού κλπ) ως μείζονα δραστηριότητα στη περιφέρεια. Επίσης η έξαρση που παρουσιάζει τα τελευταία χρόνια η διεθνής «βιομηχανία θεάματος» και η γενικότερη περί το πολιτισμό οικονομική δραστηριότητα θα μπορούσε να αποτελέσει ένα άλλο πεδίο ανταγωνιστικής ενεργοποίησης της περιφερειακής οικονομίας με ευρύτατες προοπτικές. Μεγάλες δράσεις στο τομέα του πολιτισμού που προγραμματίζονται στα πλαίσια άλλων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων όπως η ενοποίηση των αρχαιολογικών χώρων, το νέο Μουσείο Ακρόπολης κλπ, μπορούν να αποτελέσουν πόλους έλξης για τη προσέλκυση τουριστών καθ όλη τη διάρκεια χρόνου αλλά και να συμβάλλουν στη δημιουργία νέων οικονομικών δραστηριοτήτων.

5.2.Η πρόκληση του σήμερα

Πτωτική εξακολούθησε να είναι η πορεία της τουριστικής κίνησης στα ξενοδοχεία της Αθήνας - Αττικής και για το 2010, σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσίασε η Ένωση Ξενοδόχων της Αθήνας - Αττικής (ΕΞΑ-Α) κατά τη διάρκεια της συνέντευξης Τύπου που έδωσε χτες (01-02-2011) σε κεντρικό αθηναϊκό ξενοδοχείο.

Η μείωση αφορά σε όλους τους επιμέρους δείκτες που εξετάζονται (μέση πληρότητα καταλυμάτων: -4.1%, μέση τιμή δωματίου -3.7%, έσοδο ανά διαθέσιμο δωμάτιο: -7.7%, έσοδα ξενοδοχείων: απώλειες της τάξης των 62 εκ. Ευρώ) και αν συνυπολογιστούν οι μεγάλες απώλειες του 2009, οι αντίστοιχες διαφορές παραπέμπουν σε διψήφια πλέον νούμερα και συγκεκριμένα: μέση πληρότητα καταλυμάτων 2010 έναντι 2008 : -14.1%, μέση τιμή δωματίου: -13.5%, έσοδο ανά διαθέσιμο δωμάτιο: -25.7%. Υπενθυμίζουμε πως στα έσοδα ξενοδοχείων οι απώλειες του 2009 έναντι του 2008 ήταν της τάξης των 145 εκ. Ευρώ, άρα, αθροιστικά μιλάμε για απώλεια - που ξεπερνά τα 200 εκ. στη διετία 2008-2010.

Συγκριτικά δε με όλους τους ευρωπαϊκούς ανταγωνιστικούς προορισμούς και σύμφωνα με τα αποτελέσματα του “European Benchmark YTD” η Αθήνα το 2010 και σε σύγκριση με το 2009 έχει α) τη χαμηλότερη πληρότητα, β) πολύ χαμηλή μέση τιμή δωματίου και γ) ακόμη χαμηλότερο έσοδο ανά διαθέσιμο δωμάτιο, τη στιγμή που οι υπόλοιποι προορισμοί ανέκαμψαν από τα «χαμηλά» και η πανευρωπαϊκή τάση δείχνει ανοδική.

Τα αρνητικά αποτελέσματα των δυο τελευταίων ετών έχουν επιδράσει φυσικά και στις προσδοκίες των ξενοδόχων της Αθήνας, τόσο σε ότι αφορά στην επιχείρησή τους, όσο και στην αγορά γενικότερα: Σύμφωνα με το «Βαρόμετρο Προσδοκιών» της GBR Consulting, που διενεργείται μεταξύ 30 περίπου ξενοδοχείων όλων των κατηγοριών και μελετά τις προσδοκίες των ξενοδόχων για τη χρονιά που διανύουμε, προκύπτουν από «συγκρατημένη αισιοδοξία» για την πληρότητα των μονάδων έως και «κορύφωση της απαισιοδοξίας» για τη μέση τιμή δωματίου - σε ποσοστό από 43% έως και σχεδόν 100% αντίστοιχα.

Όπως ανέφερε μεταξύ άλλων στη ομιλία του ο Πρόεδρος της ΕΞΑ-Α κ. Γ.Α.Ρέτσος, τόσο οι κοινωνικοοικονομικές ισορροπίες που ανατράπηκαν τα τελευταία χρόνια για πολλούς λόγους (παγκόσμια ύφεση, ελληνική οικονομική κρίση, διεθνής αρνητική προβολή της χώρας και της Αθήνας, αλλαγές στα εισοδήματα και στις προσδοκίες όλων για το μέλλον, απαξίωση μέρους του ιστορικού κέντρου της πόλης κ.λπ.) αφενός προκάλεσαν σειρά αντιδράσεων και κινητοποιήσεων και αφετέρου άλλαξαν τον τρόπο του «ταξιδεύειν», δηλαδή το πώς, πότε, κάθε πότε και πού ακριβώς ταξιδεύει κανείς... Στην Αθήνα δε, εκτός των παραπάνω, μια σειρά από πολλά και χρόνια λάθη στη διαχείριση των προβλημάτων της (σχετικά με την εύρυθμη λειτουργία της πόλης, τα κοινωνικά προβλήματα, τα θέματα προβολής και διαφήμισης του προορισμού κ.ά.) δημιούργησαν ένα «επικίνδυνο κοκτέιλ», όπως είπε χαρακτηριστικά, που σίγουρα επέδρασε αρνητικά στη πορεία των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων της Αθήνας και οδήγησε σε αδιέξοδο ορισμένες απ' αυτές. Δεν πρέπει όμως, τόνισε, να αγνοούμε και άλλους εξίσου σημαντικούς παράγοντες (πχ. συσσωρευμένα επιχειρηματικά προβλήματα ή λανθασμένες επιχειρηματικές επιλογές).

Η Αθήνα διαθέτει τουλάχιστον 782 δωμάτια λιγότερα στη προσφορά της στην κατηγορία κυρίως των 4* και 3* και αυτή είναι μια σημαντική απώλεια, ενδεικτική των καιρών, η οποία δεν μας ξαφνιάζει. Ενδεχομένως να μην απουσίαζαν απ' τη δύναμη της Αθήνας αυτά τα δωμάτια, αν όλοι - όσοι διαχειρίζονται τα Κοινά την τελευταία δεκαετία επέλεγαν να προστατέψουν τον προορισμό, να τον διαφυλάξουν και να τον προβάλουν σωστά. Η απαξίωση ενός σημαντικού κομματιού του κέντρου της πόλης μας θεωρείται πλέον

δεδομένη, διάφορες ακραίες μορφές εγκληματικότητας ανθούν και το πρόβλημα αυτό έχει πάψει πλέον να είναι πρόβλημα των ξενοδόχων ή άλλων επαγγελματικών τάξεων, αλλά έγινε πρόβλημα ολόκληρης της Ελληνικής κοινωνίας.

5.3.Η πτώση του 2009-2010

Παρουσιάζοντας αναλυτικά τα στοιχεία της ΕΞΑ-Α, μεταξύ άλλων κατ' αρχήν δικαιώθηκε η περσινή πρόβλεψη της Ένωσης για οριακό σημείο «αντοχής της πτώσης των εσόδων» για τα ξενοδοχεία της Αθήνας- Αττικής το -8%. Για τη συνολική πτώση της μέσης τιμής ανά δωμάτιο την τελευταία διετία και για τα έσοδα ανά διαθέσιμο δωμάτιο τελικά το ξενοδοχείο 4* είναι αυτό στο οποίο απεικονίζονται οι επιδράσεις της γενικότερης οικονομικής συγκυρίας: Τις μεγαλύτερες απώλειες και στις δύο περιπτώσεις τις παρατηρούμε στα ξενοδοχεία 4* και στις δύο συγκρίσεις (2010 με 2009 και 2009 με 2008) κάτι που φανερώνει πολλά και για τη σύνθεση, όπως και την κοινωνικοοικονομική κατάσταση της πελατείας.

Σε ότι αφορά στα έσοδα ανά διαθέσιμο δωμάτιο δε και πάντα στο ίδιο κλίμα πτώσης, από το 2008 και μετά, τα ξενοδοχεία υψηλών κατηγοριών υπέστησαν τις μεγαλύτερες απώλειες: Στα ξενοδοχεία 5* και 4*, η πτώση έφτασε μέσα σε δύο χρόνια το -25.5% και το -26.1% αντίστοιχα, ενώ στα 3*, τα οποία «άντεξαν» καλύτερα το 2010, η πτώση που παρατηρήθηκε ήταν της τάξης του -19.3% απ' το 2008 και μετά.

Επίσης, η απώλεια στα έσοδα της διετίας που ξεπερνά τα 200.000.000 Ευρώ και σύμφωνα με τα στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού, (όπου η παραγωγικότητα ανά εργαζόμενο είναι περίπου 35.900 Ευρώ), θα μπορούσε να μεταφραστεί σε πολλές χαμένες θέσεις εργασίας. Η ξενοδοχειακή-τουριστική ανεργία στην Αττική είναι από τις χαμηλότερες πανελλαδικά και αυτό οφείλεται κυρίως στους ξενοδόχους, οι οποίοι αγωνιζόμενοι να υποστηρίξουν τις μεγάλες επενδύσεις του 2004, πρέπει να προσφέρουν ανταγωνιστικού επιπέδου υπηρεσίες και γνωρίζουν ότι αυτές εξαρτώνται κυρίως απ' το καλά εκπαιδευμένο προσωπικό των επιχειρήσεών τους.

5.4.Απολογισμός Α' εξαμήνου 2010 & συμπεράσματα

Σύμφωνα με τα επίσημα στατιστικά στοιχεία της Ένωσης Ξενοδόχων Αθηνών-Αττικής (έρευνα ΕΞΑΑ-GBR Consulting), κατά το πρώτο εξάμηνο του 2010, τα

έσοδα των δωματίων των ξενοδοχείων της περιοχής (πέντε, τεσσάρων & τριών αστέρων) παρουσίασαν πτώση κατά 3.6%, με το μέσο έσοδο ανά διαθέσιμο δωμάτιο να διαμορφώνεται στα 62.68 Ευρώ. Η μέση πληρότητα των ξενοδοχείων για το ίδιο διάστημα «έκλεισε» στο 57.4%, παρουσιάζοντας μείωση σε σχέση με το 2009 της τάξης του -1.2%. Η μέση τιμή του δωματίου ήταν 109.14 Ευρώ, παρουσιάζοντας πτώση σε σχέση με το ίδιο διάστημα πέρυσι της τάξης του -2.4%. Συγκρίνοντας δε, την απόδοση των ξενοδοχείων της Αττικής σε σχέση με άλλους δέκα σημαντικούς Ευρωπαϊκούς προορισμούς για το πρώτο 5μηνο του 2010 (πηγή: GBR Consulting), προκύπτει ότι δυστυχώς μόνο τα ξενοδοχεία της Αττικής εμφανίζουν αρνητικό RevPAR, τη στιγμή που όλοι οι άλλοι προορισμοί εμφανίζουν θετικά πρόσημα και δείχνουν να ανακάμπτουν σε σχέση με το κακό 2009.

Αναλύοντας τα αποτελέσματα ανά κατηγορία ξενοδοχείου, φαίνεται ότι η εβδομάδα των «Ποσειδωνίων» (4-11 Ιουνίου), διέσωσε τα αποτελέσματα του εξαμήνου των ξενοδοχείων πέντε αστέρων, που για το διάστημα αυτό εμφανίζουν οριακές απώλειες εσόδων ανά διαθέσιμο δωμάτιο (RevPAR) της τάξης του -1.6%. Αντίθετα τα ξενοδοχεία τεσσάρων και τριών αστέρων εμφανίζουν μεγαλύτερη υστέρηση εσόδων, που φτάνει το -9.2%.

Η σύγκριση με τον Ιούνιο του 2008, όταν πραγματοποιήθηκε η αμέσως προηγούμενη διοργάνωση της ίδιας έκθεσης, φανερώνει σε όλο του το μέγεθος το πρόβλημα, αφού από τα 123 Ευρώ RevPAR τον Ιούνιο του 2008, φτάσαμε τα 95 Ευρώ RevPAR τον Ιούνιο του 2010, με την πτώση να ξεπερνά το -26%.

Γίνεται λοιπόν αμέσως αντιληπτή τόσο η σημασία της διοργάνωσης μεγάλων διεθνών εκδηλώσεων για τον προορισμό, όσο και η έλλειψη στρατηγικής προς την κατεύθυνση αυτή π.χ., σε ότι αφορά στη διαδικασία μετασκευής του «ΤΑΕ KBON NTO» σε Μητροπολιτικό Συνεδριακό Κέντρο.

Αν προσθέσουμε σ' αυτά: α) την καταστροφή (κάθε χρόνο) χιλιάδων στρεμμάτων δασικής έκτασης και όλες τις συνέπειές τους, β) το πρόβλημα της εγκληματικότητας που οδηγεί με μαθηματική ακρίβεια και με γεωμετρική πρόοδο στη «γκετοποίηση» του ιστορικού κέντρου, αντιλαμβανόμαστε όλοι, ότι οδηγούμαστε στην πλήρη απαξίωση του προορισμού, αλλά και στη ριζική αλλαγή της καθημερινής ζωής όλων στην Αττική.

5.5.Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού που μπορούν να αναπτυχθούν στην Περιφέρεια Αττικής-Αθήνα

Ø 5.5.α. Αθλητικός τουρισμός αναψυχής

Η μορφή του τουρισμού που ενθαρρύνει τη συμμετοχή του επισκέπτη σε εμπειρίες που συνδέονται με τον αθλητισμό για λόγους αναψυχής. Οι αθλητικές δραστηριότητες αναψυχής μπορούν να αναπτύσσονται:

- στη θάλασσα (π.χ. καταδύσεις αναψυχής, θαλάσσιο σκι, θαλάσσιο αλεξίπτωτο, ιστιοσανίδα, αετοσανίδα, κολύμβηση, θαλάσσιο έλκηθρο, λοιπά θαλάσσια αθλήματα¹).
- σε λίμνες – ποτάμια (π.χ. κανόε – καγιάκ, rafting κ.ά).
- σε ορεινές, ημιορεινές, πεδινές ή / και αστικές και ημιαστικές περιοχές (π.χ. χιονοδρομικό σκι, χιονοσανίδα, ορειβασία, αναρρίχηση, ποδήλατο βουνού, αλεξίπτωτο πλαγιάς, διάβαση φαραγγιών - δασών, τουρισμός άγριας ζωής, ποδηλασία πόλης, ιππασία, μίνι-γκολφ κ.ά.).

Δεδομένου ότι λόγω των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, έχει μείνει αναξιοποίητη μια πληθώρα αθλητικών εγκαταστάσεων στην Αθήνα και όχι μόνο, οι προσπάθειες θα πρέπει να γίνουν πιο έντονες και στοχευμένες προσεκτικά στη συγκεκριμένη μορφή εναλλακτικού τουρισμού. Ταυτόχρονα δε με τα όποια έσοδα αποκομιστούν, θα βοηθηθεί και η απόσβεση των χρημάτων που δαπανήθηκαν για την διεξαγωγή της Ολυμπιάδας.

Ø 5.5.β. Πολιτιστικός τουρισμός

Η μορφή του τουρισμού που ενθαρρύνει τη συμμετοχή του επισκέπτη σε εμπειρίες που συνδέονται με την πολιτιστική κληρονομιά και την κατανόηση των χαρακτηριστικών του εκάστοτε προορισμού ως πολιτισμικού συνόλου. Περιλαμβάνονται όλα τα τουριστικά ταξίδια που έχουν ως κύριο σκοπό την άσκηση πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Διακρίνονται τρεις (3) επιμέρους αγορές πολιτιστικού τουρισμού:

- Ταξίδια μελέτης ως εμπειρία μάθησης: περιηγητικά ταξίδια για τη σε βάθος γνωριμία με την πολιτιστική κληρονομιά ενός τόπου.

¹ Όπως αυτά ορίζονται στην υπ' αριθ. 3131/1.03.1999 απόφαση του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας, περί Έγκρισης του Γενικού Κανονισμού Λιμένα με αριθ. 20 «Ταχύπλοα Ταχυκίνητα σκάφη και λοιπά θαλάσσια μέσα αναψυχής» (ΦΕΚ Β' 444), όπως ισχύει.

- Ταξίδια τέχνης ως ψυχαγωγική εμπειρία και κοινωνική καταξίωση. Πρόκειται για ταξίδια με σκοπό την παρακολούθηση καλλιτεχνικών παραστάσεων, την επίσκεψη εικαστικών εκθέσεων και τη συμμετοχή σε φεστιβάλ.

- Ταξίδια συμμετοχικής καλλιτεχνικής δημιουργίας ως εμπειρία ολοκλήρωσης (ζωγραφική, χορός, φωτογραφία, μαγειρική, χειροτεχνία κ.λπ.).

Το ταξίδι γίνεται με κίνητρο βασικά πολιτιστικό με κύριους πόλους έλξης τους αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία, μουσεία, εκπαιδευτικές περιηγήσεις, θεατρικές παραστάσεις, φεστιβάλ, προσκυνήματα, παραδοσιακή αρχιτεκτονική, αναβίωση παραδοσιακών εθίμων, οικοτεχνία, χειροτεχνία, καθώς και μελέτη του λαϊκού πολιτισμού και της τέχνης. Η Περιφέρεια Αττικής και οι περιοχές που συμπεριλαμβάνει, βρίθουν τέτοιων χώρων πολιτιστικής κληρονομιάς και πολιτιστικού ενδιαφέροντος.

Ø 5.5.γ. Θαλάσσιος τουρισμός

Η μορφή του τουρισμού που ενθαρρύνει τη συμμετοχή του επισκέπτη σε εμπειρίες που συνδέονται με το θαλάσσιο (marine) και το παράκτιο (coastal) περιβάλλον. Κατά κανόνα αφορά σε δραστηριότητες που συνδέονται με θαλάσσιες περιηγήσεις και δραστηριότητες (π.χ. κρουαζιέρες με κρουαζιερόπλοια ή άλλα επαγγελματικά σκάφη αναψυχής, ιστιοπλοΐα, yachting-motor boat-sailing boat κ.ά.). Η μορφή αυτή συνδέεται και με τον αθλητικό τουρισμό θάλασσας ο οποίος περιγράφεται στην παράγραφο ανωτέρω.

Το γεγονός ότι η Αττική είναι περικυκλωμένη από θάλασσα και παραλίες, αν μη τι άλλο αποτελεί το πιο σημαντικό έρεισμα για την ανάπτυξη της συγκεκριμένης εναλλακτικής μορφής τουρισμού.

Ø 5.5.δ. Τουρισμός υπαίθρου

Η μορφή του τουρισμού που ενθαρρύνει τη συμμετοχή του επισκέπτη σε εμπειρίες που συνδέονται με το φυσικό περιβάλλον εξαιρουμένων των αστικών, των θαλάσσιων και των παράκτιων περιοχών. Οι κυριότερες επιμέρους μορφές που ανήκουν στη συγκεκριμένη κατηγορία είναι ενδεικτικά:

- Ο φυσιολατρικός τουρισμός που αναπτύσσεται στις χαρακτηριζόμενες «φυσικές» περιοχές με σκοπό να αποκτήσουν γνώσεις για τη φύση οι τουρίστες.
- Ο τουρισμός παρατήρησης χλωρίδας και πανίδας που αναπτύσσεται σε περιοχές που διαθέτουν άξια παρατήρησης χλωρίδα ή πανίδα.
- Ο περιπατητικός τουρισμός που αναπτύσσεται στα περιπατητικά μονοπάτια της υπαίθρου.
- Ο περιηγητικός τουρισμός όταν η περιήγηση ή η εκδρομή γίνεται στην ύπαιθρο.
Η μορφή αυτή συνδέεται και με τον αθλητικό τουρισμό που αναπτύσσεται σε λίμνες – ποτάμια, ορεινές, ημιορεινές, πεδινές και ημιαστικές περιοχές, που περιγράφεται ανωτέρω.

Ø 5.5.ε. Γαστρονομικός τουρισμός

Η μορφή του τουρισμού που ενθαρρύνει τη συμμετοχή του επισκέπτη σε εμπειρίες που συνδέονται με την τοπική κουζίνα και την ανάδειξη της ιδιαίτερης γαστρονομικής ταυτότητας μιας συγκεκριμένης περιοχής. Οι κυριότερες επιμέρους ενέργειες που ανήκουν στη συγκεκριμένη κατηγορία είναι ενδεικτικά:

- Διακριτή ενσωμάτωση της τοπικής κουζίνας στα προσφερόμενα εδέσματα.
- Δημιουργία ή/και διάχυση γαστρονομικών και οινοτουριστικών διαδρομών.
- Επισκέψεις σε μονάδες και εργαστήρια παραγωγής και μεταποίησης τοπικών προϊόντων (παραδοσιακά ελαιοτριβεία, αγροκτήματα, αμπελουργικές ζώνες, οινοποιεία, εργαστήρια κ.λπ.).
- Γευσιγνωσία.
- Εκπαιδευτικές ξεναγήσεις.

- Ειδικές εκθέσεις μόνιμου χαρακτήρα.
- Εφαρμογές εικονικής περιήγησης.
- Ψυχαγωγικές εκδηλώσεις.

Αναλογιζόμενοι την μεσογειακή διατροφή και την παγκοσμίως ζακουστή ελληνική κουζίνα, ο γαστρονομικός τουρισμός αποτελεί μια πρώτης τάξεως ευκαιρία να προβληθεί περαιτέρω η ελληνική κουζίνα και παράλληλα να αναβαθμιστεί ο ρόλος που παίζει στο ελληνικό τουριστικό γίγνεσθαι.

Ø 5.5.στ. Τουρισμός υγείας και ευεξίας

Η μορφή αυτή απευθύνεται σε επισκέπτες που επιθυμούν να συνδυάσουν τις διακοπές τους με υπηρεσίες πρόληψης, διατήρησης ή βελτίωσης της υγείας τους μέσω προγραμμάτων ολικής αναζωογόνησης και χαλάρωσης σε σωματικό, πνευματικό και συναισθηματικό επίπεδο. Η μορφή αυτή αφορά ακόμη σε επισκέπτες ο οποίοι ανήκουν στην κατηγορία των ΑμεΑ και συγκεκριμένα άτομα με κινητικά προβλήματα, με προβλήματα όρασης ή ακοής, άτομα τρίτης ηλικίας κ.λπ.. Ζητούμενο εδώ είναι η διασφάλιση υποδομών και συνθηκών προσβασιμότητας για διάφορες κατηγορίες ΑμεΑ στις εναλλακτικές τουριστικές δραστηριότητες.

Σχετικά με τις ανωτέρω διακρίσεις μεταξύ των διαφόρων μορφών, σημειώνεται ότι αυτές είναι απολύτως ενδεικτικές (και όχι δεσμευτικές) και προσπαθούν να αποτυπώσουν και να ομαδοποιήσουν τις επιμέρους τουριστικές δραστηριότητες με βάση τα πλέον διαδεδομένα αγοραστικά ενδιαφέροντα των τουριστών - καταναλωτών στον ελληνικό και διεθνή χώρο. Κατά συνέπεια, τα επενδυτικά σχέδια που δύναται να αφορούν, τόσο σε ειδικές/εναλλακτικές δραστηριότητες ή μορφές οι οποίες πιθανώς δεν περιλαμβάνονται στις ανωτέρω διακρίσεις - ταξινομήσεις, όσο και σε συνδυασμό των επιμέρους ειδικών/εναλλακτικών μορφών, ανεξάρτητα από την ανωτέρω ταξινόμησή τους.

Κύριοι στόχοι των επενδυτικών σχεδίων που προωθούνται μέσω αναπτυξιακών προγραμμάτων είναι:

- Η ανάπτυξη εναλλακτικών τουριστικών υπηρεσιών και δραστηριοτήτων.
- Η προσωποποίηση και εξατομίκευση της τουριστικής εμπειρίας.

- Η παροχή ολοκληρωμένων τουριστικών υπηρεσιών σε ειδικές ομάδες επισκεπτών (π.χ. επαγγελματικές ομάδες, ΑμεΑ κ.λπ.).
- Η διαφοροποίηση των παρεχόμενων τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών από τις μορφές μαζικού τουρισμού.
- Η διασύνδεση των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών και προϊόντων με την τοπική παραγωγή.
- Η τουριστική αξιοποίηση των τοπικών, φυσικών και πολιτιστικών πόρων.
- Η εισαγωγή καινοτόμων και ολοκληρωμένων παρεμβάσεων για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού
- Η ενίσχυση της αειφορίας και η μείωση των εξωτερικών επιβαρύνσεων των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών και δραστηριοτήτων.
- Η διάχυση και ενίσχυση της πιστοποίησης της ποιότητας σε όλα τα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας.

Η αναγνώριση των παραπάνω στόχων και η αναγκαιότητα διαφοροποίησης και εξειδίκευσης των παρεχόμενων προϊόντων και υπηρεσιών, με γνώμονα το σεβασμό του περιβάλλοντος και την αρχή της αειφορίας, καθιστούν αναγκαία την υλοποίηση της Πράξης «Εναλλακτικός Τουρισμός».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η παράλληλη υποδομή, η δημιουργία της οποίας άμεσα ή έμμεσα συνδέθηκε με τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, αποτελεί ένα πολύ ισχυρό πλέγμα έργων το οποίο βελτίωσε τόσο την ποιότητα ζωής στην Αθήνα, όσο και στην ευρύτερη περιοχή της Αττικής και του Πειραιά. Επιπλέον αποτελεί μια ισχυρή βάση ώστε να αναδειχθεί η Αθήνα σε έναν αυτοδύναμο τουριστικό προορισμό. Επιπλέον και η τουριστική ανωδομή της Αθήνας (τουλάχιστον σε επίπεδο ξενοδοχειακών καταλυμάτων) έχει βελτιωθεί τα τελευταία χρόνια. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες μπορεί να μην οδήγησαν σε μεγάλη αύξηση του ξενοδοχειακού δυναμικού της Αθήνας, ωστόσο επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό την ποιοτική σύνθεση αυτού. Σημειώθηκε μεγάλη μετατόπιση προς τις ανώτερες κατηγορίες των τεσσάρων και πέντε αστέρων, εξέλιξη στην οποία συνέτειναν οι πολλές ανακαινίσεις και αναβαθμίσεις ξενοδοχείων που έγιναν ενόψει των Αγώνων. Το αθροιστικό μερίδιο των μονάδων τεσσάρων και πέντε αστέρων στις συνολικές ξενοδοχειακές κλίνες της Αθήνας ανερχόταν το 2000 στο 39%, για να φτάσει επτά χρόνια αργότερα στο 50% ενώ τα ξενοδοχεία ενός και δύο αστέρων ακολούθησαν αντίστροφη πορεία, με τη συμμετοχή τους να υποχωρεί από το 39% στο 30% κατά την περίοδο 2000-2007.

Η Αττική-Αθήνα δεν αποκόμισε κανένα τουριστικό όφελος ΠΡΙΝ τους Ολυμπιακούς Αγώνες, σε αντίθεση λ.χ. με τις επιδόσεις του Σίδνεϊ σε αυτόν τον

τομέα (στο Σίδνεϊ κατεγράφη, ωστόσο, μια πτώση μετά τους Αγώνες). Η περίοδος μεταξύ 2001 και 2004 χαρακτηρίστηκε από έντονη τουριστική ύφεση. Τα οφέλη προέκυψαν όπως έδειξαν τα ευρήματα των ερευνών

– αμέσως μετά τους Αγώνες και εξασφάλισαν μια τριετία ανόδου για τον τουρισμό της πόλης το 2005-2007.

Η Αττική με κέντρο την Αθήνα πρέπει – στα πλαίσια της εθνικής τουριστικής πολιτικής – να αποτελέσει χωρικά και αναπτυξιακά έναν αυτοδύναμο τουριστικό προορισμό με πολυσύνθετα χαρακτηριστικά. Αυτό απαιτεί θεσμικές,

αναπτυξιακές και πολιτικές παρεμβάσεις, ώστε να αναδειχθεί ξανά η ιδιαίτερη σημασία της Αθήνας ως σημαντικού τουριστικού προορισμού στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Η Ολυμπιακή Υποδομή (η κληρονομιά των Ολυμπιακών Αγώνων) πρέπει να αποτελέσει μια κυρίαρχη παράμετρο στην δυναμική προσπάθεια αναβάθμισης και προβολής της Αθήνας ως αυτοδύναμου προορισμού στο γεωγραφικό χάρτη της χώρας και της Ευρώπης. Προτείνεται να ενσωματωθεί ως βασική παράμετρος στην Εθνική Πολιτική Μάρκετινγκ, όπως άλλωστε υποδεικνύουν και οι πρόσφατες μελέτες τόσο του ΣΕΤΕ, όσο και του Marketing Study του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης.

Βασική προϋπόθεση για να συνεχιστεί η ανάπτυξη του αθηναϊκού τουρισμού που κατεγράφη την τριετία 2005-2007 είναι να υπάρχει ισορροπία στην προσέλκυση Ελλήνων και ξένων τουριστών. Πρέπει να προβληθούν τόσο στην ελληνική όσο και στη διεθνή αγορά εκείνες οι ταξιδιωτικές δραστηριότητες που θα συγκινήσουν κάθε ξεχωριστή αγορά. Η προσέλκυση Ελλήνων αλλά και Κύπριων επισκεπτών πρέπει να αποτελεί σταθερό σημείο της στρατηγικής Μάρκετινγκ, ιδίως σε μια περίοδο όπου τα σημάδια της οικονομικής ύφεσης και η κούρσα της τιμής του πετρελαίου μπορούν να επηρεάσουν άμεσα την ταξιδιωτική συμπεριφορά των ξένων τουριστών. Επιπλέον επισημαίνεται για την ελληνική και κυπριακή πελατεία ότι θα συνεχίζει να επισκέπτεται την Αθήνα ακόμα και σε περιόδους οικονομικής ύφεσης και ότι συμβάλλει στην άμβλυνση της εποχικότητας.

Επιπροσθέτως οι αγορές με μεγάλη πληθυσμιακή βάση – τόσο οι παραδοσιακές όπως η Γερμανία, η Βρετανία, η Ιταλία και η Γαλλία όσο και οι νέες αγορές της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης – αποτελούν ξεκάθαρο στόχο για τις προωθητικές ενέργειες. Προτεραιότητα καλό είναι να δοθεί στις χώρες και τις περιφέρειές τους που διαθέτουν απευθείας αεροπορική σύνδεση με την Αθήνα, κατά προτίμηση με εταιρίες χαμηλού κόστους.

Βέβαια, μια άλλη αναξιοποίητη αγορά με προφανή πλεονεκτήματα είναι οι γειτονικές χώρες της Βαλκανικής. Η Αθήνα αξίζει να διερευνήσει τις αγορές της Βουλγαρίας, της Ρουμανίας, της Τουρκίας και της Σερβίας. Οι ΗΠΑ φαίνεται ότι θα συνεχίζουν να αποτελούν την παραδοσιακή υπερπόντια αγορά της Αθήνας, η οποία είχε μάλιστα υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης τα τελευταία χρόνια. Η Ελλάδα έχει απωλέσει σημαντικό κομμάτι της ιαπωνικής αγοράς, ωστόσο και εδώ θα πρέπει να συνεχιστούν οι προσπάθειες περαιτέρω ανάπτυξης λόγω του ιδανικού «product-market match». Πολλοί αναλυτές επισημαίνουν το

μεγάλο δυναμικό που υπάρχει στην αγορά της Κίνας, της Μέσης Ανατολής. Πρόκειται για αγορές που δέον είναι να παρακολουθούνται συστηματικά. Εντούτοις, τα άμεσα αποτελέσματα στις αφίσξεις αναμένεται να προκύψουν κυρίως από τις ευρωπαϊκές χώρες.

Ένα βασικό ζήτημα που ανέκυψε από την έρευνα είναι η αντίληψη ότι η Αθήνα και οι περιοχές της Αττικής παρουσιάζουν περιορισμένο ενδιαφέρον για τους επισκέπτες . Κατά συνέπεια κρίνεται απαραίτητη η ενασχόληση της ΕΤΟΑΑ με το «product development» δηλ. την ανάδειξη συγκεκριμένων ταξιδιωτικών εμπειριών πέραν της επίσκεψης στην Ακρόπολη (με προτεινόμενα itineraries, θεματικές διαδρομές, νέα προϊόντα ξενάγησης σε συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα κοκ. και διοργάνωση εκδρομών σε δήμους της Περιφέρειας Αττικής με τουριστικό ενδιαφέρον).

Η εποχικότητα δεν αποτελεί ιδιαίτερα οξύ πρόβλημα για την Αθήνα όπως στην περίπτωση των νησιωτικών προορισμών. Εντούτοις, μπορούν να γίνουν ενέργειες μάρκετινγκ που θα στοχεύουν στην προσέλκυση νέας πελατείας τους χειμερινούς μήνες και τον Αύγουστο.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ακολουθεί δελτίο τύπου του ΕΒΕΑ μετά τις τελευταίες αυτοδιοικητικές εκλογές του 2010 στο οποίο παρατίθενται προτάσεις για την ανάπτυξη της Περιφέρειας Αττικής.

Για τη δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών για την αναπτυξιακή ενίσχυση της Περιφέρειας η οποία, παρότι καλύπτει μόλις το 3% της γεωγραφικής έκτασης, παράγει περίπου το 40% του συνολικού ΑΕΠ της χώρας προτείνονται τα κάτωθι:

1. Απαιτείται η άμεση ανάπτυξη υποδομών για να καταστεί η Αττική εμπορικό και διαμετακομιστικό κέντρο προς τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πρωτίστως, απαιτείται η δημιουργία εμπορευματικών κέντρων, η αναβάθμιση των λιμένων του Πειραιά και του Λαυρίου, ο επανασχεδιασμός και η ολοκλήρωση νέων οδικών αξόνων για τη σύνδεση των εμπορευματικών κέντρων και επιχειρηματικών πάρκων με τα διευρωπαϊκά οδικά δίκτυα. Στο συγκεκριμένο σχέδιο ανάπτυξης των υποδομών ιδιαίτερη βαρύτητα θα πρέπει να δοθεί και στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου συστήματος συνδυασμένων μεταφορών, ώστε να είναι ταχύτερη και οικονομικότερη η μεταφορά εμπορευμάτων προς και από τα λιμάνια, τους σιδηροδρόμους και τους οδικούς άξονες. Ο νέος Περιφερειάρχης οφείλει να εκμεταλλευτεί στο έπακρο τα κονδύλια του ΕΣΠΑ, του ΠΕΠ Αττικής και των άλλων προγραμμάτων, και να προτείνει τη χρήση Συμβάσεων Παραχώρησης και ΣΔΙΤ για όλα τα μεγάλα έργα υποδομής, τα οποία εμπίπτουν πλέον στις διευρυμένες αρμοδιότητες της Περιφέρειας.

2. Παράλληλα, ο νέος Περιφερειάρχης οφείλει να ασκήσει πιέσεις προς την κεντρική κυβέρνηση για τη στήριξη και την ανάπτυξη όλων των επιχειρήσεων, μικρών, μικρομεσαίων και μεγάλων, που δραστηριοποιούνται στην Αττική. Η Περιφέρεια οφείλει να συμβάλει στην απλούστευση των διαδικασιών για την αδειοδότηση των επιχειρήσεων, καθώς σε αυτήν εμπλέκεται ένας μεγάλος αριθμός υπηρεσιών, που πλέον ανήκουν αποκλειστικά στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Προς αυτή την κατεύθυνση απαιτείται και η πλήρης εξυγίανση των προαναφερόμενων υπηρεσιών που επί χρόνια αποτελούν εστίες διαφθοράς.

3. Πρέπει να υλοποιηθούν συγκεκριμένες δράσεις για την ομαλή ένταξη στην επιχειρηματική δραστηριότητα ειδικών ομάδων του πληθυσμού, όπως για παράδειγμα οι Ρομά.

4. Θα πρέπει να υπάρξει μια κεντρική δομή στην Περιφέρεια και, κυρίως, η διοικητική ενοποίηση όλων των διευθύνσεων εμπορίου και των ελεγκτικών μηχανισμών, τόσο για την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς όσο και για την πάταξη της γάγγραινας του παρεμπορίου. Το Ε.Β.Ε.Α. ήδη έχει προτείνει τη δημιουργία ειδικού Σώματος Δίωξης Παρεμπορίου.
5. Οι νέοι τοπικοί άρχοντες θα πρέπει να μειώσουν τα δημοτικά τέλη προς τις επιχειρήσεις, τα οποία σήμερα βαραίνουν υπέρμετρα την επιχειρηματική δραστηριότητα και παράλληλα να πρωτοστατήσουν στην άρση άλλων οικονομικών αντικινήτρων που υφίστανται, όπως για παράδειγμα τα υψηλά ενοίκια σε εμπορικά ακίνητα ιδιοκτησίας τους.
6. Η Περιφέρεια οφείλει να ξεκαθαρίσει άμεσα με την κεντρική κυβέρνηση τη μεταφορά αρμοδιοτήτων από το Υπουργείο Υποδομών και τα άλλα συναρμόδια υπουργεία, στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, ειδικά στο θέμα των αστικών συγκοινωνιών της Αττικής. Σήμερα, ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν η επιχειρήσεις στο κέντρο της πρωτεύουσας, αλλά και γενικότερα στην Αττική, είναι η δυσκολία πρόσβασης των καταναλωτών στις τοπικές αγορές. Απαιτείται, λοιπόν, ένας νέος σχεδιασμός των αστικών συγκοινωνιών για την ευκολότερη πρόσβαση των καταναλωτών στα καταστήματα.
7. Είναι αναγκαία η προώθηση του Ρυθμιστικού Σχεδίου της Αττικής, το οποίο καθυστερεί, ώστε να αξιοποιηθούν το ιστορικό κέντρο, το παραλιακό μέτωπο, οι τοπικές αγορές, οι αρχαιολογικοί χώροι και οι εθνικοί δρυμοί, ώστε να αποτελέσουν πόλο έλξης τουριστών, που μπορούν να τονώσουν την αγορά».

Μια....κρυφή δύναμη....

Συνεδριακός Τουρισμός με επίκεντρο την Αθήνα.

Συνέργιες Αγορών

Ο επιχειρηματικός τουρισμός αποτελεί έναν από τους πιο ισχυρούς τομείς της τουριστικής αγοράς παγκοσμίως. Ο συνεδριακός τουρισμός αναπτύσσεται με ποσοστό που ξεπερνάει το 5% ετησίως και η Ελλάδα είναι σε θέση να εκμεταλλευτεί αποτελεσματικά αυτή την τάση. Σήμερα, η Ελλάδα βρίσκεται στο επίκεντρο των συνεδριακών αγορών και αναμένει να επιτύχει το 2.5% της παγκόσμιας αγοράς, σημειώνοντας άνοδο από το τρέχον 0.8%.

Ο Διεθνής Σύνδεσμος Συνεδρίων κατατάσσει την Ελλάδα στην 15η θέση ως έναν από τους δημοφιλέστερους προορισμούς για συνεδριακό τουρισμό (2008), 10 θέσεις υψηλότερα από το 2007, όταν οι ελληνικοί συνεδριακοί χώροι φιλοξένησαν πάνω από 155.000 συνέδρους ενώ τα έσοδα της αγοράς ξεπέρασαν τα 450 εκατομμύρια Ευρώ.

Επιχειρηματικός Τουρισμός

Η Ελλάδα αποτελεί ιδανικό προορισμό για συνέδρια και επιχειρηματικές συναντήσεις. Συνδυάζοντας εξαιρετικές συνεδριακές εγκαταστάσεις με μοναδικά μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους, αγορές και νυχτερινή ζωή, η Ελλάδα προσφέρει περισσότερα από 50 ανεξάρτητα συνεδριακά κέντρα και περίπου 300 ξενοδοχεία με πλήρεις συνεδριακές εγκαταστάσεις.

Η μεγάλη αύξηση στον συγκεκριμένο τομέα παρέχει σημαντικές ευκαιρίες για τη δημιουργία συνεδριακών χώρων μεγάλης κλίμακας, καθώς και για μικρότερους χώρους εξειδικευμένων αγορών (niche market). Σήμερα ο τουρισμός στην Ελλάδα αποτελεί σχεδόν το 20% του ΑΕΠ, ενώ παράλληλα η άρτια τουριστική υποδομή φροντίζει για τις ανάγκες άνω των 17 εκατομμυρίων επισκεπτών.

Μαγευτικοί Προορισμοί

Η Ελλάδα αποτελεί ιδανικό προορισμό για την αγορά συνεδριακού τουρισμού, καθώς οι ήδη υπάρχουσες υποδομές συμπληρώνουν και υποστηρίζουν τη συνεδριακή αγορά. Έτσι, η ελληνική αγορά έχει τη δυνατότητα να προσελκύσει

ακόμα περισσότερους επισκέπτες, και μάλιστα σε περιόδους εκτός αιχμής ή χαμηλής τουριστικής ζήτησης. Επιπλέον, πολλά σημεία της Ελλάδας θα επωφελούνταν από την κατασκευή και λειτουργία χώρων αποκλειστικά για συνεδριακή χρήση.

Το έμπειρο ανθρώπινο δυναμικό της Ελλάδας στον τομέα του τουρισμού παρέχει επαγγελματικές και οικονομικά συμφέρουσες υπηρεσίες στους διοργανωτές των συνεδρίων. Επιπλέον πλεονέκτημα θεωρείται βεβαίως και η αναπτυσσόμενη εγχώρια αγορά. Οι επαγγελματικές κοινότητες της Ελλάδας διεξάγουν εκατοντάδες συνέδρια κάθε χρόνο και η ζήτηση για χώρους υψηλής ποιότητας συνεχώς αυξάνεται.

υψηλού επιπέδου, οι οποίοι να επωφελούνται από τα συμπληρωματικά χαρακτηριστικά της τουριστικής αγοράς. Οι θαυμάσιες τοποθεσίες της Ελλάδας, που ποικίλλουν από τα μεγάλα αστικά κέντρα μέχρι παραθαλάσσιες περιοχές και ορεινές αποδράσεις, παρέχουν στους συνέδρους και τις οικογένειές τους αμέτρητες πολιτισμικές εκδηλώσεις και ψυχαγωγικές δραστηριότητες. Φυσικά, το μεσογειακό κλίμα της χώρας προσφέρεται για εκδηλώσεις καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, με άριστη δυνατότητα πρόσβασης σε ελκυστικές τοποθεσίες μέσω αέρος, θάλασσας και ξηράς.

Ενδοχώρα, Νησιά, Βουνά

Τόσο ανεξάρτητα συνεδριακά κέντρα όσο και ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις προσφέρουν ποικίλες επιλογές. Τα πιο σημαντικά κέντρα προσέλκυσης συνεδρίων είναι η Αθήνα, η Θεσσαλονίκη και η Χαλκιδική ενώ ακολουθούν Ρόδος, Κέρκυρα, Κρήτη, Σαντορίνη, Μύκονος, Σκιάθος και Κως. Πάντως, εκτίμηση όλων αποτελεί ότι η Ελλάδα έχει τη δυνατότητα να επωφεληθεί από ακόμη περισσότερους περιφερειακούς προορισμούς.

Το χαμηλό ποσοστό εγκληματικότητας, η φημισμένη φιλοξενία της και οι θαυμάσιοι φυσικοί πόροι της Ελλάδας την καθιστούν ιδανικό προορισμό για κάθε είδους επιχειρηματικές συναντήσεις.

Πολλές ελκυστικές περιοχές είναι κατάλληλες για περαιτέρω ανάπτυξη του συνεδριακού τουρισμού ο οποίος αποτελεί μια ιδιαίτερα προσοδοφόρα πτυχή του παραδοσιακού τουριστικού προϊόντος. Ο επιχειρηματικός τουρισμός

περιλαμβάνει υψηλές δαπάνες συνεδρων, με πολλαπλά οφέλη και σε πολλούς άλλους τομείς της οικονομίας. Ο τομέας καλύπτει τη διαμονή σε ξενοδοχείο και τις υπηρεσίες του συνεδρίου, καθώς και τις μεταφορές εντός και εκτός της χώρας, την κατανάλωση τροφίμων και ποτών, ψυχαγωγικές δραστηριότητες, τις αγορές δώρων και λοιπές σχετικές υπηρεσίες.

Παρά το γεγονός ότι η Ελλάδα κατατάσσεται στις υψηλές θέσεις των συνεδριακών προορισμών παγκοσμίως, υπάρχει άμεση ανάγκη για χώρους μεγάλης χωρητικότητας και υψηλού επιπέδου, οι οποίοι να επωφελούνται από τα συμπληρωματικά χαρακτηριστικά της τουριστικής αγοράς.

Συνέδρια σε μοναδικές τοποθεσίες, όπως η μεσαιωνική πόλη της Ρόδου, ανταποκρίνονται στην τάση της διοργάνωσης εκδηλώσεων σε τόπους που διαθέτουν ποικίλα πλεονεκτήματα: θαυμάσιες εγκαταστάσεις, έξοχες τοποθεσίες και πολλές ψυχαγωγικές δραστηριότητες.

Πλεονεκτήματα επενδύσεων σε Συνεδριακά Κέντρα

- Τομέας προτεραιότητας της Ελληνικής κυβέρνησης
- Ίδανική ευκαιρία κατάκτησης σημαντικού ποσοστού της αγοράς
- Αναπτυγμένη τουριστική υποδομή
- Έντονη ζήτηση για εγχώριες συναντήσεις και συνέδρια
- Εκπαιδευμένο και έμπειρο ανθρώπινο δυναμικό
- Θαυμάσιοι προορισμοί, πρωτοεμφανιζόμενοι στην αγορά

Επιτυχές Επενδυτικό Παράδειγμα

Η Kipriotis Group κατασκεύασε ένα νέο Διεθνές Συνεδριακό Κέντρο χωρητικότητας 5.500 ατόμων το οποίο διαθέτει μια κύρια αίθουσα 2.200 θέσεων και εκθεσιακό χώρο 3.000 m². Πέντε ξενοδοχειακές μονάδες 4 και 5 αστέρων του Group καλύπτουν τις ανάγκες διαμονής. Η συνολική επένδυση είναι ύψους 19 εκατομμυρίων Ευρώ.

Η ελληνική κυβέρνηση έχει καθορίσει την ανάπτυξη τουριστικής υποδομής ως στόχο προτεραιότητας και ενθαρρύνει την κατασκευή νέων συνεδριακών κέντρων, ανεξάρτητων ή σε μεγάλα ξενοδοχεία, σε προνομιούχες περιοχές.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΗΓΕΣ

- Σφακιανάκης, Μ., Κ., 2000, «Εναλλακτικές μορφές τουρισμού», Εκδόσεις «ΕΛΛΗΝ»
- Σωτηριάδης, Μ., 2000, «Μάνατζμεντ Ξενοδοχείων και Επιχειρήσεων Εστίασης και Αναψυχής», Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων, Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
- Τσίτουρα, Α., 1998, «Η εποχικότητα του τουρισμού στην Ελλάδα και τις ανταγωνίστριες χώρες», έκδοση ΙΤΕΠ
- Υπουργείου Ανάπτυξης, 2000, «Τουρισμός – Στόχοι και Προτεραιότητες»
- Βαρβαρέσος Σ. , 1998, «Τουρισμός, Έννοιες, Μεγέθη, Δομές», Εκδόσεις Προπομπός.
- Βαρβαρέσος Στέλιος, «Τουρισμός, Έννοιες, μεγέθη, δομές Α&Β τόμος, Προπομπός 2000.
- Βαρβαρέσος, Στ. (1992). Μάρκετινγκ Εθν. Οργανισμών Τουρισμού, ΕΟΤ
- Ηγουμενάκης Ν., «Προϋποθέσεις για τη χάραξη και εφαρμογή μιας ρεαλιστικής πολιτικής τουριστικής ανάπτυξης», 2000.
- Ηγουμενάκης Ν. - Κραβαρίτης Κ. - Λύτρας Π., Εισαγωγή στον Τουρισμό, Αθήνα, Interbooks, 1999.
- Ηγουμενάκης Ν., Τουρισμός: Βασικές Έννοιες, Αθήνα, Interbooks, 2004.
- Ηγουμενάκης, Ν. (1997). Τουριστική Πολιτική. Β΄, Αθήνα.: Έκδοση Interbooks

- Ηγουμενάκης, Ν. (1999). Τουριστικό Μάρκετινγκ. Εκδοτικός Οίκος INTERBOOKS.
- Ηγουμενάκης, Ν (2000). Τουρισμός και Ανάπτυξη. Εκδότης Interbooks Αθήνα. ΙΤΕΠ, (2004), τεύχος Νο 18, Ελληνική Οικονομία και τουρισμός
- Γεώργιος Γ. Πανηγυράκης, Ph.D, Γεώργιος Σιώμκος, «Μελέτες Περιπτώσεων ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ», Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης
- Γεράσιμος Α. Ζαχαράτος, Package Tour-«Παραγωγή και διάθεση του τουριστικού ταξιδιού», Β Έκδοση
- Γ.Μ. Αγιομυργιανάκης, Μ. Βλάσσης, Η. Thompson, «_ιεθνές Εμπόριο-Διεθνείς Οικονομικές σχέσεις», 1η Έκδοση
- Leonard J. Lickorish, Carson L. Jenkins, «Μια εισαγωγή στον Τουρισμό», Εκδόσεις Κριτική
- Ηγουμενάκης Ν., Τουριστική Οικονομία, Τόμος Β, Εκδόσεις Interbooks
- William C. Gartner, Τουριστική Ανάπτυξη, Αρχές, _ιαδικασίες και Πολιτικές, Εκδόσεις «Έλλην»
- Αλέξης Χατζηδάκης, Τουριστική Κίνηση 2005-2008
- «Τουριστική Ανάπτυξη: Αρχές, Διαδικασίες και πολιτικές» William C. Gartner

Πηγές στο Διαδίκτυο

- www.sete.gr
- www.ellinasblogspot.com
- www.in.gr/news/
- www.gsrt.gr
- www.e-ionia.gr
- www.coastlearn.org
- www.itep.gr
- www.express.gr
- www.ypan.gr
- www.eot.gr
- www.yen.gr
- www.hellenicseaways.gr
- www.hatta.gr
- www.selpe.gr
- www.gnto.gr
- www.athensattica.gr
- www.cityofathens.gr
- www.athenstourism.gr

- www.all-athens-hotels.com
- www.hapco.gr
- www.investingreece.gov.gr
- www.statistics.gr